

วารสารวิทยาลัยราชสุดา

เพื่อการวิจัยและพัฒนาคนพิการ

JOURNAL OF RATCHASUDA COLLEGE FOR RESEARCH
AND DEVELOPMENT OF PERSONS WITH DISABILITIES

วารสารปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๕)

Vol. 18 No. 2 (July - December 2022)

Mahidol University
Ratchasuda College

วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
Ratchasuda College Mahidol University
ISSN 2697 - 388x (Online)

วารสารวิทยาลัยราชสุดา

เพื่อการวิจัยและพัฒนาคนพิการ

Journal of Ratchasuda College for Research and Development of Persons with Disabilities

ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

ISSN 2697 – 388X (Online)

วัตถุประสงค์	เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและความพิการ และเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรที่ทำงานด้านคนพิการ		
ขอบเขต	รับตีพิมพ์บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและความพิการ โดยบทความดังกล่าวต้องไม่เคยเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรือกำลังอยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาเผยแพร่ ในกรณีที่เป็นบทความแปล ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นลายลักษณ์อักษร		
สาขาวิชา	สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและความพิการ		
กำหนดออก	ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)		
เจ้าของ	วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 111 หมู่ 6 ถ. พุทธรณีสาย 4 ต. ศาลายา อ. พุทธรณีสาย จ. นครปฐม 73170 โทรศัพท์: 0 2889 5315 – 9 ต่อ 1119 โทรสาร: 0 2889 5308 e-mail: rs-journal@hotmail.com website: www.tci-thaijo.org/index.php/RSjournal		
ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล	มูลนิธิราชสุดา	
	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล	
	แพทย์หญิงวิรัชรา รวีไพบูลย์	วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล	
กองบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.สุนันทา ขลิบทอง	วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล	บรรณาธิการ
	ศาสตราจารย์ ดร.กิติพัฒน์ นนทปัทมเศษฐ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรต์ สุทธิจิตต์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ทวี เชื้อสุวรรณทวี	วิทยาลัยราชสุดา	
	รองศาสตราจารย์ ดร.อาดัม นิละไพจิตร	วิทยาลัยราชสุดา	
	รองศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ จารุทัศน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมเขต แสงเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล	วิทยาลัยราชสุดา	
	อาจารย์ ดร.จิตประภา ศรีอ่อน	สถาบันมานัพ้าเพื่อการวิจัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนหูหนวก	
	อาจารย์ ดร.ปริญญา สิริอิตตะกุล	วิทยาลัยราชสุดา	
	อาจารย์ ดร.วาทินี อมรไพศาลเลิศ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
	นางสาวธิดารัตน์ นงศ์ทอง	วิทยาลัยราชสุดา	
กองจัดการ	นางสาวปิยนุช นุชบุญช่วย	นางสาวประมวล	คำมาก
	นางสาวนัฐอรินทร์รดา ธีธอนชำนาญกิจ	นางศลิษา	ศรีอินทร์
	นายมานะ ประทีปพรศักดิ์	นางสาวปิยนุช	สร้อยซิ้ม
	นางสาวชลิตา ไร่เหนือ	นางสาวณัฐวรรณ	อรพรรณไกรสร
ลิขสิทธิ์	วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล		

Reviewers

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ จักรกริช กล้าผจญ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร ชินชัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ฐาปนีย์ ธรรมเมธา

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐ ศรีเคลือบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรวิภาร หงส์งาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกตุร วงศ์ก้อม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นัทธี เชียงชนะนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียาสิริ วิฑูรชาติ

อาจารย์ ดร.ปรเมศวร์ บุญเย็น

อาจารย์ ดร.อิศวรา ศิริรุ่งเรือง

อาจารย์ ดร.วิมลล์ โล่เจริญรัตน์

แพทย์หญิง ปรีชวัน จันทร์ศิริ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาลัยราชสุดา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

วิทยาลัยราชสุดา

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

โรงพยาบาลรามาริบัติ

วิทยาลัยราชสุดา

วิทยาลัยราชสุดา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ❖ บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่านต่อบทความ และบรรณาธิการ 1 ท่าน
- ❖ ข้อความ เนื้อหา รูปภาพ และตาราง ที่ตีพิมพ์ในวารสาร เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความแต่เพียงผู้เดียว มิใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยราชสุดา กองจัดการ และวิทยาลัยราชสุดา
- ❖ การคัดลอกอ้างอิงต้องดำเนินการตามการปฏิบัติในหมู่นักวิชาการโดยทั่วไป และสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ❖ กองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร

ออกแบบโดย หน่วยโสตทัศนศึกษา วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

เลขที่ 111 หมู่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73710

โทรศัพท์ : 02-8895315-9 ต่อ 1119 โทรสาร 02-889 5308

สารบัญ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	v
บทความวิจัย	
1. รูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” อมรรัตน์ วงศ์สารภี เกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ พรสวรรค์ ศิริกัญจนารมณ์ พรหมพงษ์ มหพรพงษ์ และยิ่งศักดิ์ คชโคตร	1
2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความเข้มแข็งทางใจ ของคนพิการทางการเคลื่อนไหว เพ็ญนภา ศรีวิชัย และอมราพร สุรการ	25
3. การศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทางการเห็นในชุมชน จังหวัดจันทบุรี สุพิชชา สายสิทธิ์	40
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของบุคคลหูหนวกตาบอด รุ่งทิวา ไชยชมภู รัชนิกร ทองสุคติ สร้อยสุดา วิทยากร และพิกุล เลี้ยวสิริพงศ์	57
5. ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเรื่องการถูกรังแกของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฉบับภาษามือ กนกพร เอี่ยมวัฒนศิลป์ สิริรัตดา ปัญญาภาส และทิมัมพร ทอสิริ	76

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
6. การใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐาน สำหรับเด็กพิการซ้อนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ศุภัญญา ชะวาเขตร รัชนิกร ทองสุชาติ พิกุล เลี้ยวสิริพงศ์ และสร้อยสุดา วิทยากร	94
7. การใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก ธัญนันท์ เตชะจักรวงศ์ และศศิพินต์ สุขบุญพันธ์	113
บทความวิชาการ	
8. บทความปริทัศน์ เรื่อง เครื่องมือประเมินทางจิตวิทยา ความงอกงามภายหลัง เผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจของผู้พิการ ฐิติกาญจน์ บุญรักษา อินทาปัจ และสิทธิพร ครามานนท์	133

บทบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยราชสุดาเพื่อการวิจัยและพัฒนาคนพิการปีที่ 18 ฉบับที่ 2 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกันระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ ครู คณาจารย์ นักศึกษา ผู้สนใจ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านคนพิการ และคนที่มีความต้องการพิเศษอีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาต่อยอดความรู้ ทักษะและสร้างสรรค์สื่อนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการและบุคคลที่มีความต้องการพิเศษในสังคมไทยต่อไป

บทความในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 7 บทความ และบทความวิชาการจำนวน 1 บทความ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระที่หลากหลาย ประกอบไปด้วย 1) รูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว 3) การศึกษาประสิทธิผลการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นในชุมชนจังหวัดจันทบุรี 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของบุคคลหูหนวกตาบอด 5) ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเรื่องการถูกรังแกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฉบับภาษามือ 6) การใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐานสำหรับเด็กพิการซ้อนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 7) การใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก และ 8) บทความปริทัศน์ เรื่อง เครื่องมือประเมินทางจิตวิทยา ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจของผู้พิการ ซึ่งบทความต่าง ๆ ในวารสารฉบับนี้จะทำให้ผู้อ่านได้เห็นแง่มุมใหม่ ๆ ที่แตกต่างออกไป อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนพิการและคนที่มีความต้องการพิเศษจากมหาวิทยาลัยและสถาบันหลากหลายแห่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการนำผลการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยมาเรียบเรียงเป็นวารสาร เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษางานวิชาการ การต่อยอดงานวิจัย รวมทั้งการทำงานที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับคนพิการและบุคคลทุกคนในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องต่อไป

อาจารย์ ดร.สุนันทา ขลิบทอง

บรรณาธิการ

รูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

อมรรัตน์ วงศ์สารภี¹ เกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ² พรสวรรค์ ศิริกัญจนารัตน์³

พรหมพงษ์ มหพรพงษ์⁴ และยิ่งศักดิ์ คชโคตร⁵

^{1,2,3,4,5}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

อีเมล ¹amornrat5445@gmail.com

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 17 พฤษภาคม 2564

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 10 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการในสถานการณ์โควิด-19 ศึกษารูปแบบการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ และประเมินรูปแบบการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้พิการ ผู้ดูแลผู้พิการ และเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและมนุษย์ จำนวน 280 คน และทำการสัมภาษณ์ จำนวน 8 คน โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการในสถานการณ์โควิด-19 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์พบว่า ผู้บริหารมีนโยบายในการพัฒนา โดยผู้บริหารและบุคลากรได้ทำการนิเทศติดตามผล และมีการกระตุ้นให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการ เพื่อช่วยสนับสนุนการให้เด็กพิการมีความตั้งใจในการเรียนออนไลน์มากขึ้น และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กให้เท่าเทียมกับเด็กปกติได้ดี 3) ผลประเมินรูปแบบการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ จึงผ่านเกณฑ์การประเมิน

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาผู้พิการ, การจัดการศึกษาออนไลน์, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Model for Development of Persons with Disabilities by Online Education Management “Northeastern region”

Amornrat Wrongsaraphee¹, Kriangsak Soisuwan², Pornsawan Sirikanchanaporn³, Pormpong Mahapornpong⁴, and Yingsak Kotchakot⁵
^{1,2,3,4,5}Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

E-mail: ¹amornrat5445@gmail.com

Received: May 17, 2021

Revised: February 10, 2022

Accepted: February 15, 2022

Abstract

This study aimed; To study the condition and problems of education management for the development of people with disabilities in the COVID-19 situation. To study the development model of people with disabilities through online education management, and assess the model for the development of people with disabilities through the provision of online education. The samples used in the study were school administrators, teachers of the disabled, caretakers of the disabled, and 280 social and human development staff, and interviewed 8 people. The using questionnaires and the interview form as a study tool. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The results of the study showed that; 1) Conditions and problems of education management for the development of disabled people in the COVID-19 situation, most of them are on a large scale. 2) The development model for people with disabilities through online education was found. Management has a policy of developing the executives and personnel have supervised and followed up and encouraging personnel and related persons to share and learn about learning management through online channels of learners with disabilities to help recreation and make children with disabilities more willing to study online and improve the quality of life of children to be equal to normal children. 3) The results of the evaluation of the development model for people with disabilities through online education management found that all aspects are appropriate and useful, therefore passed the assessment criteria.

Keywords: Disability Development Model, Online Education Management, Northeastern Region

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศเนื่องจากเป็นกระบวนการสร้างคนให้มีคุณภาพและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งองค์กรหลักที่มีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือสถานศึกษาโดยบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา จะต้องร่วมมือร่วมใจกันในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพให้มากที่สุด เพื่อนำไปสู่แนวทางการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพถือเป็นการสร้างพลังสมองของผู้เรียนนำไปสู่การปฏิรูปการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งครูที่ดีต้องได้รับการศึกษาอบรมมาอย่างดีมีความรู้ ความชำนาญและมีคุณลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครูการเป็นครูจึงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงเนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นทั้งสำหรับบุคคลแต่ละคนรวมถึงการพัฒนาคนพิการเพื่อสังคม ประเทศชาติโดยรวม (Thep Arak, 2011)

ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารจัดการเช่นเดียวกับการบริหารหรือดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมถึงคนพิการเพื่อให้การวางแผนและการดำเนินงานระยะต่อไปบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่รัฐบาล

มุ่งเน้นคำว่า “คุณภาพ” (Office of Nation Education Standards and Quality Assessment, 2009) เพื่อเพิ่มพูนทักษะต่อไปในอนาคต และสามารถเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตและอาชีพโดยขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถความสนใจของครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนที่ให้การสนับสนุนที่มุ่งเน้น ให้นักเรียนผลิตเพื่อการบริโภคในโรงเรียนมากกว่าการเรียนรู้ หรือการที่นักเรียนจะนำไปประกอบอาชีพได้ ช่วยให้เด็กนักเรียนที่จบการศึกษา แล้วนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และสามารถดำรงชีวิตในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง ของทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม (Apaijai, 2017)

สำหรับสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบที่มีประสิทธิผล นั้นมีความสำคัญยิ่งต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ ของศูนย์การศึกษาพิเศษซึ่งควรจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่นำมาใช้เป็นแนวคิดในการพัฒนา กระบวนการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษและความเป็นผู้นำของผู้บริหารในการพัฒนาพร้อมทั้งบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Saratana, 2003) เพื่อเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ช่วยให้การจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษมีคุณภาพและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น สามารถเป็นต้นแบบของ

จัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษได้ และนำไปใช้ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาทุกประเภททุกระดับ เพราะการจัดการศึกษาล้วนมีเป้าหมายที่สำคัญคือ “ผู้เรียน” ดังนั้นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน การจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น (Office of the Education Council, 2020)

นอกจากนี้จากสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์ใหม่ได้รับการประกาศให้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern (PHEIC) Ministry of Education, 2020) ซึ่งเชื้อไวรัสได้แพร่ไปยังประเทศและดินแดนต่าง ๆ มากมายแม้จะยังไม่ทราบเกี่ยวกับต้นตอของการเกิดโรคไวรัสโควิด-19 แต่เป็นที่ทราบว่าไวรัสชนิดนี้ถ่ายทอดผ่านการสัมผัสโดยตรงกับฝอยละออง (Droplet) จากลมหายใจของผู้ติดเชื้อ (ที่เกิดจากการไอและจาม) และจากการที่บุคคลสัมผัสพื้นผิวที่มีเชื้อไวรัสปนเปื้อน แล้วไปสัมผัสบริเวณใบหน้าของตนอีกที (เช่น ตา จมูก ปาก) (Allais & Shalem, 2021) ขณะที่โรคไวรัสโควิด-19 กำลังแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาของคณพิการสถานศึกษาจะต้องดำเนินการเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อลดผลกระทบของการระบาดและสนับสนุนมาตรการต่าง ๆ ตามมาตรการป้องกันการแพร่

ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโควิด-19 อาจทำให้การจัดการศึกษาของคณพิการมีปัญหาในการเข้าถึงการศึกษา และทำให้การเรียนการสอนที่ไม่ต่อเนื่องรวมทั้งการดูแลไม่ให้นักเรียนนักศึกษา และเจ้าหน้าที่ถูกติตราหาคติดเชื้อซึ่งโรคไวรัสโควิด-19 ด้วยสภาพสถานศึกษาที่ไม่เอื้อหนุนต่อการเรียนรู้ต่อการจัดการศึกษาของคณพิการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษให้มีคุณภาพและมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ เพื่อให้คณพิการ สามารถศึกษาผ่านออนไลน์ได้ตามมาตรการของสถานศึกษา พร้อมทั้งลดปัญหาการหยุดเรียนกลางคันของเด็กเพื่อคุ้มครองเด็กและเจ้าหน้าที่จากการเลือกปฏิบัติให้สามารถมีการศึกษาที่ดีได้ (Ministry of Education, 2020)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาคณพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์เพราะด้วยสภาพสถานศึกษาที่ไม่เอื้อหนุนการเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาของคณพิการเพื่อพัฒนาคณพิการในสถานการณ์โควิด-19 จึงเป็นปัญหาของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษให้มีคุณภาพและมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษดังนั้นรูปแบบรูปแบบการพัฒนาคณพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์จึงมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาหนี้เพื่อให้ได้รูปแบบจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคณพิการที่จะ

ให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องนำเทคนิควิธีการที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคนพิการซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการในสถานการณ์โควิด-19
2. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์

นิยามศัพท์

1. รูปแบบจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการ หมายถึง การพัฒนาองค์ประกอบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการซึ่งเป็นระบบต่าง ๆ ในการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ สามารถอธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบของโรงเรียนนำไปสู่ความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. คนพิการ หมายถึง บุคคลที่มีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือ ในด้านการจัดการศึกษาออนไลน์อย่างเหมาะสม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม และสติปัญญา ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19

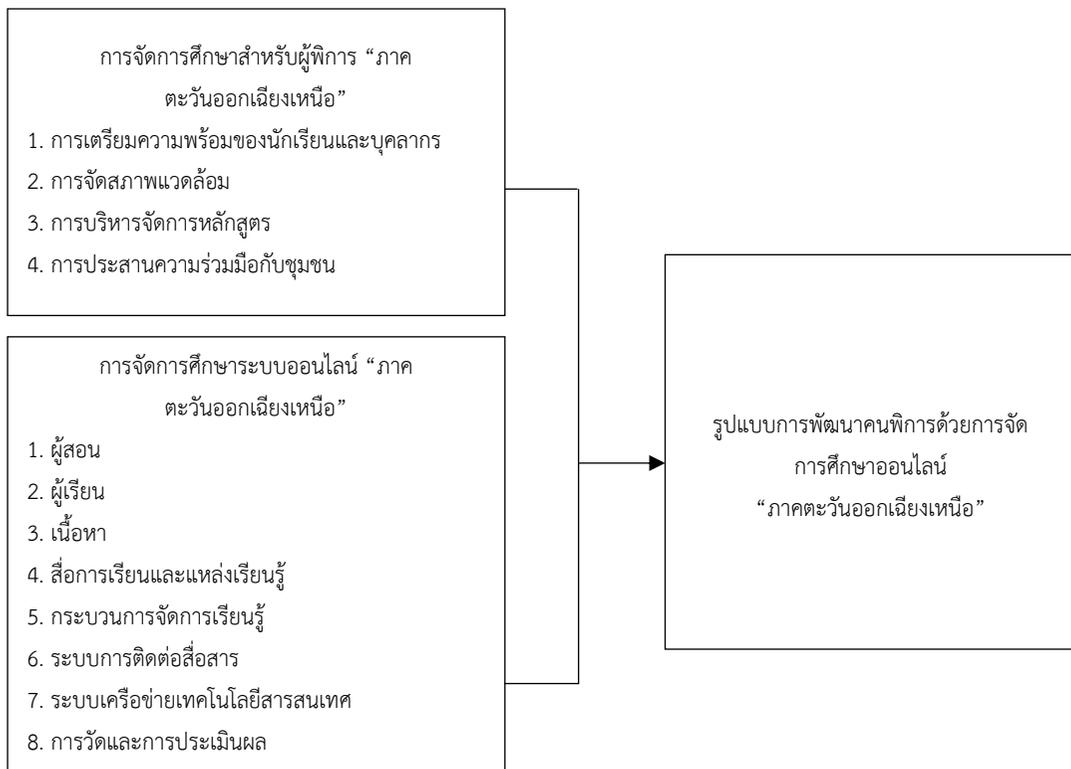
3. สภาพปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาของคนพิการหรือสิ่งที่เป็นข้อขัดขวางมิให้สนองต่อความต้องการของคนพิการต่อการศึกษาเรียนรู้

4. การจัดการศึกษาออนไลน์ หมายถึง การออกแบบการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต โดยมีบทเรียนต่าง ๆ ในรูปแบบสื่อสมอเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกต่อการศึกษาของคนพิการ สามารถเรียนรู้โต้ตอบกับบทเรียนและผู้สอนได้อย่างอัตโนมัติและยังสามารถพัฒนาคนพิการให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์

5. การสร้างรูปแบบการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ หมายถึง กระบวนการทำให้บริการทางการศึกษาของคนพิการในรูปแบบออนไลน์ตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะต้องมีมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษารวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการ วิจัยเชิงปริมาณ การดำเนินการวิจัย ครั้งนี้ได้ทำการศึกษา ประชากร และกลุ่มตัวอย่างจากระดับผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 20 คน ครูผู้สอน จำนวน 20 คน ผู้พิการ จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นผู้พิการ ประเภททางการได้ยิน 50 คน ผู้พิการประเภท การเคลื่อนไหว 50 คน ผู้ดูแลผู้พิการ จำนวน 100 คน และเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและมนุษย์ จำนวน 40 คน จากหน่วยงานใดทั้ง 20 แห่ง รวมทั้งสิ้น 280 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่ม ตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified

Sampling) และทำการคำนวณสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามในการวิจัยและการพัฒนา เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประสานขอความร่วมมือจากศูนย์การศึกษา พิเศษในแต่ละแห่งทั้ง 77 แห่ง ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ ที่กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ ตามที่ทำการสุ่มตัวอย่างไว้ และเข้าดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำร่างรูปแบบการ พัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน โดยมีการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาจากคุณสมบัติ ดังนี้ มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการ และเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก สาขารัฐประศาสนศาสตร์ หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาโดยมีประสบการณ์การทำงานมาไม่น้อยกว่า 3 ปี และเป็นนักวิชาการ หรืออาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการอย่างไร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ

วิธีดำเนินการ วิจัยเชิงคุณภาพการ สัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน และ ผู้ปกครองหรือผู้อุปการะ ของศูนย์การศึกษา พิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2 แห่ง รวมทั้งสิ้น 8 คน แบ่งเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คุณสมบัติในการคัดเลือก เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน 3 ปีขึ้นไป ใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน ซึ่งเป็น ผู้อำนวยการและอาจารย์ประจำภาควิชา โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการพัฒนาเครื่องมือ โดยการเก็บรวบรวม ข้อมูลในครั้งนี้ ได้ประสานขอความร่วมมือจาก ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในแต่ละแห่งทั้ง 77 แห่ง ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ ที่มีกลุ่มประชากรและกลุ่ม ตัวอย่างอาศัยอยู่ตามที่ทำการสุ่มตัวอย่างไว้ และเข้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจาก

นั้นได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษา ออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยมีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และการบันทึกย่อ ระหว่างการประชุม แล้วดำเนินการจัดทำ รายงานสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ และ จัดทำร่างรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน เพื่อนำ ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกับ แบบสัมภาษณ์โดยมีการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาจากคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มี ประสบการณ์การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการ อย่างน้อย 3 ปี เป็นนักวิชาการและ เป็นผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร สถานศึกษาเฉพาะความพิการ มีประสบการณ์ อย่างน้อย 5 ปี และเป็นนักวิชาการที่มีคุณวุฒิ ด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ และ ด้านการบริหารองค์การ ซึ่งมีประสบการณ์ อย่างน้อย 3 ปี

ผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้ พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ” ทั้ง 4 ระยะ สามารถ สรุปได้ดังนี้

ระยะที่ 1 จากการศึกษาสภาพและ ปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการใน สถานการณ์โควิด-19 ทั้ง 2 ขั้นตอน สามารถ สรุปได้ว่า

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน และผู้ปกครองหรือผู้อุปการะ

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้พิการ ผู้ดูแลผู้พิการ และเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและมนุษย์ ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีจำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 65.70 อายุ 46-49 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 56.40 ประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90 และ มีรายได้ต่อเดือน 15,000-30,000 บาทจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 53.90

1.2 สภาพปัจจุบันในการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ แต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่ามีการประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 รองลงมา โรงเรียนจัดโครงสร้างหลักสูตรสามารถศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามศักยภาพเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และผู้บริหารมีความเข้าใจในระบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความพิการ ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องที่มีความ

ความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ ของผู้เรียนที่มีความพิการ ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในการนำผลการคัดกรองเด็กพิการจัดทำแผนการจัดการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์เฉพาะบุคคล เพื่อจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก มีการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะครูในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ ของผู้เรียนที่มีความพิการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60

ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาการให้กับนักเรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 รองลงมา โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียน สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และมีการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า มีการจัดห้องเรียนพิเศษห้องเสริมวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมา สังคมยอมรับให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันและให้โอกาสเด็กในการเรียนรู้และอยู่ในสังคมร่วมกัน

อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของนักเรียน (เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปศึกษา เป็นต้น) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64

ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่ามีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 รองลงมา ดำเนินงานเป็นเชิงระบบ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และโรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนการทำงานอย่างยืดหยุ่นโดยยึดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62

1.3 ความคาดหวังในการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ แต่ละด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียน และบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า คาดหวังให้โรงเรียนมุ่งมั่น เป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ สำหรับผู้เรียนที่มีความพิการ คาดหวังให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการ และคาดหวังให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจในการนำผลการคัดกรองเด็กพิการ จัดทำแผนการจัดการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์

เฉพาะบุคคลเพื่อจัดหาสื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 รองลงมา คาดหวังให้โรงเรียนจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เฉพาะความพิการผ่านช่องทางออนไลน์อย่างเหมาะสมโดยมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยการเป็นคนดี มีพัฒนาการทางด้านปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และคาดหวังให้ครูผู้สอนมีข้อมูลในระบบของออนไลน์นักเรียนเป็นเฉพาะบุคคลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า คาดหวังให้มีการพัฒนาระบบข้อมูล และเครือข่ายสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 รองลงมา คาดหวังให้มีการสนับสนุนการจัดหาวัสดุ และอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ ของผู้เรียนที่มีความพิการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และคาดหวังให้มีการเอื้ออำนวยต่อบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า คาดหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้ และมีโอกาสในการทำกิจกรรมคล้ายกับนักเรียนปกติอยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 รองลงมา คาดหวังให้มีการจัดห้องเรียนพิเศษห้องเสริมวิชาการในรูปแบบของการเรียนการสอนออนไลน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และคาดหวังให้สังคมยอมรับให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้โอกาสเด็กในการเรียนรู้ผ่านทางระบบออนไลน์ โดยการใช้เทคโนโลยีและอยู่ในสังคมร่วมกันอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79

ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่าคาดหวังให้มีการสื่อสารในองค์กรอย่างทั่วถึง และทันเหตุการณ์โดยใช้รูปแบบออนไลน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 รองลงมาคาดหวังให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และคาดหวังเผยแพร่ข่าวสารช่องทางที่เหมาะสมในข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนผ่านทางระบบออนไลน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81

2. วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

จากระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยการวิเคราะห์ถึงความต้องการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการพัฒนาคนพิการ ด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์

และความคาดหวังในการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ ในสถานการณ์ไวรัสระบาดโควิด-19 เพื่อศึกษาแนวทางเชิงนโยบาย ที่ส่งผลกับการศึกษา โดยทำการศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันในการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์พบว่า มีข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์แต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร พบว่า โรงเรียนมีการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เข้ากับสถานการณ์ไวรัสระบาดโควิด-19 โดยเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำศูนย์การศึกษาพิเศษ ได้ร่วมประชุมเพื่อจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเฉพาะความพิการ ให้มีความเหมาะสมโดยมุ่งพัฒนาทางด้านปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย ผ่านช่องทางออนไลน์เฉพาะบุคคล (IEP) โดยการจัดหาสื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยส่งเสริมในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ไวรัสระบาดโควิด-19 มากที่สุด

ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อมพบว่า เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และ ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำศูนย์การศึกษาพิเศษ ต้องปรับตัวกับวิถีชีวิตและปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความจำเป็นของนักเรียนทั้งด้านวิชาการและ

พฤติกรรม เนื่องจากเด็กพิการมักมีปัญหาการสื่อความหมายและภาษาของแต่บุคคลจึงไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียนเท่าที่ควร ดังนั้นหากสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนไม่น่าสนใจจะไม่สามารถดึงดูดเด็กได้ เด็กจะไม่น่าสนใจเรียนในทันทีครูจึงต้องเน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ทั้งนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทางเลือก เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรพบว่า เด็กพิเศษแต่ละคนมีความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ครูการศึกษาพิเศษและผู้ปกครองจำเป็นต้องร่วมกันวางแผนและปรับหลักสูตรให้เข้ากับสถานการณ์ และให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อาจแบ่งเป็น 3 ลำดับ คือ 1) ขั้นตอนเตรียมพร้อม 2) การจัดการเรียนการสอน และ 3) การติดตามประเมินผล โดยในขั้นตอนเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครูผู้สอน จะต้องทำการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคในการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อวางลำดับขั้นตอนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนต่อไป ต่อไปการจัดการเรียนการสอนต้องมีการลำดับกิจกรรมในการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจนในแต่ละวัน สลับกับการพัก โดยตารางกิจกรรมควร

คล้ายคลึงกับตารางที่โรงเรียนจัดการเรียนการสอน เพราะจะทำให้นักเรียนรู้สึกคุ้นเคย และไม่ต้องปรับตัวมากนัก และทำการติดตามประเมินผลผู้สอน และผู้ปกครองต้องทำการร่วมกันสังเกตพฤติกรรมของเด็ก เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในการนำไปวิเคราะห์ต่อไป

ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน พบว่า การประสานความร่วมมือกับชุมชน มีส่วนช่วยผู้ปกครองเด็กพิการเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กพิการจะได้รับการให้กำลังใจ และการหยิบยื่นโอกาสต่าง ๆ เพื่อเอื้อต่อการสามารถพัฒนาของเด็กพิการต่อไปได้จนเต็มศักยภาพ โดยการประสานความร่วมมือกับชุมชนจากการสนับสนุนงบประมาณ และจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เอื้อในการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้กับเด็กพิการออกมามีเล่นภายนอกนอกบ้าน เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เพื่อให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกับคนพิการได้ ซึ่งถือเป็นการฝึกทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมหรืองานที่เด็กพิการต้องร่วมกิจกรรมด้วยนั้นมีความหมายหรือการเรียนรู้แฝงอยู่ เช่น การเป็นคนดีไม่เป็นภาระของสังคม และการแบ่งปัน เป็นต้น

2.2 ความคาดหวังในการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ พบว่า มีข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์แต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร พบว่า เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำศูนย์การศึกษา

พิเศษ มีความคาดหวังไปในทิศทางเดียวกันคือ ต้องการให้โรงเรียนมุ่งมั่นเป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ สำหรับผู้เรียนที่มีความพิการผ่านช่องทางออนไลน์ โดยต้องการให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยนำความรู้ทางด้านการสอนออนไลน์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ ของผู้เรียนที่มีความพิการ และจัดทำแผนการจัดการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ เฉพาะบุคคล (IEP) ที่เหมาะสมกับเด็กพิการแต่ละบุคคลโดยมุ่งพัฒนาเด็กพิการให้เป็นคนดี มีพัฒนาการทางด้านปัญญา มีความสุข ที่สอดคล้องกับความเป็นไทย

ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครูผู้สอนคาดหวังให้โรงเรียนมีการเอื้ออำนวยต่อบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งสื่อ สถานที่ อุปกรณ์และงบประมาณ ในการนำมาจัดกิจกรรมการที่สามารถมอบหมายงานที่ทำได้ที่บ้าน เช่น กิจกรรมในการพัฒนาทักษะชีวิต เช่น ทำอาหาร ดูแลเสื้อผ้า เก็บที่นอน และกิจกรรมพัฒนาประสาทสัมผัส เช่น การปั้นแป้งโดว์ การฝึกปีบลูกบอลยาง การเป่าสีน้ำ และกิจกรรมออกกำลังกาย เช่น เดินเล่น เล่นเกมหาของ วิ่งอยู่กับที่ ยืดเส้นยืดสาย เป็นต้น หากกิจกรรมดังกล่าวได้รับการสนับสนุน สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนจะมีความสนุกสนานมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ คาดหวังให้มีการสนับสนุนการจัดหาวัสดุและอุปกรณ์เพียงพอต่อความต้องการในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการ และการประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษาในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการในทางที่ดีขึ้น

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำศูนย์การศึกษาพิเศษคาดหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้ และมีโอกาสในการทำกิจกรรมคล้ายกับนักเรียนปกติ ซึ่งเน้นทางด้านวิชาการ การสร้างทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการพิเศษ และการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อคาดหวังให้สังคมยอมรับให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันและให้โอกาสเด็กพิการในการเรียนรู้และอยู่ในสังคมร่วมกัน

ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน พบว่า เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำศูนย์การศึกษาพิเศษ คาดหวังให้มีการสื่อสารในองค์กรอย่างทั่วถึงและทันเหตุการณ์ โดยการพัฒนาคนพิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ในแต่ละครอบครัว ตลอดจนเป็นแรงผลักดันให้แต่ละครอบครัวมีกำลังใจในการพัฒนาเด็กพิการต่อไป ในการปลูกฝังจิตสำนึกการรับผิดชอบต่อสังคม และเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก

พิการ ซึ่งจะช่วยพัฒนาการอยู่ร่วมสังคมของ เด็กพิการกับเด็กปกติได้เป็นอย่างดี

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบ การพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษา ออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” มี 2 ชั้นตอน ดังนี้

2.1 การสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ” จากผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน

คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของศูนย์ การศึกษาพิเศษในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศ ชาย มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 อายุ ไม่เกิน 40 ปี และ 46-49 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ระดับการศึกษา ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 5 คน คิด เป็นร้อยละ 50.00 มีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และ มีรายได้ต่อเดือน 15,000-30,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ การศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษประจำโรงเรียน เฉพาะความพิการ สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ด้านการจัดการความพร้อมของ นักเรียนและบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ แล้ว พบว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์/นโยบาย แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ชัดเจนในการ

พัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารและบุคลากรมีการนิเทศติดตามผล มี การสร้างขวัญและกำลังใจในการเกี่ยวกับการ เลื่อนขั้นเงินเดือน และมีการส่งเสริมการ ประเมินวิทยฐานะครูในการจัดการเรียนผ่าน ช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการ อยู่ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนผ่าน ช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการ บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการสื่อสารใน องค์กรอย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์ มีการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีการส่งเสริม การประเมินวิทยฐานะครูในการจัดการเรียน ผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และมีการดำเนินงานเป็นทีมของคณะกรรมการ จัดการเรียนของผู้เรียนที่มีความพิการในการ ชี้แจงนโยบายของโรงเรียนและการมอบหมาย งานอย่างชัดเจน และมีการประชาสัมพันธ์ใน การจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของ ผู้เรียนที่มีความพิการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ อยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10

ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า มีการพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการศึกษาและการจัดการ เรียนผ่านช่องทางออนไลน์เรียนการสอนให้กับ นักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมา มีการพัฒนาระบบข้อมูลและ เครือข่ายสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน อยู่ใน

ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และโรงเรียนมีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาการให้กับนักเรียน และมีการจัดแผนงบประมาณและค่าของงบประมาณ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่าจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของนักเรียน (เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะศึกษา เป็นต้น) อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 รองลงมา รายงานผลการประเมินนักเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนผ่านช่องทางออนไลน์และความก้าวหน้า และมีการจัดสอนเสริมให้กับนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติมีความเหมาะสมกับความต้องการเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50

ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่ากำหนดบทบาทหน้าที่ ความตระหนักแก่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 รองลงมา มีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทีมงานประสานให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือการประชาสัมพันธ์สร้างเครือข่ายพร้อมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ดำเนินงานเป็นเชิงระบบ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และเน้นการทำงานและการมีส่วนร่วมมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาชุมชนและปกครอง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

2.2 การตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยผู้ทรงคุณวุฒิจากการดำเนินการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” จากขั้นตอนที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ที่ได้ดำเนินการตรวจสอบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยการใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ซึ่งพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 ท่าน พบว่ามีข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร พบว่า หลักสูตรและการเรียนการสอนออนไลน์ ต้องมีโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเฉพาะความพิการที่มุ่งพัฒนาทางด้านปัญญา ให้เด็กมีความสุข และกิจกรรมยาทที่สอดคล้องกับสังคมไทย โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องทำการอบรม

การใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียน การเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาออนไลน์ให้สอดคล้องกับกฎหมาย นโยบาย กลยุทธ์ของประเทศไทย

ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า เป็นสภาพแวดล้อมภายในบ้าน และชุมชน เพื่อเด็กต้องเรียนรู้ออนไลน์ในบ้าน ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมต้องเริ่มจากสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ผู้ปกครองต้องมีความพร้อมในการจัดบ้านให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนออนไลน์ โดยผู้ปกครองร่วมสนทนาพูดคุยกับครูผู้สอนเพื่อร่วมกันทำให้สภาพแวดล้อมการเรียนออนไลน์ดีขึ้น นอกจากนี้ชุมชนยังต้องเอื้อต่อการเรียนออนไลน์ด้วยโดยเป็นชุมชนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อช่วยสนับสนุนการเด็กพิการ ให้มีความตั้งใจในการเรียนออนไลน์มากขึ้น และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องใช้หลักสูตรเน้นการบูรณาการเพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมความคิด ทักษะของคนพิการ เช่น การสอนทักษะศิลปะ ทักษะการอยู่ในสังคม พลศึกษาและนันทนาการผ่านการออนไลน์ โดยการปฏิบัติกิจกรรมและเน้นให้ผู้เรียนทำตามโดยดูครูผู้สอนเป็นตัวอย่าง เพื่อความสนุกสนานในการเรียนรู้ ภาษา นิเวศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งกระบวนการ

หลักสูตรจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าในตัวเอง และเด็กพิการสามารถดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคมได้อย่างปกติสุข ทำให้เด็กพิการกระจายโอกาสทางการศึกษาสู่ท้องถิ่นมากขึ้น

ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน พบว่า ชุมชนเป็นสังคมข้างนอกแรกที่เด็กพิการได้พบเจอ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีสิทธิในการจัดการศึกษาจะเป็นการสอนแนวคิดประชาธิปไตยหรือเสรีภาพในการจัดการศึกษาให้กับเด็กพิการเนื่องจาก เด็กพิการจะให้เห็นการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติร่วมประเมิณผล และร่วมรับประโยชน์จากชุมชน เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การเข้าช่วยเหลือเด็กพิการ การสอนอาชีพ ทำให้เด็กพิการรู้คุณค่าของตนเองและส่งเสริมการช่วยเหลือให้กับผู้อื่นได้ในอนาคต

ระยะที่ 3 ประเมิณรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

จากการประเมินรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เพื่อตรวจสอบด้านความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารองค์กร รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน ตรวจสอบด้านความเหมาะสม มี

ความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พบว่า ด้านความเป็นไปได้ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ผ่านเกณฑ์รูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ระยะที่ 4 รูปแบบการนำไปปรับใช้การพัฒนาผู้พิการ ด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

รูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เพื่อนำไปปรับใช้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียน ผู้บริหาร และบุคลากรได้ทำการนิเทศติดตามผล มีการสร้างขวัญและการดำเนินการโดยการสนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยี และการส่งเสริมการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการให้บ่อยมากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการ ทำให้การสื่อสารในองค์กรทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ThongPreecha (2019) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID - 19 ระดับมัธยมศึกษา พื้นที่โรงเรียนจิระธรรมสาริต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารจัดการการเรียนการสอนเป็นไปตามนโยบาย และแนวทางของรัฐบาลใน

การเตรียมความพร้อม ในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์เพื่อความปลอดภัยสูงสุดของนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา

2. ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อมการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการศึกษาและการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ให้ทันสมัยมากขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาการให้กับนักเรียน เนื่องจากได้งบประมาณเพื่อนำมาบริหารเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Maturros (2021) ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19 พบว่า ผู้บริหารต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์ และเทคโนโลยีโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนต้องปรับตัวเข้าสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้หลักสูตรยังคงดำเนินต่อไป

3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรพบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษประจำโรงเรียน เฉพาะความพิการ กระตุ้นให้เด็กพิการสนใจในการเรียนการสอนออนไลน์มากขึ้นปรับปรุงการเรียนการสอนผ่านช่องทางออนไลน์ มีความก้าวหน้า ในการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Williams (1988) ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ของครูในชั้นเรียนปกติในเรื่องการเตรียมตัว เพื่อทำงานในชั้นเรียนร่วม พบว่า ความก้าวหน้าทางวิชาการ

และอาชีพ ความต้องการเพื่อน ครูที่รักและเอาใจใส่ตลอดจนความต้องการ ความช่วยเหลือทางด้านทุนการศึกษา การรักษาพยาบาลความพิการของตน อีกทั้งสอดคล้องกับ Pungbour (2019) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ วิชาอินเทอร์เน็ตด้วยแอปพลิเคชัน Google Classroom สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนออนไลน์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง และสร้างความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนหลังเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน มีการวางแผน และได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และมีทีมงานประสานให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือ อาทิเช่น การประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายพร้อมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมตามความสามารถของผู้เรียน และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เท่าเทียมกับเด็กปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Latham (1997) ทำการศึกษาเรื่อง เจตคติ และความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนร่วมของครู และผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการให้บริการ พบว่า ครูการศึกษาพิเศษที่มีความเชื่อว่าการจัดการเรียนร่วมจะสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน ข้อมูล ข่าวสาร และประชาสัมพันธ์ อีกทั้งสอดคล้องกับ Tiebpan (2019) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อ

ยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้ พบว่า การบริหารงานวิชาการไปทดลองใช้ โดยสร้างเครือข่ายกับโรงเรียน โดยได้ผลการประเมินคุณภาพความสามารถของผู้เรียน ด้วยการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการงานวิจัยสามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนกับโรงเรียน และควรได้รับการบูรณาการการสอน ความรู้คู่คุณธรรม อีกทั้งการนำไปใช้ควรคำนึงถึงบริบทของแต่ละสถานศึกษาตลอดจนมีการวัดและประเมินผล เพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการในสถานการณ์โควิด-19 สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1.1 ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร มีสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผลประเมินการปฏิบัติงานยังพบสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นทางโรงเรียนได้พยายามปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เข้ากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัส

โควิด-19 โดยการร่วมประชุมเพื่อจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเฉพาะความพิการ ให้มีความเหมาะสมโดยมุ่งพัฒนาทางด้านปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทยสอดแทรก ดังนั้นเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำศูนย์การศึกษาพิเศษจึงต้องทำการคัดกรองเด็กพิการ เพื่อจัดทำแผนการจัดการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์เฉพาะบุคคล (IEP) ให้เหมาะสมแต่ละบุคคล และจัดหาสื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนที่มีความพิการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ThongPreecha (2019) ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID - 19 ระดับมัธยมศึกษาพื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พบว่า นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครู การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาด ในสถานศึกษาเพื่อความปลอดภัยสูงสุดของนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา

1.2 ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม มีสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาการให้กับนักเรียนได้ดี ซึ่งครูผู้สอนจะต้องแก้ไขสถานการณ์โดยการสอบถามความพร้อมของ

ผู้ปกครองเด็กแต่ละคน และบอกให้ประชุมกับผู้ปกครองเด็กให้ทราบถึงวิธีการจัดสภาพแวดล้อมในบ้าน เพื่อเตรียมพร้อมกับการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนั้นครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำศูนย์การศึกษาพิเศษต้องปรับตัวกับวิถีชีวิตและปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความจำเป็นของนักเรียนทั้งด้านวิชาการและพฤติกรรม เนื่องจากเด็กพิการมักมีปัญหาการสื่อความหมายและภาษาของแต่ละบุคคลจึงไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียนเท่าที่ควร ดังนั้นหากสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ไม่น่าสนใจจะไม่สามารถดึงดูดเด็กได้ เด็กไม่ตั้งใจเรียนครูจึงต้องเน้นการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ และต้องมีการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษาในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนเป็นระยะเพื่อประเมินผล และบันทึกการเรียนการสอนออนไลน์ในครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Connelly (2007) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางในการยอมรับและการสื่อสารในการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับครอบครัวของนักเรียนพบว่า จากการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองแต่ละคู่จะได้คำตอบที่คล้ายกัน คือ หากมีการทำงานที่ร่วมมือใกล้ชิดกันของครูและครอบครัวจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนไปในทางบวกเพิ่มมากขึ้น

1.3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร มีสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 อยู่ในระดับมาก

อาจเป็นเพราะ เด็กพิเศษแต่ละคนมีความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ครูการศึกษาพิเศษและผู้ปกครองจำเป็นต้องร่วมกันวางแผนและปรับหลักสูตรให้เข้ากับสถานการณ์และให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งพบว่า หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนในแบบออนไลน์ต้องแบ่งเป็น 3 ลำดับ คือ 1) ขั้นตอนการเตรียมพร้อม 2) การจัดการเรียนการสอน และ 3) การติดตามประเมินผล ซึ่งแต่ละขั้นตอนครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษประจำศูนย์การศึกษาพิเศษ จะต้องทำการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค ในการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อวางลำดับขั้นตอนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนต่อไป เพื่อให้มีลำดับกิจกรรมที่ชัดเจนในแต่ละวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiyon (2016) ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน การเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าผู้บริหาร และครูยุคใหม่ต้องมีบทบาทที่สำคัญคือ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ควบคุม มาเป็นผู้นำที่วางแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากร ต้องมีความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการบริหารจัดการเชิงรุก และปรับองค์โครงสร้างให้แสวงหาความรู้ ปฏิบัติและนำประสบการณ์มาใช้ในการเตรียมความพร้อม

1.4 ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน มีสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนพิการในสถานการณ์โควิด-19 อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้เกี่ยวข้องทุก

ฝ่ายร่วมกัน วางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และปรับเปลี่ยนการทำงานอย่างยืดหยุ่นโดยยึดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ โดยการประสานความร่วมมือกับชุมชนจากการสนับสนุนงบประมาณและจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เอื้อในการมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้กับเด็กพิการออกมเล่นภายนอกบ้าน เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เพื่อให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกับคนพิการได้ ซึ่งถือเป็นการฝึกทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมหรืองานที่เด็กพิการต้องร่วมกิจกรรมด้วยนั้นมีความหมายหรือการเรียนรู้แฝงอยู่ เช่น การเป็นคนดีไม่เป็นภาระของสังคม และการแบ่งปัน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phanpattanakul (2011) ทำการศึกษาเรื่อง พัฒนารูปแบบและประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ชุมชนมีจิตอาสาช่วยเหลือโรงเรียน โดยช่วยโรงเรียนแก้ปัญหาตามสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลง

2. การสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

จากการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ

ประจำโรงเรียนเฉพาะความพิการ แต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร พบว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษประจำโรงเรียนเฉพาะความพิการ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีวิสัยทัศน์/นโยบายแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ชัดเจนในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในครั้งนี้ โดยผู้บริหารและบุคลากรได้ทำการนิเทศติดตามผล มีการสร้างขวัญและการดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน และมีการส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะครูในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการ เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการ ทำให้การสื่อสารในองค์กรทันต่อเหตุการณ์ เห็นได้จากการดำเนินงานเป็นทีมของคณะกรรมการจัดการเรียนของผู้เรียนที่มีความพิการในการชี้แจงนโยบายของโรงเรียนและการมอบหมายงานอย่างชัดเจน และมีการประชาสัมพันธ์ในการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้เรียนที่มีความพิการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Maturros (2021) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19 มีวัตถุประสงค์ของการนำเสนอแนวคิดการบริหารจัดการเรียนการสอนระบบออนไลน์ที่เหมาะสมในยุค

COVID-19 พบว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อให้หลักสูตรยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างไม่ขาดตอน การบริหารจัดการต่อการเรียนการสอนสามารถเข้าถึงของนักเรียนทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้อาจารย์ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ โดยมีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ในการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจต่อไป

2.2 ด้านบริหารการจัดสภาพแวดล้อม พบว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษประจำโรงเรียนเฉพาะความพิการ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา-19 ครั้งนี้ มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการศึกษา และการจัดการเรียนผ่านช่องทางออนไลน์เรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยการใช้สื่อการสอนทางเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมากขึ้น และมีการอัปเดตข้อมูลในการเรียนการสอนให้ทันสมัย และโรงเรียนได้มีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาการให้กับนักเรียน เนื่องจากได้งบประมาณเพื่อนำมาบริหารเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agthe (1980) ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้บทบาทหน้าที่ของครูใหญ่และครูในงานด้านวิชาการ พบว่าเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูและประสานงานเป็นหมู่คณะมากขึ้น

2.3 ด้านการบริหารจัดการ
หลักสูตร พบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ
การบริหารจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำโรงเรียนเฉพาะความพิการ อยู่ในระดับ
มาก อาจเนื่องมาจากกิจกรรมส่งเสริม
ความสามารถของนักเรียน (เช่น ดนตรี กีฬา
ศิลปศึกษา เป็นต้น) สามารถกระตุ้นให้เด็ก
พิการสนใจในการเรียนการสอนออนไลน์มาก
ขึ้น โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรเนื้อหาให้
น่าสนใจ มีความสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับ
การเรียนการสอน และเน้นที่การฝึกทักษะของ
ผู้เรียน โดยดึงความสามารถของผู้เรียนออกมา
เนื่องจากผลรายงานการประเมินนักเรียน เพื่อ
ปรับปรุงการเรียนการสอนผ่านช่องทาง
ออนไลน์มีความก้าวหน้า แสดงให้เห็นว่า
การเรียนการสอนออนไลน์สามารถจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ และปฏิบัติได้มีความเหมาะสมกับ
ความต้องการเด็กที่มีความบกพร่องใน
การเรียนรู้ การจัดการศึกษาสำหรับ
บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วย
รูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถ
ของบุคคลนั้น โดยเกิดจากความเข้าใจในตัว
ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ Pungbour (2019) ทำการศึกษา
เรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ วิชา
อินเทอร์เน็ตด้วยแอปพลิเคชัน Google
classroom สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1 พบว่า บทเรียนออนไลน์ วิชาอินเทอร์เน็ต
ด้วยแอปพลิเคชัน Google Classroom
สำหรับนักเรียน ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตาม
เกณฑ์ และสร้างความพึงพอใจของนักเรียน โดยดึง

ความสามารถของผู้เรียนออกมาที่มีต่อการ
เรียนหลังเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ด้านการประสานความร่วมมือ
กับชุมชน พบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ
การบริหารจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำโรงเรียนเฉพาะความพิการ อยู่ในระดับ
มาก อาจเนื่องมาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาค
ส่วน ได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่โดยมี
การวางแผน และได้รับความร่วมมือจากทุก
ฝ่ายที่เกี่ยวข้องและมีทีมงานประสานให้
คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือ อาทิเช่น
การประชาสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายพร้อม
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง
การดำเนินงานเป็นเชิงระบบ โดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน และระดมทรัพยากรและการลงทุน
เพื่อการศึกษา จากผู้เกี่ยวข้องภายในสาขาชุมชน
และปกครอง ทำให้การเรียนการสอนออนไลน์
กับเด็กพิการมีกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติม ช่วย
สนับสนุนการเด็กพิการให้มีความตั้งใจใน
การเรียนออนไลน์มากขึ้น โดยการจัดกิจกรรม
ตามความเหมาะสม ตามความสามารถควร
เริ่มต้นด้วยกิจกรรมเบา ๆ ใช้ปริมาณน้อย ๆ
และวิธีการง่าย ๆ เมื่อร่างกายปรับตัวดีขึ้นแล้ว
จึงค่อยๆ เพิ่มปริมาณความยากขึ้นตามลำดับ
ของการพัฒนาการของสภาพร่างกายและจิตใจ
ให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงขึ้น และพัฒนา
คุณภาพชีวิตของเด็กให้เท่าเทียมกับเด็กปกติ
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Latham (1997)
ทำการศึกษาเรื่อง เจตคติ และความเชื่อ
เกี่ยวกับการเรียนร่วมของครู และผู้บริหาร
สถานศึกษาในด้านการให้บริการ พบว่า ครู

การศึกษาพิเศษที่มีความเชื่อว่า การจัดการเรียนร่วมจะสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน ข้อมูล ข่าวสาร และประชาสัมพันธ์

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

พบว่า ผล ประเมิน รูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เพื่อตรวจสอบด้านความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารองค์การ พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง ผ่านเกณฑ์รูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wangsitthidet (2016) ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย พบว่า

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก โดยมีการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวมมีความคิดเห็นของระดับคุณภาพความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้พิการ ผู้ดูแลผู้พิการ และเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและมนุษย์ ทุกฝ่าย ได้ร่วมทำการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาผู้พิการด้วยการจัดการศึกษาออนไลน์ “ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้พิการเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมกันพัฒนาการเรียนการสอนการจัดการศึกษาออนไลน์ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์และส่งเสริมให้เด็กพิการอยู่ในสังคมและมีอาชีพได้เหมือนเด็กปกติทั่วไป

2. จากการศึกษา พบว่า การเรียนการสอนออนไลน์ต้องปรับปรุงเรื่อย ๆ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรศึกษาข้อมูลการเรียนการสอนออนไลน์ของต่างประเทศ และนำมาปรับใช้กับผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีความสนุกสนาน และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดีขึ้นขณะเรียนออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- Agthe, R. R. (1980). The Elementary Principals Perceptions of their own and the TeacherRoles in Curriculum Decision Making. *Dissertation Abstracts International, 40(6)*, 3076.
- Allais, S. & Shalem, Y. (2021). The shifting powers of educational knowledge: power relations between sociology and economics of education. *Curriculum Studies Journal, 53(2)*, 197-211.
- Apaijai, N. (2017). *Education Management Model for Career Encouragement of Disadvantaged. Students in School under Royal Initiative*. (Doctoral Dissertation). Chiang Mai Rajabhat University. Chiang Mai.
- Chaiyon, S. (2016). Leaders of School Administrators in the 21st century. *Faculty of Education Journal Kalasin University, 1(1)*, 304-306.
- Connelly, S. (2007). 'Education ain't for us': Using bourdieu to understand the lives of young white working-class men classified as not in education, employment or training. *Research in Post-Compulsory Education, 25(2)*, 193-213.
- Latham, G. P. (1997). Precarious curve ahead: The effects of forced distribution rating systems on job performance. *Human Resource Management Review, 26(2)*, 166-179.
- Maturros, S. (2021). Education to thailand 4.0 in the context of school administrations. *Rajapark Journal, 15(40)*, 33-42.
- Ministry of Education. (2020). *Policy and focus of the Ministry of Education, fiscal year 2020*. Retrieved from <http://www.reo2.moe.go.th/home/index.php/login/201810-17-08-14-28/588-2563>.
- Office of Nation Education Standards and Quality Assessment. (2009). *Framework for external quality assessment in higher education*. Retrieved from <http://www.onesqa.or.th/th/contentdownload/972/?inputFilter=&TextSearch=&CategoryPageSize =10.=159&gotoPage=1&..>
- Office of the Education Council. (2020). *education information*. Retrieved from <http://www.onec.go.th/>.

- Phanpattanakul, S. (2011). *The development of an effective school administration model for the office Board of Basic Education*. (Master's thesis). Sripatum University, Bangkok, Thailand.
- Pungbour, S. (2019). *E-learning/google classroom application / E-learning achievement*. Educational Leadership and Human Resource Development, Chiang Mai Rajabhat University.
- Saratana, W. (2003). *Educational Administration*. (4th edition). Bangkok: Thipwisut.
- Thep Arak, P. (2011). *Principles of educational management*. Bangkok: Parbpim.
- ThongPreecha, J. (2019). Teaching and learning management during Covid - 19 pandemic in Wachirathamsatit School, Phra Khanong district, Bangkok, *Faculty of Education Journal Kalasin University*, 3(5), 315-320.
- Tiebpan, T. (2019). *Tharisoron Teappan Model Development of the Academic Administration to Enhance the Student Quality in the Charitable Schools of Buddhist Temples in Areas of Southern Provinces*. (Doctoral dissertation). Hatyai University, Songkhla, Thailand.
- Wangsitthidet, S. (2016). Changing Technics. *Rajabhat Maha Sarakham University Journal*, 10(25), 225-228.
- Williams, M. (1988) "The Effects of Cooperative Team Learning on Achievement and Student Attitude Algebra Classroom,". *Dissertation Abstracts International*. 49 (December). 3611-A.
- Yamane, T. (1967). Elementary Sampling Theory, Taro Yamane: *Physical Chemistry Chemical Physics*.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความเข้มแข็งทางใจ ของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

เพ็ญญา ศรีวิชัย¹ และอมราพร สุรการ^{2,*}

^{1,2}สาขาจิตวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*ผู้ประพันธ์บรรณกิจ สาขาจิตวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล amaraporn.s@gmail.com

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 10 มิถุนายน 2564

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 6 มกราคม 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 14 มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มาเข้ารับบริการ ณ สถาบันสรีนทรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 202 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบวัดความเข้มแข็งทางใจมีจำนวน 21 ข้อ ระดับความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ เท่ากับ 0.928 และค่าความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.900 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสงบทางใจ (Equanimity) ความอดทน (Perseverance) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Reliance) การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต (Meaningfulness) การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน (Existential Aloneness) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบดังนี้ 0.747, 0.842, 0.869, 0.964 และ 0.823 ตามลำดับ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.235 RMSEA เท่ากับ 0.045 CFI และ TLI เท่ากับ 1 และ 0.996 ตามลำดับ $p < .001$ และค่า SRMR เท่ากับ 0.009 แสดงให้คุณภาพที่เหมาะสมของแบบวัดและโมเดลการวัดองค์ประกอบความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, ความเข้มแข็งทางใจ, คนพิการทางการเคลื่อนไหว

A Confirmatory Factor Analysis of Resilience scale of Person with Physical Disabilities

Pennapa Sriwichai¹ and Amaraporn Surakarn^{2,*}

^{1,2}Graduate School of Srinakharinwirot University, Srinakharinwirot University

*Corresponding Author, Graduate School of Srinakharinwirot University,

Srinakharinwirot University

E-Mail: amaraporn.s@gmail.com

Received: *June 10, 2021*

Revised: *January 6, 2022*

Accepted: *January 14, 2022*

Abstract

This study aimed to analyze the resilience factors among the person with physical disabilities using the confirmatory factor analysis the sample were 202 people with physical disabilities attending rehabilitation services at a Sirindhorn National Medical Rehabilitation Institute. The resilience scale has 21 questions the research instrument was a resilience scale, based on Wagnild and Young's concept (1993) with a reliability of 0.928 and a content validity of 0.90 Descriptive statistics was based on SPSS. While the confirmatory factor analysis was grounded in Mplus. The results disclosed the confirmatory factor loading of resilience model consists of 5 factors was An Equanimity (0.747), A Perseverance (0.842), A Self-reliance (0.869), A Meaningfulness (0.964) and An Existential aloneness (0.823). As the result, this resilience scale and measurement model of the resilience among person with physical disabilities has shown the quality of an appropriate scale.

Key words: Confirmatory Factor Analysis, Resilience, Person with Physical Disabilities

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนพิการที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีสาเหตุสำคัญจากภาวะความเจ็บป่วยและโรคเรื้อรังต่าง ๆ ทำให้เกิดผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ สังคมหรือสิ่งแวดล้อม และทำให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินชีวิต การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและคุณภาพชีวิตของคนพิการ (Aitken, Chaboyer, Kendall, & Burmeister, 2012; Lee, Chaboyer, & Wallis, 2008) นอกจากนี้บุคคลที่ไม่สามารถยอมรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ลดลงทำให้เกิดผลกระทบต่อด้านสุขภาพจิต เกิดความวิตกกังวล เครียด ซึมเศร้า มีความอดทนต่อภาวะเครียดได้น้อยลง บางคนคิดทำร้ายตนเองหรือฆ่าตัวตาย (Boonvas, Supanunt, Chunhabodee & Wae, 2017)

ความพิการภายหลังการเจ็บป่วยหรือโรคเรื้อรัง จำเป็นต้องอาศัยทักษะประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งด้านจิตใจเพื่อการปรับตัวและการจัดการปัญหาหรือเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดหรือความยากลำบากในชีวิต ซึ่งเป็นผลเกิดมาจากการสูญเสียการควบคุมทางด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้แบบแผนการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป (Parayat, Kangchai & Somanusorn, 2016) ด้วยเหตุนี้ความเข้มแข็งทางใจจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้

ให้บุคคลสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสมและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ตามบทบาทของตนเอง โดยบุคคลจะมีการสร้างความสมดุลของร่างกายและจิตใจให้พร้อมต่อการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิต สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข (Hengudomsab, 2007) ดังนั้นคนพิการจึงต้องมีความเข้มแข็งทางใจเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ซึ่งความหมายของความเข้มแข็งทางใจ หมายถึง คุณลักษณะที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีการปรับตัวที่ดีต่อภาวะการเจ็บป่วยหรือการบาดเจ็บเรื้อรังของบุคคล การบาดเจ็บทางจิตใจหรือเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดต่าง ๆ ในชีวิตโดยคุณลักษณะนี้จะนำตนเองกลับคืนสู่สภาพการปกติ (Egeland, Carlson, & Sroufe, 1993; Wagnild & Young, 1993) การศึกษาถึงความเข้มแข็งทางใจเริ่มต้นศึกษาในเชิงจิตสังคมช่วงปี 1970s โดยนักวิชาการทำการศึกษาในกลุ่มเด็กที่ต้องเผชิญปัญหาและสามารถผ่านวิกฤตโดยมีการปรับตัวได้ดีจากเหตุการณ์ที่ยากลำบากในชีวิต (Nintachan et al., 2011) ต่อมาการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์และด้านชีววิทยา อธิบายความเข้มแข็งทางใจที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ด้านอารมณ์ความรู้สึกผ่านระบบประสาทที่เชื่อมโยงเป็นการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ (Curtis & Cicchetti, 2003) อีกทั้งการศึกษาความเข้มแข็งทางใจที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาเชิงบวก

ได้อธิบายถึง คุณลักษณะที่อาศัยต้นทุนด้าน จิตวิทยาเพื่อพัฒนาตนเองเมื่อต้องประสบ ปัญหาในชีวิต ความสำคัญของความเข้มแข็ง ทางใจจึงเป็นทั้งการส่งเสริมและเป็น คุณลักษณะของการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิด ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลในระยะยาว มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ที่เน้น การส่งเสริมให้บุคคลมีการปรับตัวที่ดีต่อ ภาวะการเจ็บป่วย หรือการบาดเจ็บเรื้อรัง เพื่อนำตนเองกลับคืนสู่สภาพการปกติ (Parayat, Kangchai & Somanusorn, 2016)

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวน วรรณกรรมพบว่ามีการกำหนด องค์ประกอบของความเข้มแข็งทางใจไว้อย่าง แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทที่ศึกษา เช่น Grotberg (1995) กล่าวถึงความเข้มแข็งทาง ใจว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ฉันมี (I HAVE) 2) ฉันเป็น (I AM) และ 3) ฉัน สามารถ (I CAN) ซึ่งส่งเสริมและพัฒนาความ เข้มแข็งทางใจ โดยบุคคลนำมาใช้จัดการกับ เหตุการณ์ที่ยากลำบากหรือเมื่อเผชิญกับ เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดได้ ความเข้มแข็งทางใจเป็นแหล่งสนับสนุน ความสามารถและทักษะในการจัดการปัญหาที่ เกิดจากการผสมผสานลักษณะทางบวกที่ช่วย บุคคลให้สามารถเผชิญและต่อสู้กับความเครียด และความเลวร้ายในชีวิต (Grotberg, 1995) 2) นอกจากนี้มีแนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็ง ทางใจที่ได้รับการยอมรับและถูกนำมา ประยุกต์ใช้ คือแนวคิดจาก Wagnild and Young (1993) ซึ่งได้กล่าวว่างค์ประกอบ

ความเข้มแข็งทางใจมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสงบทางใจ (Equanimity) 2) ความอดุสาหะ (Perseverance) 3) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Reliance) 4) การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของ ชีวิต (Meaningfulness) และ 5) การดำรงชีวิต โดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน (Existential Aloneness) (Phimphakarn, 2019)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็น ความสำคัญของแนวคิดและความสำคัญของ ความเข้มแข็งทางใจในของคนที่การทางการ เคลื่อนไหวในการนำตนเองกลับสู่ภาวะปกติ และสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ดังเดิมหลังมี ภาวะการเจ็บป่วยผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดของ Wagnild and Young (1993) มาใช้ เป็น แนวทางในการศึกษา พร้อมทั้งปรับปรุงข้อ คำถามให้มีความสอดคล้องกับบริบทของคน พิการในประเทศไทย โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษา โมเดลการวัด (Measure Model) ซึ่งใช้ข้อมูล ทางสถิติเป็นเครื่องมือในการระบุความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร (Variable) กับองค์ประกอบ (Factor) และทำการตรวจสอบความตรงเชิง โครงสร้างของตัวแปรความเข้มแข็งทางใจใน คนพิการทางการเคลื่อนไหว ด้วยวิธี การวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งเป็น การวิเคราะห์องค์ประกอบที่ผู้วิจัยทราบ โครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือคาดว่า โครงสร้างความสัมพันธ์อยู่ในรูปแบบใดผ่าน การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับองค์ประกอบของความเข้มแข็งทางใจ ทั้งนี้

เพื่อบุคลากรทางการแพทย์และองค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับคนพิการทางการเคลื่อนไหวได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปปรับปรุงและพิจารณาการใช้เครื่องมือวัดความเข้มแข็งทางใจที่ได้มาตรฐานและเหมาะสมกับบริบทในสังคมไทย นอกจากนี้คนในครอบครัว หรือผู้ดูแลผู้พิการอาจจะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะหรือปรับปรุงพฤติกรรมและความสามารถของผู้พิการ ให้ตรงกับองค์ประกอบสำคัญของตัวแปรความเข้มแข็งทางใจที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ ไม่ว่าจะเป็นภาวะความเจ็บป่วยในครั้งนีหรืออาจจะต้องเผชิญกับปัญหาอื่นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความเข้มแข็งทางใจสำหรับคนพิการทางการเคลื่อนไหวไทย

สมมติฐานการวิจัย

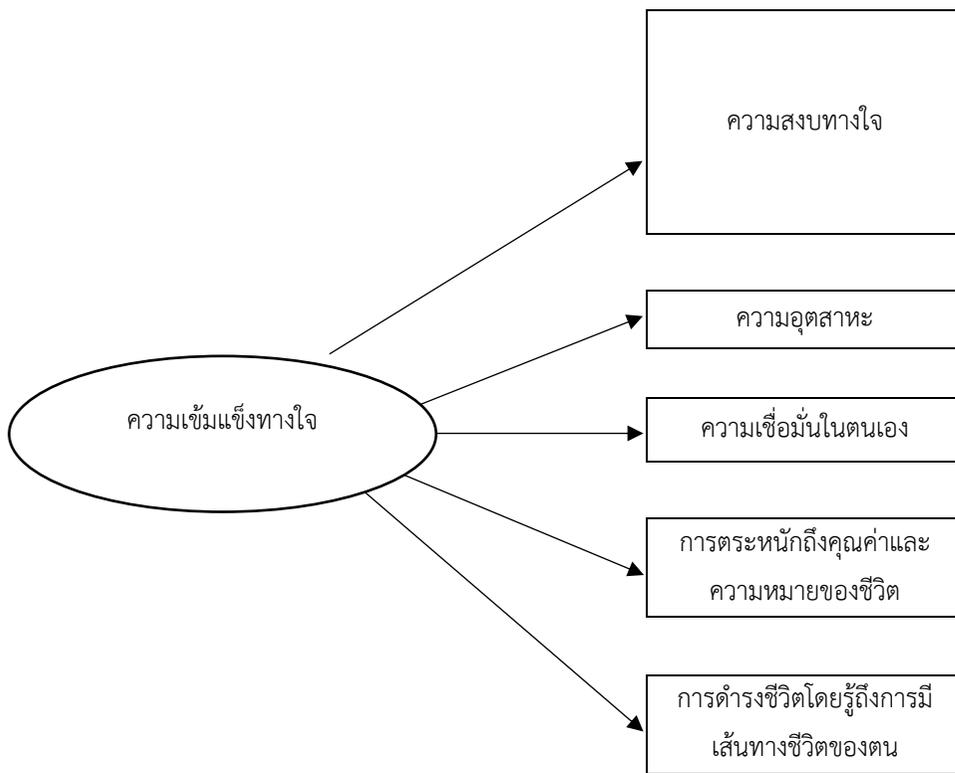
1. ตัวแปรความสงบทางใจ ความอดุสาหะ ความเชื่อมั่นในตนเอง การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต และการดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ตัวแปรความสงบทางใจ ความอดุสาหะ ความเชื่อมั่นในตนเอง การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต และการดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงความเข้มแข็ง

ทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหวและมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น เห็นได้ว่า ความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหวมีความสัมพันธ์ในทางตรงกับความสงบทางใจ ความอดุสาหะ ความเชื่อมั่นในตนเอง การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต และการดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 โมเดลความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง คนพิการทางการเคลื่อนไหวที่มารับบริการ ณ สถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามการวินิจฉัยโรคตามลักษณะการอ่อนแรงหรืออัมพาต แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) อัมพาตครึ่งซีก 2) อัมพาตท่อนขา และ/หรือลำตัว 3) อัมพาตทั้งแขนขา หรือทั้งหมด และ 4) กลุ่มภาวะบาดเจ็บที่ศีรษะ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน และมีบัตรประจำตัวคนพิการ อายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป พุศคยสื่อสารรู้เรื่อง สามารถ

ตอบแบบสอบถามได้เองและได้รับการประเมินเพื่อคัดกรองความคิดความเข้าใจผ่านแบบประเมิน TMSE (Thai Mental State Examination) ได้คะแนน 23 คะแนนขึ้นไป เนื่องด้วยการศึกษาในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยคิดเป็น 4-5 เท่าของตัวแปรทั้งหมด 15 ตัวแปร (Hair et al., 2010) ซึ่งตัวอย่างที่เหมาะสมคือตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไป ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 202 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับความเจ็บป่วย เป็นต้น 2) แบบวัดความเข้มแข็งทางใจตามแนวคิดของ Wagnild and Young (1993) โดยแบบวัดนี้ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับความเข้มแข็งทางใจในปัจจุบัน กล่าวคือ การที่บุคคลจะมีคุณลักษณะเชิงบวกเพื่อการจัดการกับปัญหาด้านสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของความเข้มแข็งทางใจจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการปรับตัวที่ดีต่อปัญหาที่เผชิญอยู่ โดยกรอบแนวคิดของกรอทเบิร์ก (Grotberg) (Grotberg, 1995) ซึ่งเป็นแบบวัดสำรวจตนเองและเป็นแบบประเมินที่มีองค์ประกอบด้านทักษะทางสังคม หรือความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่พบว่า แบบวัดดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากงานวิจัยเชิงคุณภาพ และมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความลำเอียงของการตอบ เนื่องจากแบบวัดส่วนใหญ่มีข้อคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และการศึกษาด้านองค์ประกอบของความเข้มแข็งทางใจของบุคคลจากกรมสุขภาพจิต ได้แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความอดทนทางอารมณ์ 2) ด้านกำลังใจ 3) ด้านการจัดการกับปัญหา เหมาะสมกับบุคคลทั่วไปและผู้สูงอายุ (Phimphakarn, Prasertsin & Srichannil, 2019; Department of Mental Health, 2008) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาแบบวัดความเข้มแข็งทางใจที่สามารถอธิบายถึงองค์ประกอบของความเข้มแข็งทางใจได้อย่างครอบคลุมเพื่อบ่งชี้ถึงความสามารถใน

การนำตนเองกลับสู่ภาวะปกติและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขแม้ว่าจะมีภาวะพิการก็ซึ่งอาศัยแนวคิดของ Wagnild and Young (1993) โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตามลิเคิร์ต ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความในประโยค (0 คะแนน) จนถึง เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความในประโยค (5 คะแนน) โดยวัดทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสงบทางใจ (Equanimity) มี 5 ข้อ เช่น “เมื่อฉันพบว่าชีวิตมีอุปสรรค ฉันมีสติที่จะควบคุมสถานการณ์ได้” 2) ความอดุสาหะ (Perseverance) มี 4 ข้อ เช่น “แม้ว่าฉันรู้สึกท้อแท้ หรือผิดหวังแต่ฉันจะพยายามไปให้ถึงเป้าหมาย” 3) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Reliance) มี 4 ข้อ เช่น “ฉันเชื่อว่าตนเองมีความสามารถเพียงพอในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง” 4) การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต (Meaningfulness) มี 4 ข้อ เช่น “ชีวิตของฉันมีความหมาย” 5) การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตนเอง (Existential Aloneness) มี 4 ข้อ เช่น “ฉันสามารถวางแผนชีวิตในอนาคตได้โดยที่แพลั้นั้น ไม่จำเป็นต้องเหมือนคนอื่น ๆ” รวมข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 21 ข้อ ได้รับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่ามีดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.60 และคำนวณค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) เท่ากับ 0.90 และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Internal Consistency Reliability)

เท่ากับ 0.928 ในกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวโดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 คน

การพิทักษ์สิทธิ์ โครงการวิจัยได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ SWUEC-G-375/2563

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประสานงานกับผู้ร่วมวิจัย ณ สถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลพร้อมให้ลงลายมือชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งลงลายมือชื่อพยานพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการของโครงการวิจัย ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2564 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 220 คน ได้แบบวัดกลับคืนมาจำนวน 202 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

2) การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของแบบวัดความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทาง

การเคลื่อนไหว ด้วยโปรแกรม Mplus Demo Editor

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 202 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 66.30 และเพศหญิงร้อยละ 33.70 แบ่งประเภทจากสาเหตุของความพิการจากโรคหลอดเลือดสมองร้อยละ 23.30 จากอุบัติเหตุร้อยละ 59.40 และอื่น ๆ ร้อยละ 17.30 และแบ่งตามระยะการเกิดโรคพบว่า มีระยะการเกิดโรคตั้งแต่ 1 เดือนถึง 6 เดือนร้อยละ 15.30 ระยะเวลา 6 เดือนถึง 1 ปีร้อยละ 6.40 มากกว่า 1 ปีถึง 3 ปีร้อยละ 26.20 และมากกว่า 3 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากที่สุดร้อยละ 52.00

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัดความเข้มแข็งทางใจพบว่า ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสงบทางใจ (Equanimity) 2) ความอดทน (Perseverance) 3) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Reliance) 4) การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต (Meaningfulness) 5) การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน (Existential Aloneness) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.615 ถึง 0.938 และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ความอดทน (Perseverance) และความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Reliance) มีค่าเท่ากับ 0.938 รองลงมาคือการตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต (Meaningfulness) และ การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน (Existential Aloneness) มีค่าเท่ากับ 0.800 ความสงบทางใจ (Equanimity) และ

การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน (Existential Aloneness) มีค่าสัมประสิทธิ์

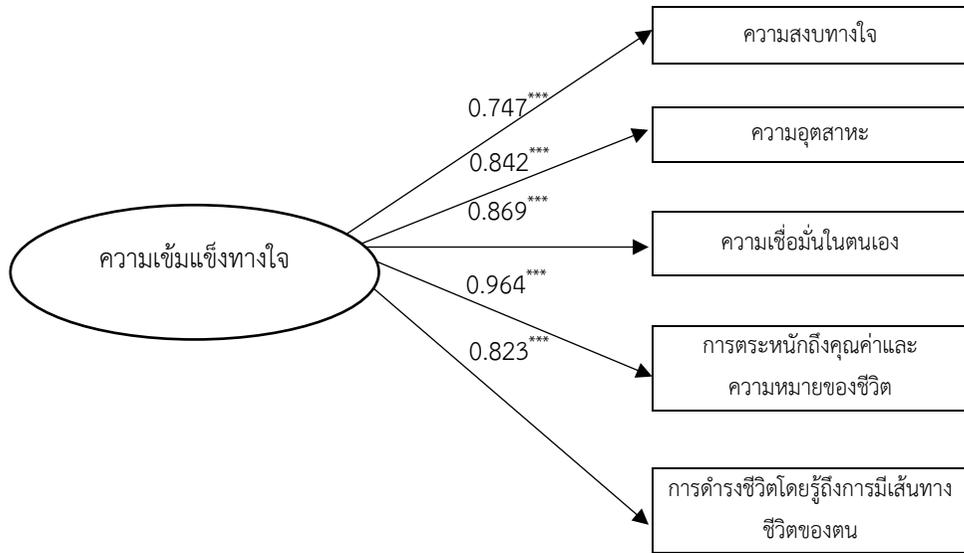
สหสัมพันธ์น้อยที่สุด เท่ากับ 0.615 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ตัวแปร	ความสงบทางใจ	ความอดสาหัส	ความเชื่อมั่นในตนเอง	การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต	การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน
ความสงบทางใจ	1.000				
ความอดสาหัส	0.688	1.000			
ความเชื่อมั่นในตนเอง	0.671	0.938	1.000		
การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต	0.711	0.705	0.748	1.000	
การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน	0.615	0.679	0.702	0.800	1.000

3. การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของโมเดลการวัดความเข้มแข็งทางใจในคนพิการทางการเคลื่อนไหว พบว่า โมเดลการวัดมีค่าสถิติตามเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Model Fit Indices) ดังนี้ $\chi^2=1.411$, $df=1$, $p=.235$, CFI=1.000, TLI=0.996 SRMR = 0.009, RMSEA= 0.045 แสดงให้เห็นว่า แบบวัดความเข้มแข็งทางใจในคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ปรับปรุงขึ้นนี้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ในแบบวัด พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.747-0.964 ซึ่งทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 โดยน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุด คือ ความสงบทางใจ อดสาหัส ($\beta=0.842$, $R^2=0.710$) ความเชื่อมั่นในตนเอง ($\beta=0.869$, $R^2=0.756$) การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน ($\beta=0.823$, $R^2=0.677$) และ การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต ($\beta=0.964$, $R^2=0.930$) ตามลำดับ แสดงว่าตัวชี้วัดทุกตัวเป็นองค์ประกอบของความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดง ดังตารางที่ 2

*** $p < .001$

ภาพที่ 2 โมเดลความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว

องค์ประกอบโมเดลการวัด	น้ำหนักองค์ประกอบ			t	R ²	Factor Score
	b	SE	β			
ความสงบทางใจ	1.000	0.000	0.747	0.035**	0.559	0.007
ความอดสาหัส	1.092	0.095	0.842	0.034**	0.710	0.142
ความเชื่อมั่นในตนเอง	1.104	0.098	0.869	0.032**	0.756	0.119
การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต	1.144	0.091	0.964	0.024**	0.930	0.576
การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน	0.934	0.076	0.823	0.029**	0.677	0.034

$\chi^2 = 1.411$ $df=1$ $p\text{-value}=.235$ RMSEA = 0.045, CFI=1, TLI = 0.996

** $p < .01$

บทสรุปและอภิปรายผล

จากค่าสถิติดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของความเข้มแข็งทางใจซึ่งเป็นตัวแปรแฝงที่มีทั้งความตรง และความเที่ยงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เกี่ยวกับการวิเคราะห์และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งทางใจในกลุ่มคนพิการทางการเคลื่อนไหวกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยทำให้ผู้วิจัยได้เห็นว่าในการวัดความเข้มแข็งทางใจของคนพิการทางการเคลื่อนไหว ตัวแปรที่มีน้ำหนักหรือมีความสำคัญมากที่สุด คือ ความสงบทางใจ รองลงมา คือ ความอดสาหัส ความเชื่อมั่นในตนเอง การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน และการตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต ซึ่งสะท้อนให้ครอบครัว หรือผู้ดูแลคนพิการ เห็นถึงความสำคัญของความเข้มแข็งทางใจเพื่อส่งเสริมให้คนพิการทางการเคลื่อนไหวมีความยืดหยุ่นในการมองชีวิตอย่างเป็นกลาง

สิ่งแรกที่ต้องให้ความสำคัญได้แก่ ความสงบทางใจ ซึ่งวัดได้จากคุณลักษณะของคนพิการที่มีจิตใจที่สงบและมั่นคงจากการพิจารณาประสบการณ์ชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ Vahia et al., (2011 as cited in Phimphandee, 2019) ที่ศึกษาองค์ประกอบของผู้สูงอายุหญิงพบว่า เมื่อมีความสงบทางใจเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งทางใจถึงแม้ว่าจะอยู่ในสภาวะการณ์ที่เป็นอุปสรรคหรือความยากลำบากในชีวิต แต่ยังคงสามารถ

พิจารณาปัญหา โดยอาศัยประสบการณ์ของตนเองหรือจากการรับฟังหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนอื่นเพื่อแก้ไขปัญหา

องค์ประกอบความเข้มแข็งทางใจที่มีน้ำหนักองค์ประกอบอันดับที่ 2 พบว่า องค์ประกอบด้านความอดสาหัสซึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งในการพาตนเองเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายของชีวิตที่ตั้งใจไว้ ต้องอาศัยความพยายามและความตั้งใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตนเอง แม้ว่าจะเกิดความรู้สึกท้อแท้ หรือผิดหวัง การดำเนินชีวิตยังคงอยู่ตามเดิม และยังคงพยายามสร้างหนทางในการดำเนินชีวิตใหม่หรือกลับคืนสู่สภาพปกติและดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

องค์ประกอบที่มีน้ำหนักรองลงมาเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจากการศึกษาของ Erica and John (2015) พบว่าบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมนำไปสู่คุณลักษณะการปรับตัวที่ดี จากการมองโลกในแง่ดีและความมั่นใจในตนเองมองว่าทุกอย่างมีทางออกไม่ท้อแท้ หรือสิ้นหวังไปสู่ความมั่นใจในความสามารถของตนเองและพัฒนาการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต

น้ำหนักองค์ประกอบอันดับที่ 4 ได้แก่ การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน และการตระหนักถึงเส้นทางในชีวิตของตนเองว่ามีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gooding et al. (2012) โดยแต่ละบุคคลจะมีเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล รวมถึงการรับรู้ถึงอิสระในการดำเนินชีวิตของตนเอง เป็นผู้ที่มีทักษะในการปรับตัวที่

ดีต่อปัญหาและมีทักษะในการจัดการปัญหาได้ดี แสดงว่าบุคคลนั้นมีความเข้มแข็งทางใจที่สูง และนำหนังกองค์ประกอบอันดับที่ 5 ได้แก่ การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ Erica and John (2015) พบว่า พฤติกรรมที่นำไปสู่ความเข้มแข็งทางใจ ประกอบด้วย การรับรู้ว่าคุณชีวิตของตนเองมีความหมาย มีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถขับเคลื่อนตนเองไปตามเป้าหมายของชีวิต แม้พบเจออุปสรรคแต่สามารถปรับตัวได้ดีและก้าวเดินต่อไปได้ ความเข้มแข็งทางใจในแต่ละบุคคลเป็นความสามารถในการกลับสู่ภาวะปกติและสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ ผู้ที่มีความเข้มแข็งทางใจจะมีความอดทนทางอารมณ์สามารถตอบสนองต่อความท้าทายที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอีกทั้งยังเพิ่มคุณภาพชีวิตโดยรวมให้ดีขึ้นได้ โดยประเด็นมิติด้านองค์ประกอบความเข้มแข็งทางใจแสดงถึงความเข้มแข็งทางใจของคนที่การทางการเคลื่อนไหว ความสามารถในการปรับตัวที่ดีต่อภาวะการณป่วย การบาดเจ็บเรื้อรังของบุคคลหรือคนที่การที่เหมาะสม

จากผลสรุปที่กล่าวข้างต้นมานั้นสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันความเข้มแข็งทางใจของคนที่การทางการเคลื่อนไหวที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยโมเดลการวัดความเข้มแข็งทางใจ ขึ้นอยู่กับความสงบทางใจ ความอดทน ความเชื่อมั่นในตนเอง การตระหนักถึงคุณค่าและ

ความหมายของชีวิต การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน โดยทุกตัวแปรเป็นแบบวัดและตัวบ่งชี้ด้านความเข้มแข็งทางใจได้ ทั้ง 5 องค์ประกอบสอดคล้องกับแนวคิดของ Wagnild and Young (1993) ในความคิดผู้วิจัยเห็นว่าองค์ประกอบความเข้มแข็งทางใจที่ผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียดทั้งจากแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ประกอบด้วย ความสงบทางใจ ความอดทน ความเชื่อมั่นในตนเอง การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต การดำรงชีวิตโดยรู้ถึงการมีเส้นทางชีวิตของตน หลังจากที่เรานำไปพัฒนาและส่งเสริมให้คนพิการทางการเคลื่อนไหวในบริบทไทยได้มีความเข้มแข็งทางใจ พร้อมทั้งจะปรับตัวต่อภาวะหลังการเจ็บป่วยเรื้อรังหรือความพิการได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านความเข้มแข็งทางใจในคนที่การทางการเคลื่อนไหวโดยอาจใช้การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของตัวแปรเพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบของความเข้มแข็งทางใจของกลุ่มคนที่การทางการเคลื่อนไหวที่มีความแตกต่างกันในระหว่างกลุ่ม เช่น เพศ ระยะเวลาการเกิดโรค สาเหตุของการเกิดโรค เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างโปรแกรมหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะเชิงบวก ความเข้มแข็งทางใจแก่คนที่การทางการเคลื่อนไหว โดยเน้นที่องค์ประกอบของ

ความเข้มแข็งทางใจได้แก่ การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต และความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อนำแนวทางการปฏิบัติที่เกิดจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทุกฝ่าย ได้แก่ ครอบครัว/ผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรทางการแพทย์และเพื่อน

3. ตัวแปรความเข้มแข็งทางใจเป็นตัวแปรที่น่าสนใจในการศึกษาเพิ่มเติมเชิงลึกควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากการปรับตัวของคนพิการเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต การดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. สำหรับผู้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับคนพิการทางการเคลื่อนไหวควรมีการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความเข้มแข็งทางใจไปใช้ประกอบการส่งเสริมและสนับสนุนโดยเริ่มจากองค์ประกอบที่สำคัญของความเข้มแข็งทางใจ ได้แก่การตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต เพื่อให้คนพิการทางการเคลื่อนไหวมีความเข้มแข็งทางใจเป็นลักษณะเชิงบวกในการปรับตัวที่ดีต่อภาวะการเจ็บป่วยได้

เอกสารอ้างอิง

- Aitken, L. M., Chaboyer, W., Kendall, E., & Burmeister, E. (2012). Health status after traumatic injury. *Journal of Trauma and Acute Care Surgery*, 72(6), 1702-1708.
- Boonvas, K., Supanunt, T., Chunhabordee, A., & Wae, N. (2017). Caregiver Stress and Needs in Caring Disabled. *The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health*, 4(1), 205-216.

2. สำหรับครอบครัว/ผู้ดูแล หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการทางการเคลื่อนไหวให้การสนับสนุนแก่คนพิการทางการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมให้คนพิการนำตนเองกลับคืนสู่สภาพการปกติ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางใจให้เกิดคุณลักษณะเชิงบวกตามบริบทของวัฒนธรรมไทยอย่างเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาานิพนธ์ในระดับมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขาจิตวิทยาประยุกต์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนพิการทางการเคลื่อนไหว” ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมราพร สุรการ ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์หลัก ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำในงานวิจัยนี้ ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการสถาบันสิรินธรเพื่อการพัฒนาสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ที่สนับสนุนสถานที่ในการเก็บข้อมูลวิจัยนี้

- Curtis, J. W., & Dante Cicchetti. (2003). Moving research on resilience into the 21st century: Theoretical and methodological considerations in examining the biological contributors to resilience. *Development and Psychopathology, 15*(3), 773-810.
- Department of Mental Health, (2008). Ministry of Public Health, Report Of Enhancing Resilience. *Quotient of the mental illness personnel*. Bangkok: The Ministry of Public Health.
- Egeland, B., Carlson, E., & Sroufe, L. A. (1993). Resilience as process. *Development and psychopathology, 5*(4), 517-528.
- Erica, S. E., & John, H. (2015). Resilience in Ageing. Arizona Center on Ageing. The University of Arizona.
- Fisher, M., King, J., & Tague, G. (2001). Development of a self-directed learning readiness scale for nursing education. *Nurse Education Today, 21*, 516–525.
- Gooding, P. A., Hurst, A., Johnson, J., & Tarrier, N. (2012). Psychological resilience in young and older adults. *International journal of geriatric psychiatry, 27*(3), 262-270.
- Grotberg, E. H. (1995). *A guide to promoting resilience in children: Strengthening the human spirit*. (Vol. 8). The Hague: Bernard van leer foundation.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). NJ: Prentice Hall.
- Hengudomsub, P. (2007). Resilience in later life. *Thai Pharmaceutical and Health Science Journal, 2*(1), 115-123.
- Lee, B. O., Chaboyer, W., & Wallis, M. (2008). Predictors of health-related quality of life 3 months after traumatic injury. *Journal of Nursing Scholarship, 40*(1), 83-90.
- Nintachan, P., Vanaleesin, S., Thummathai, K., & Orathai, P. (2011). Resilience and Thai Youth Risk Behavior. *Rama Nurs J, 17*(3), 430-443.

- Parayat, C., Kangchai, W., & Somanusorn, S. (2016). Predictive Factors of Resilience among Elderly. *The journal of Nursing Burapha University*, 24(2), 97-106.
- Phimphakarn, K., Prasertsin, U., & Srichannil, C. (2019). *The effects of an Integrative Individual Counseling to Strengthen the Resilience of Widows from the Conflict Zone in the Southern Border Provinces*. *Journal of Research and Curriculum Development*, 9(2), 284-307.
- Phimphandee, W. (2019). The empowering resilience among the elderly in eastern economic corridor according to Buddhist principles. *Journal of MCU Peace Studies*, 7(3), 737-752.
- Phimphandee, W. (2019). The Factor Analysis of Elderly Resilience in Eastern Economic Corridor. *Journal of Nursing, Public Health, and Education*, 20(1), 77-89.
- Vahia, I. V., Depp, C. A., Palmer, B. W., Fellows, I., Golshan, S., Thompson, W., ... & Jeste, D. V. (2011). Correlates of spirituality in older women. *Aging & mental health*, 15(1), 97-102.
- Wagnild, G. M., & Young, H. M. (1993). Development and psychometric evaluation of the resilience scale. *Journal of Nursing Measurement*, 1(2), 165-178.

การศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็น ในชุมชน จังหวัดจันทบุรี

สุพิชชา สายสิทธิ์

งานกิจกรรมบำบัด กลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี

อีเมล pitcha_s7@outlook.com

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 9 กันยายน 2564

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 11 พฤศจิกายน 2564

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 7 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นในชุมชน จังหวัดจันทบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นในชุมชนของจังหวัดจันทบุรี โดยการวิจัยเชิงสำรวจในกลุ่มตัวอย่างคนพิการทางการเห็นในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 191 คน ที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ประกอบด้วย การประเมินสมรรถนะหรือสมรรถภาพของคนพิการทางการเห็นโดยใช้แบบประเมิน ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health) และแนะนำการฝึกอบรมทักษะการทำควมคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobility : O&M) และบริการอุปกรณ์เครื่องช่วยการมองเห็น (Visual Aids) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ Mann-Whitney U Test ผลการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($M=4.87, S.D.=0.25$) วิเคราะห์ประสิทธิภาพบริการระหว่างเพศ ประเภทความพิการทางการเห็น อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและจำนวนครั้งที่ได้รับการที่ต่างกัน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพด้านการให้บริการไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่บริการที่ได้รับที่ต่างกันมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพด้านการให้บริการแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: คนพิการทางการเห็น, ประสิทธิภาพบริการ, การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็น

The study on effectiveness of vision rehabilitation for persons with visual disabilities in community of Chantaburi Province

Supitcha Saisit

Occupational Therapy, Rehabilitation Department

Prapokklao Hospital, Chantaburi

E-mail: pitcha_s7@outlook.com

Received: *September 9,2021*

Revised: *November 11,2021*

Accepted: *March 7,2022*

Abstract

The study on Effectiveness of Vision Rehabilitation for persons with Visual Disabilities in Community of Chantaburi Province aims to examine the effectiveness of vision rehabilitation service provided to persons with visual disabilities in the community of Chantaburi Province. This study was the survey research conducted in a group of 191 participants with visual disabilities in Chantaburi Province, and have been provided the vision rehabilitation service. The research instruments involved the evaluation of performance of people with visual disabilities by using the ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health). These participants were introduced and trained the Orientation and Mobility (O&M) and visual aids. Data was collected using the questionnaire. Statistics used included the percentage, mean, Standard Deviation, and Mann-Whitney U Test. Results indicated that the effectiveness of vision rehabilitation service provided to people with visual disabilities in the community, in general, was at the high level ($M = 4.87$, $S.D. = 0.25$). The analysis of the service effectiveness compared between different gender, types of visual disability, age, level of education, occupation, and number of services provided, the mean of opinions toward the effectiveness of the service provided was not different at a significance level of .05. However, the different service received had the different mean of opinions toward the effectiveness of vision rehabilitation provided at the significance level of .05.

Key words: People with Visual Disabilities, Effectiveness of Service, Rehabilitation for People with Visual Disabilities.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีคนพิการทั้งสิ้น 2,041,159 คน ในจำนวนนี้เป็นคนพิการทางการเห็นจำนวน 204,012 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.99 Department of Empowerment of Persons with Disabilities, Ministry of Social Development and Human Security (2018) ความพิการทางการเห็นเป็น 1 ใน 7 ประเภทความพิการที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ตามศักยภาพที่เหลืออยู่ของตนเอง ปัญหาในการสูญเสียอิสระทางกายภาพและการเคลื่อนไหว นับว่าเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนพิการทางการเห็น ซึ่งมีค่าใช้จ่ายทำให้ขาดความสามารถในการเดินทางไปไหนมาไหน แต่ยังขาดโอกาสในการประกอบอาชีพและส่งผลกระทบต่อปัญหาทางจิตใจ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน อาทิ การดูแลตนเอง การทำกิจวัตรประจำวัน การเดินทาง สถานภาพทางสังคม และเป็นภาระของครอบครัวในการดูแล Pramojaney (2010) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2564 กำหนดวิสัยทัศน์ “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ในสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน” ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม (Equal) ได้แก่ เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (Empowerment) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้

คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง (Quality Management) เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (Understanding) สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน (Linkage) สถานการณ์ด้านคนพิการของประเทศไทยพบว่า คนพิการส่วนใหญ่ยังมิได้มีฐานะยากจนทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพและการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระยะแรกเริ่มหรือพบความพิการ การเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษา และทำให้เกิดปัญหาการไม่มีอาชีพ ไม่มีงานทำ นอกจากนี้คนพิการส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม National Committee for Promotion and Development of Quality of Life and Persons with Disabilities (2017-2021)

กลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี เป็นหน่วยงานหนึ่งให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่คนพิการทางการเห็นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา โดยลักษณะการให้บริการเป็นการออกหน่วยลงพื้นที่ที่คนพิการทางการเห็นอาศัยอยู่ มีการประเมินสมรรถนะหรือสมรรถภาพของคนพิการทางการเห็นโดยใช้แบบประเมิน ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health) แนะนำการฝึกอบรม

ทักษะการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobility: O&M) ซึ่งเป็นหลักสูตรการสอนให้คนพิการทางการเห็นสามารถช่วยเหลือตนเองในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ที่คนพิการทางการเห็นต้องการ ระยะเวลาในการอบรมตามหลักสูตรพื้นฐาน 80 ชั่วโมง และบริการอุปกรณ์เครื่องช่วยการมองเห็น (Visual Aids) โดยจัดให้บริการดังกล่าวแก่คนพิการทางการเห็นในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 365 ราย (คิดเป็นร้อยละ 31.00) จากสถิติข้อมูลคนพิการทางการเห็น จำนวน 1,177 ราย National Committee for Promotion and Development of Quality of Life and Persons with Disabilities (2017-2021) จึงยังมีคนพิการทางการเห็นของจังหวัดจันทบุรีอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพดังกล่าว ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจัยการเข้าถึงบริการ เช่น ความยากลำบากในการเดินทางมารับบริการ ณ หน่วยบริการ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร/การประชาสัมพันธ์โครงการฝึกอบรมหรือขาดการส่งต่อมารับบริการจากหน่วยบริการปฐมภูมิ เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็น ซึ่งเป็นภารกิจตามบทบาทวิชาชีพของกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาประสิทธิภาพของการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทาง

การเห็นในชุมชน จังหวัดจันทบุรี ที่มี การดำเนินงานมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2559 เป็นอย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดบริการ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลพระปกเกล้าให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสามารถแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของคนพิการทางการเห็นในพื้นที่ได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นในชุมชนของจังหวัดจันทบุรี

นิยามศัพท์

คนพิการทางการเห็น หมายถึง คนตาบอดหรือคนสายตาดำเนินการที่ได้รับการจดทะเบียนคนพิการจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ไม่มีความพิการซ้อน

รูปแบบการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นในชุมชน หมายถึง การให้บริการประเมินสมรรถนะหรือสมรรถภาพ (Performance) ของคนพิการทางการเห็นโดยใช้แบบประเมิน ICF บริการอุปกรณ์เครื่องช่วยทางการมองเห็นและบริการฝึกอบรมหลักสูตรทักษะการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobility; O&M) โดยการออกหน่วยให้บริการ

ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่คนพิการทางการเห็นอาศัยอยู่

ประสิทธิภาพ หมายถึงความสามารถในการบริหารจัดการของกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี ที่ให้บริการแก่คนพิการทางการเห็นในการรับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นในชุมชนที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ

การให้บริการอย่างเท่าเทียม หมายถึงคนพิการทางการเห็นของจังหวัดจันทบุรีได้รับบริการเหมือนกันทุกรายโดยไม่เลือกปฏิบัติได้รับบริการตามลำดับก่อน-หลัง ได้รับบริการโดยเจ้าหน้าที่ยึดถือความถูกต้องแม่นยำ อุปกรณ์ที่ได้รับมีคุณภาพเหมือนกัน

การให้บริการอย่างรวดเร็ว หมายถึงคนพิการทางการเห็นของจังหวัดจันทบุรีได้รับบริการตามระยะเวลาที่กำหนด มีขั้นตอนกระบวนการในการติดต่อที่สะดวก

การให้บริการอย่างเพียงพอ หมายถึงการมีเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการให้บริการ จุดให้บริการมีความเหมาะสมและเข้าถึงสะดวก ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จุดจอดรถคนพิการ และหน่วยบริการมีความเหมาะสมด้านทำเลที่ตั้ง

การให้บริการอย่างต่อเนื่อง หมายถึงคนพิการทางการเห็นของจังหวัดจันทบุรีได้รับการติดต่อ/ติดตามอย่างต่อเนื่องให้เข้ารับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็น ณ หน่วยบริการ การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็น ได้รับแจ้งล่วงหน้าให้มารับบริการ

การให้บริการอย่างก้าวหน้า หมายถึงคนพิการทางการเห็นได้รับบริการด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ปลอดภัย น่าเชื่อถือ ได้รับบริการจากบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ

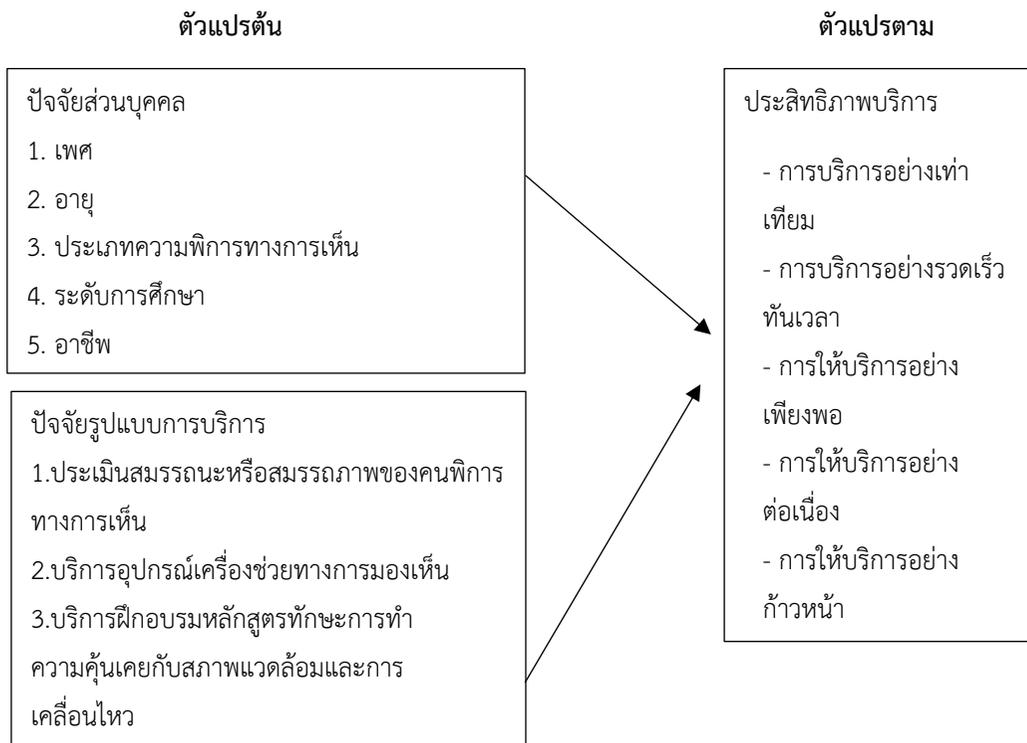
สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทความพิการทางการเห็น จำนวนครั้งที่ได้รับบริการของคนพิการทางการเห็นที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการรับบริการต่างกัน

2. บริการที่คนพิการทางการเห็นได้รับที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย การประเมินสมรรถนะหรือสมรรถภาพของคนพิการทางการเห็นตามแบบประเมิน ICF การบริการอุปกรณ์เครื่องช่วยการมองเห็น บริการฝึกอบรมทักษะการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว มีผลต่อประสิทธิภาพในการรับบริการต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยรูปแบบการบริการ และตัวแปรตาม 1 กลุ่ม คือ ประสิทธิภาพบริการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีของ Millet (1945 as cited in Aromchuen, 2015)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นในชุมชนจังหวัดจันทบุรี ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และผู้บันทึกข้อมูล ตามการตัดสินใจเลือกตอบของผู้ร่วมวิจัย โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ คนพิการทางการเห็นที่ได้รับการจดทะเบียนคนพิการที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์จังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ไม่มีความพิการซ้อน เป็นคนพิการทางการเห็นที่ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็นในชุมชนจากการออกหน่วยของกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลพระปกเกล้า จำนวน 365 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ คนพิการทางการเห็นที่ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นในชุมชน จากกลุ่มงานเวชกรรม

ฟื้นฟู โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเลือกจากประชากรโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จากวิธีจับฉลาก จำนวน 191 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยวิธีการของ Yamane (1960 : 1088-1089 as cited in Aromchuen, 2015) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นคนพิการทางการเห็นที่จดทะเบียนคนพิการที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2537 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ.2561 อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ไม่มีความพิการซ้อน มีความเต็มใจเข้าร่วมงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไป จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ประเภทความพิการทางการเห็น ระดับการศึกษา อาชีพ 2) บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็น จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ จำนวนครั้งที่มารับบริการ การประเมินสมรรถนะหรือสมรรถภาพของคนพิการทางการเห็น การบริการอุปกรณ์ เครื่องช่วยคนพิการ การบริการฝึกอบรมทักษะการทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว 3) ประสิทธิภาพการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็น โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบประเมินของ Aromchuen (2015) มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ 1 คะแนน หมายถึง มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการให้บริการในระดับน้อยที่สุด 2 หมายถึง มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการให้บริการในระดับน้อย 3 หมายถึง มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการให้บริการในระดับปานกลาง 4 หมายถึง มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการให้บริการในระดับมาก 5 หมายถึง มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการให้บริการในระดับมากที่สุด

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

โครงการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จังหวัดจันทบุรี/เขตสุขภาพที่ 6 เลขที่ CTIREC 011/63 เอกสารรับรองเลขที่ CTIREC 022 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2563 และได้รับการสมัครใจและยินดีเข้าร่วมโครงการจากกลุ่มตัวอย่างทุกคนตามเอกสารพิทักษ์สิทธิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติวิเคราะห์ Mann-Whitney U Test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นคนพิการทางการเห็น จำนวน 191 คน เป็นเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 มีอายุเฉลี่ย

66.08 ปี (S.D. = 15.652 ปี) ส่วนใหญ่เป็นคนที่สายตาเลือนราง จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 78.50 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 73.30 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 68.60 รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 16.80 กลุ่มตัวอย่างคนพิการทางการเห็นส่วนใหญ่มารับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นของกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลพระปกเกล้า ณ หน่วยบริการ จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49.70 ส่วนมากได้รับบริการประเมินความสามารถในการเห็น (Visual Acuity: VA) จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 98.40 ได้รับบริการประเมินสมรรถนะหรือสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นตามแนวทาง ICF คิดเป็นร้อยละ 100.00 คนพิการส่วนมากไม่ได้รับอุปกรณ์เครื่องช่วยทางการเห็น จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 78.00 ไม่ได้รับบริการฝึกอบรมทักษะการทำควมคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobility: O&M) จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 86.40

2. ประสิทธิภาพของการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นในชุมชนของจังหวัดจันทบุรี

ประสิทธิภาพด้านการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมของคะแนนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพบริการในระดับดีมาก

(M=4.87, S.D.=0.25) จำแนกรายด้านพบว่า การให้บริการอย่างเท่าเทียมกันมีค่าคะแนนอยู่ในระดับดีมาก (M=4.91, S.D. =0.27) การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา มีค่าคะแนนอยู่ในระดับดีมาก (M=4.82, S.D.=0.32) การให้บริการอย่างเพียงพอ มีค่าคะแนนอยู่ในระดับดีมาก (M=4.93, S.D.=0.25) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีค่าคะแนนอยู่ในระดับดีมาก (M=4.77, S.D.=0.36) การให้บริการอย่างก้าวหน้า มีค่าคะแนนอยู่ในระดับดีมาก (M=4.90, S.D.=0.28) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการ
 ที่พึงพอใจของคณาจารย์ทางการเห็น จำแนกรายข้อและโดยรวมจากระดับคะแนน 1-5
 (n=191)

	M	S.D.	ระดับ
การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน	4.91	0.27	มากที่สุด
1. เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ผู้มารับบริการเหมือนกันทุก รายโดยไม่เลือกปฏิบัติ	4.92	0.28	มากที่สุด
2. เจ้าหน้าที่ให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง	4.92	0.28	มากที่สุด
3. เจ้าหน้าที่ให้บริการโดยยึดถือความถูกต้องและ แม่นยำ	4.92	0.28	มากที่สุด
4. คุณภาพของอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการจะต้องมี คุณภาพเหมือนกัน	4.91	0.29	มากที่สุด
การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา	4.82	0.32	มากที่สุด
1. มีระบบขั้นตอนกระบวนการในการติดต่อที่สะดวก	4.63	0.63	มากที่สุด
2. การบริการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด	4.85	0.37	มากที่สุด
3. ผู้ให้บริการมีการตรวจสอบข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	4.87	0.34	มากที่สุด
4. ผู้ให้บริการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเก็บ ข้อมูล	4.89	0.33	มากที่สุด
การให้บริการอย่างเพียงพอ	4.93	0.25	มากที่สุด
1. มีเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการให้บริการ	4.94	0.26	มากที่สุด
2. จุดให้บริการมีความเหมาะสมและเข้าถึงได้สะดวก	4.93	0.27	มากที่สุด
3. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก	4.93	0.27	มากที่สุด
4. จุดให้บริการมีความเหมาะสมด้านทำเลและที่ตั้งของ หน่วยบริการ	4.93	0.27	มากที่สุด
การให้บริการอย่างต่อเนื่อง	4.77	0.36	มากที่สุด
1. การได้รับการติดต่อ/ติดตามอย่างต่อเนื่องให้มารับ บริการ	4.82	0.45	มากที่สุด
2. การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางการเห็น	4.90	0.30	มากที่สุด
3. การได้รับการแจ้งล่วงหน้าให้มารับบริการ	4.76	0.58	มากที่สุด
4. การเปิดรับฟังข้อคิดเห็นต่อการให้บริการ	4.62	0.52	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	M	S.D.	ระดับ
การให้บริการอย่างก้าวหน้า	4.90	0.28	มากที่สุด
1. การได้รับการด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย	4.90	0.30	มากที่สุด
2. การได้รับการที่ปลอดภัย น่าเชื่อถือ	4.91	0.28	มากที่สุด
3. การได้รับการที่เหมาะสมทุกขั้นตอน	4.91	0.28	มากที่สุด
4. การได้รับการจากบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ	4.91	0.28	มากที่สุด
ประสิทธิภาพการให้บริการโดยรวม	4.87	0.25	มากที่สุด

ผลเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนประสิทธิภาพในการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็น

จากการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นระหว่างผู้ที่มีเพศ ประเภทความพิการทางการเห็นต่างกัน เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่าง

โดยการทดสอบ Mann-Whitney U Test พบว่าเพศ ประเภทความพิการทางการเห็นที่ต่างกันมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพด้านการให้บริการไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (Mann-Whitney U = 4,277.00, 2,926.50 $p = .45, .60$) ตามลำดับรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพบริการระหว่างเพศ ประเภทความพิการ ด้วยวิธี Mann-Whitney U Test (n=191)

	n	M	S.D.	Mean Rank	Mann-Whitney U Test	p
ประสิทธิภาพบริการ						
ชาย	102	4.86	0.26	93.43	4,277.00	.45
หญิง	89	4.87	0.25	98.94		
ตาบอด	102	4.82	0.31	92.38	2,926.50	.60
สายตาเลือนราง	89	4.88	0.24	96.99		

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการระหว่างคนพิการทางการเห็นที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งที่ได้รับบริการและบริการที่ได้รับที่แตกต่างกันโดยการทดสอบ Kruskal Wallis Test พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งที่ได้รับ

บริการที่ต่างกัน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการ ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 แต่บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็นที่ได้รับที่ต่างกัน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 รายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้าน

การให้บริการระหว่างคนพิการที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนครั้งที่ได้รับบริการ บริการที่คนพิการทางการเห็นได้รับ ด้วยวิธี (Kruskal Wallis Test) (n=191)

	n	M	S.D.	Mean Rank	χ^2	p
1.อายุ					1.52	.67
18-30 ปี	5	4.87	0.23	91.50		
31-45 ปี	16	4.82	0.27	83.78		
46-60 ปี	45	4.88	0.25	101.67		
61 ปีขึ้นไป	125	4.87	0.25	95.70		
2.ระดับการศึกษา					5.78	.32
ไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียน	33	4.84	0.29	96.59		
ประถมศึกษา	140	4.87	0.24	95.79		
มัธยมศึกษาตอนต้น	7	4.80	0.35	80.50		
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	4.90	0.20	105.50		
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	3	5.00	0.00	140.50		
ปริญญาตรี	1	4.45		14.50		
3. อาชีพ					10.15	.11
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1	4.45		14.50		
เกษตรกร	32	4.93	0.09	101.48		
รับจ้าง	15	4.93	0.13	109.53		
ค้าขาย	6	4.97	0.04	117.17		
נדפןไทย	5	5.00	0.00	140.50		
ประมง	1	4.95		81.00		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	131	4.84	0.29	91.18		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

	n	M	S.D.	Mean Rank	χ^2	p
4. จำนวนครั้งที่ได้รับการบริการ					7.62	.054
1 ครั้ง	56	4.86	0.29	106.34		
2 ครั้ง	95	4.85	0.24	85.85		
3 ครั้ง	34	4.90	0.24	104.68		
4 ครั้ง	6	4.94	0.12	111.00		
5. บริการที่คนพิการได้รับ					7.57	.023*
1 รายการ	130	4.84	0.27	89.13		
2 รายการ	54	4.94	0.10	111.45		
3 รายการ	7	4.77	0.50	104.43		

อภิปรายผลการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นที่คนพิการได้รับ พบว่า คนพิการได้รับการประเมินสมรรถนะหรือสมรรถภาพตามแนวทาง ICF ร้อยละ 100.00 ได้รับอุปกรณ์เครื่องช่วยทางการมองเห็น ร้อยละ 22.00 และได้รับการฝึกอบรมทักษะการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (O&M) หลักสูตร 80 ชั่วโมง ร้อยละ 13.60 เมื่อพิจารณาด้านการได้รับอุปกรณ์เครื่องช่วยทางการมองเห็นซึ่งมีจำนวนคนพิการเข้าถึงบริการน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกณฑ์การพิจารณาการได้รับอุปกรณ์เป็นไปตามความต้องการจำเป็น โดยอุปกรณ์ดังกล่าวมีจุดประสงค์หลักของการนำไปใช้ เช่น การนำไปใช้เพื่อการอ่านหนังสือ การมองไกลเพื่อดูป้ายรถขนส่งสาธารณะหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและกิจกรรมยามว่าง

ส่วนบุคคล ซึ่งคนพิการทางการเห็นส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 73.30 และเป็นผู้สูงอายุ ร้อยละ 65.40 ไม่ค่อยได้อ่านหนังสือหรือมีกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่ต้องใช้สายตาในการมองใกล้ Jaijumnong, Nadee and Kongkerd (2019) ศึกษาผลลัพธ์สมรรถภาพทางการเห็นตามแนวทางของ ICF และความพึงพอใจต่ออุปกรณ์เครื่องช่วยทางการเห็น พบว่า คนพิการทางการเห็นมีลักษณะความต้องการในการใช้งานอุปกรณ์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ อุปกรณ์เพื่อการมองใกล้ใช้อ่านหนังสือ ตรวจสอบบัญชี หรืออุปกรณ์การมองไกลเพื่อดูป้ายรถเมล์ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างบางรายมีข้อจำกัดในการใช้อุปกรณ์ทางการเห็นเพื่อมองใกล้และมองไกลแตกต่างกัน สำหรับการได้รับบริการฝึกอบรมทักษะ O&M ที่มีจำนวนคนพิการเข้าถึงบริการดังกล่าวน้อยมาก อาจเนื่องมาจากรูปแบบการฝึกอบรมทักษะดังกล่าวต้องอาศัยระยะเวลาต่อเนื่อง 80

ชั่วโมงหรือ 10 วัน และสถานที่จัดฝึกอบรมอยู่ในเขตอำเภอเมือง ส่งผลให้คนพิการทางการเห็นบางส่วนอาจไม่สะดวกในการเข้ารับบริการ อีกทั้งส่วนใหญ่ยังเป็นผู้สูงอายุ ผู้ดูแลหรือครอบครัวอาจจะมีความกังวลในการส่งคนพิการทางการเห็นมาเข้ารับบริการฝึกอบรม

วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการของกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี ซึ่งสามารถอภิปรายในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 3 หัวข้อ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ผู้รับบริการเหมือนกันทุกรายโดยไม่เลือกปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง และเจ้าหน้าที่ให้บริการโดยยึดถือความถูกต้องและแม่นยำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นการให้บริการเฉพาะกลุ่มคนพิการ ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับแนวคิดของ Millet (1945 as cited in Aromchuen, 2015) กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจในการบริการหรือความสามารถที่จะพิจารณาว่าบริการนั้นเป็นที่พึงพอใจหรือไม่ โดยวัดจากการให้บริการอย่างเท่าเทียม การบริการที่มีความยุติธรรมเสมอภาค ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นใคร

ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ให้บริการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ใน

การเก็บข้อมูล ผู้ให้บริการมีการตรวจสอบข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กรณีที่สิทธิการรักษาของผู้รับบริการไม่ถูกต้องจะได้รับ การแจ้งข้อมูลและมีการประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อดำเนินการแก้ไข และการบริการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ อาจเนื่องจากกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟูได้มีการประสานงานกับกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อขอข้อมูลรายชื่อคนพิการทางการเห็นรายใหม่ในการติดตามเพื่อให้คนพิการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์อย่างรวดเร็วทันเวลา

ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการให้บริการ รองลงมาได้แก่ จุดบริการมีความเหมาะสมและเข้าถึงได้สะดวก ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก และจุดให้บริการมีความเหมาะสมด้านทำเลและที่ตั้งของหน่วยบริการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นการจัดบริการ ณ หน่วยบริการใกล้บ้านของคนพิการ

ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็น การได้รับการติดต่อ/ติดตามอย่างต่อเนื่องให้มารับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการเห็น ณ หน่วยบริการ และการได้รับการแจ้งล่วงหน้าให้มารับบริการ อาจเนื่องมาจากกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู

ได้มีการจัดบริการออกหน่วยให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่คนพิการทางการเห็น ณ หน่วยบริการอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยมีการประสานขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่คนพิการอาศัยอยู่ในการติดตามให้คนพิการทางการเห็นมารับบริการ

ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 3 หัวข้อ ได้แก่ การได้รับบริการที่ปลอดภัย น่าเชื่อถือ การได้รับบริการที่เหมาะสมทุกขั้นตอน และการได้รับบริการจากบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรของกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟูผ่านการฝึกอบรมทักษะและความรู้เกี่ยวกับการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็น สอดคล้องกับ Choorat (2018) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการจากพนักงานที่มีความรู้ความสามารถ มีความพึงพอใจในระดับมาก

เมื่อทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการ พบว่ากลุ่มเพศ อายุ ระดับความพิการทางการเห็น ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนครั้งที่ได้รับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางการสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ Nhoorit (2014) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการของ รพ.สต. กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง พบว่า ประชาชน

ผู้ใช้บริการที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการให้บริการของ รพ.สต. โดยรวมไม่แตกต่างกัน และ Choorat (2018) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการของโรงพยาบาลพัทลุง พบว่า ประชาชนที่มี อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ มีทัศนคติในประสิทธิภาพการให้บริการของโรงพยาบาลพัทลุงไม่ต่างกัน

เนื่องจากบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการเห็นของกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟูโรงพยาบาลพระปกเกล้า เป็นรูปแบบการออกหน่วยไปให้บริการ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่คนพิการทางการเห็นอาศัยอยู่ จึงเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการได้ ส่งผลให้คนพิการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน สอดคล้องกับ Nantanut, Somboontham, Suksanguan, Thuankwan and Arakpothchong (2017) ที่ศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสวนจังหวัดชลบุรี พบว่าการให้บริการด้านสาธารณสุขเชื่อมระบบแม่ข่ายและการจัดบริการและการแก้ปัญหาสาธารณสุขที่มีคุณภาพเชื่อมกับชุมชนเพื่อแก้ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากร ปัญหาด้านสถานที่ในการให้บริการและปัญหาด้านความล่าช้าในการให้บริการและเพื่อสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ Srisamran (2016) ศึกษาการเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ในเขตเทศบาลอ้อมน้อย พบว่า คนพิการในพื้นที่ยังคงต้องการได้รับ

การดูแลและเอาใจใส่ และการขอรับคำปรึกษา การฝึกทำกายภาพบำบัดกับโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพชุมชน หรือหน่วยงานส่วน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการแพทย์ที่ใกล้ ตัวคนพิการมากที่สุด อีกทั้งคนพิการจะรู้สึกมี ความสะดวกกับการไปพบแพทย์หรือขอ คำปรึกษากับแพทย์ที่มีความใกล้บ้านมากกว่า การเดินทางไปโรงพยาบาลโดยตรง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ลดประเด็น ความไม่เท่าเทียมกัน คนพิการอาจมี ความยากลำบากในการเข้าถึงบริการต่าง ๆ เนื่องจากระยะทางที่อยู่ห่างไกล สภาพเศรษ ฐานะทำให้ไม่สามารถมารับบริการฟื้นฟู สมรรถภาพ ณ โรงพยาบาลได้ ซึ่งการให้บริการ ออกหน่วยของกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาลพระปกเกล้า สามารถช่วยให้คน พิการทางการเห็นสามารถเข้าถึงบริการ ณ หน่วยบริการใกล้บ้าน บางรายให้บริการ เยี่ยมบ้าน เพื่อเป้าหมายคือให้คนพิการทาง การเห็นของจังหวัดจันทบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดี ขึ้น และมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม กัน ดังนั้นกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟูโรงพยาบาล พระปกเกล้าจึงควรจัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ คนพิการทางการเห็นในรูปแบบการออกหน่วย ให้บริการ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในพื้นที่ที่คนพิการอาศัยอยู่และติดตามอย่าง ต่อเนื่องเพื่อให้คนพิการทางการเห็นได้รับ บริการฟื้นฟูสมรรถภาพตามความต้องการ จำเป็นของแต่ละคน

2. ควรมีการพัฒนาระบบการให้บริการ ด้านอุปกรณ์เครื่องช่วยทางการเห็น (Visual Aids) ให้เหมาะสมกับการมองเห็นที่เหลือและ กิจกรรมที่คนพิการทางการเห็นทำเป็นประจำ ที่ผ่านมากลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาล พระปกเกล้าได้ให้บริการอุปกรณ์เครื่องช่วย ทางการเห็นเพียง ร้อยละ 22.00 แก่คนพิการ วัยเรียน วัยทำงานและผู้สูงอายุ ซึ่งการส่งเสริม ให้คนพิการทางการเห็นที่อยู่ในวัยเรียนได้รับ อุปกรณ์เครื่องช่วยทางการเห็น จะช่วยให้คน พิการสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วน คนพิการทางการเห็นทั่วไปสามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ ดังนั้นเพื่อให้คนพิการ ทางการเห็นสามารถเข้าถึงบริการดังกล่าว ทางกลุ่มงานเวชกรรมฟื้นฟู โรงพยาบาล พระปกเกล้าควรมีการประชาสัมพันธ์บริการ ดังกล่าวแก่คนพิการทางการเห็นและญาติได้ รับทราบอย่างครอบคลุมและทั่วถึง

3. เมื่อคนพิการทางการเห็นได้รับ บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แล้วควร มีการส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงบริการฟื้นฟู สมรรถภาพทางสังคม เช่น การฝึกอาชีพ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ สละเวลาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตลอดจนโรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่คนพิการทางการเห็นอาศัยอยู่ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Aromchuen, N. (2015). *Efficiency in providing services and organization image impacting the decision to use private hospitals by employees at MOCAP when using social security benefits*. (Degree thesis master). Burapa University.
- Choorat, C. (2018). Efficiency in service operation of Phatthalung hospital. *Journal of Administrative and Management*, 6(2), 16-24.
- Department of Empowerment of Persons with Disabilities, Ministry of Social Development and Human Security. (2018). *Situation Report on Persons with disabilities in Thailand on 31 October 2018*. Retrieved from <http://web1.dep.go.th/?q=th/news/%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B9%8C%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3-31-%E0%B8%95%E0%B8%B8%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1-2561>.
- Jaijumnong, S., Nadee, Th., & Kongkerd, Ph. (2019). Outcomes on functional vision performance following ICF corset and users' satisfaction level on low vision aids. *Journal of Health Science*; 28(Suppl 2), S113-121.
- Nantanet, J., Somboontham, J., Suksanguan, N., Thuankwan, M. & Arakpothchong, W. (2017). Efficiency in public health services development of health promoting hospital, tumbon Bansuan, Chonburi. *Integrated Social Science Journal*. 4(2). Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/issmu/article/download/147513/108622/>.
- National committee for promotion and development of quality of life and persons with disabilities. (2017-2021). *The principle of the development of the quality of life of persons with disabilities plan, No.5*. Retrieved from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER28/DRAWER042/GENERAL/DATA000/00000138.PDF>.

Nhoorit, S. (2014). *Performance of service in tambon healthpromoting hospital, The study of Phattalung provincial*. Retrived from

http://www.srth.moph.go.th/region11_journal/document/Y28N2/12.pdf.

Pramojaney, A. (2010). *A model of orientation and mobility training program: case studies of patients with retinitis pigmentosa (RP) at Siriraj hospital, Thailand*. (Degree thesis master). Mahidol University.

Srisamran, A. (2016). *Accessibility to rights of person with disabilities in Omnoi Municipality of Samutsakhon province*. (Degree thesis master). Thammasat University.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของบุคคลหูหนวกตาบอด

รุ่งทิwa ไชยชมภู¹ รัชนีกร ทองสุขดี² สร้อยสุดา วิทยากร³ และพิกุล เลี้ยวสิริพงศ์⁴

¹กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

^{2, 3, 4}สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อีเมล ¹Rungtiwa.c@cmu.ac.th

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 8 พฤศจิกายน 2564

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 29 ธันวาคม 2564

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 13 มกราคม 2565

บทคัดย่อ

ภาวะหูหนวกตาบอดเป็นความพิการที่พบบ่อยมากและมีลักษณะพิเศษ บุคคลหูหนวกตาบอดสามารถใช้การเห็นและการได้ยินได้น้อยหรือไม่ได้เลยในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการเดินทางในการดำรงชีวิตประจำวัน วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของกรณีศึกษาหูหนวกตาบอด กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กรณีศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ สมาชิกครอบครัว 3 คน และครูผู้สอน 4 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจรายการแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ สรุปโดยการอุปนัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความพิการ ครอบครัว ระบบการศึกษา และสิ่งแวดล้อม มีผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของกรณีศึกษา นั่นคือ การที่บุคคลหูหนวกตาบอดคนหนึ่งจะมีโอกาสและเข้าถึงการศึกษาได้ต้องอาศัยการช่วยเหลือ การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของระบบนิเวศวิทยาเชิงสังคมที่ประสานกัน การปฏิสัมพันธ์ของกรณีศึกษากับผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน

คำสำคัญ: บุคคลหูหนวกตาบอด, โอกาสทางการศึกษา, การเข้าถึงการศึกษา, ระบบนิเวศวิทยาเชิงสังคม

Factors affecting educational opportunities and accessibility of an individual with deafblindness

Rungtiwa Chaichompu¹, Ratchaneekorn Tongsookdee²,

Soisuda Vittayakorn³, and Pikul Leosiripong⁴

¹Student Development Division, Chiang Mai University

^{2, 3, 4}Special Education Program, Faculty of Education, Chiang Mai University

E-mail: ¹Rungtiwa.c@cmu.ac.th

Received: November 8, 2021

Revised: December 29, 2021

Accepted: January 13, 2022

Abstract

Deafblindness is a rare and unique condition. Individuals with deafblindness have combined hearing and vision loss, thus limiting their access to both auditory and visual information, which could have inhibitive effects on their learning, communication and mobility in their daily life. This qualitative research aimed to examine factors affecting educational opportunities and accessibilities for the individual with deafblindness. The target group included one individual with deafblindness, three family members, and four teachers. The research tools consisted of a checklist, a non-participative observation form, an in-depth interview form, and a focus group. The data were collected, triangulated, and sorted into categories and summarized by inductive reasoning to achieve the purpose of the research and descriptive presentation. The result showed that all four factors examined, which included issues pertaining to disability; the family; the educational system; and the environment had significant impact on the case study's educational opportunities and accessibilities. This research indicated that educational opportunities and accessibilities of any individuals with deafblindness are dependent on strong support and collaborative efforts of all relevant persons including interactions with parents, schools, and/or community under the coordination and sustenance of the ecological framework system.

Keywords: Deafblindness, Educational Opportunities, Educational Accessibilities,
Ecological Framework

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กล่าวว่า มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ (Ministry of Foreign Affairs, 2008) ส่งผลให้มีความเคลื่อนไหวทางการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ว่า “Everyone has a Right to Education” ดังนั้นรัฐจึงได้กำหนดนโยบายสนับสนุนให้เด็กพิการทุกคนมีโอกาสทางการศึกษา โดยเด็กพิการระดับไม่รุนแรงเข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วม/รวม ส่วนเด็กพิการระดับรุนแรงสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ หรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด Tongsookdee (2018)

อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการทุกคนทุกระดับความพิการดังกล่าวข้างต้น ในปัจจุบันยังพบปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงการศึกษา ดังที่ Amatyakul, Dechongkitand and Kachondham (2012) กล่าวว่า บุคคลพิการซ้อนในประเทศไทยเป็นกลุ่มที่ถูกกล่เลยขาดโอกาสทางการศึกษามากที่สุด บางรายไม่ได้จดทะเบียนคนพิการ บางรายยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สอดคล้องกับ Perkins School for the Blind (2018) พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นและมีความพิการอื่นร่วมด้วยจำนวน 19 ล้านคนทั่วโลก ยังไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ขณะเดียวกันครอบครัวและชุมชนขาดความรู้ทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการศึกษามีอย่างจำกัด รัฐยังต้องการความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา

ที่มีประสิทธิภาพ ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้เด็กกลุ่มที่มีความบกพร่องทางการเห็นและมีความพิการอื่นร่วมด้วยและเด็กกลุ่มหูหนวกตาบอดจำนวนมากจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกกีดกันทางการศึกษา และที่สำคัญหากไม่มีการศึกษา เด็กเหล่านี้จะต้องเผชิญกับการถูกแยกตัวและละเลยมากกว่าเด็กพิการกลุ่มอื่น ๆ

ยิ่งไปกว่านั้น The World Federation of the Deafblind (2018) พบว่า ร้อยละ 0.20 ของประชากรโลกเป็นบุคคลหูหนวกตาบอดแบบรุนแรง และร้อยละ 2 เป็นบุคคลหูหนวกตาบอดแบบไม่รุนแรง และจากการสำรวจของ National Center on Deaf-Blindness (2019) พบว่าปี 2019 มีบุคคลหูหนวกตาบอดในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เข้ารับบริการทางการศึกษาภายใต้กฎหมาย IDEA จำนวน 11,335 คน สำหรับในประเทศไทยยังไม่พบฐานข้อมูลบุคคลหูหนวกตาบอด แต่รวมไว้ในกลุ่มประเภทพิการซ้อน โดยโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ได้ตั้งงานพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นและพิการซ้อนมาตั้งแต่ปี 2545 และดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้บุคคลหูหนวกตาบอดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2550 ปัจจุบันมีบุคคลหูหนวกตาบอดกำลังศึกษาอยู่จำนวน 6 คน (The Northern School for The Blind under Patronage of the Queen, 2020) ซึ่งจากงานวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการซ้อนในจังหวัดภาคเหนือ ของ Tongsookdee, Vittayakorn, Leowsiripong, Pijai, Suparos, Tawai,

Khamruangrith and Sriboonreung (2018) พบว่า บุคคลพิการซ้อนเป็นบุคคลที่มีข้อจำกัดอย่างมากในการดำรงชีวิต แต่สามารถพัฒนาได้ หากผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและให้โอกาสช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีปัญหา การขาดบุคลากรครูและนักสาขาวิชาชีพที่ชำนาญการในการช่วยเหลือทางการศึกษาที่ จำเป็นต่อการดำรงชีวิตจริงของบุคคลพิการ ซ้อนทุกระดับความพิการ

ปัญหาที่พบดังกล่าวข้างต้นจะทวี ความรุนแรงในกลุ่มบุคคลหูหนวกตาบอด ซึ่ง Helen Keller Institute for Deaf and Deafblind (2020); Taylor, Smiley and Richards (2019); Aitken, Buultjens, Clark, Eyre and Pease (2000); Miles and Riggio (1990) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาสำหรับ บุคคลหูหนวกตาบอดไว้อย่างสอดคล้องกันโดย สรุปว่า ภาวะหูหนวกและตาบอดจะส่งผลอย่าง มากต่อพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะด้าน การสื่อสารและการเคลื่อนไหว ดังนั้น การพัฒนาบุคคลหูหนวกตาบอดให้มี ประสิทธิภาพต้องอาศัยระบบการศึกษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม ครูผู้สอนและนักสาขาวิชาชีพจำเป็นต้องมีความรู้ เกี่ยวกับภาวะหูหนวกตาบอดสามารถบูรณา การการเรียนการสอนและออกแบบการศึกษา เฉพาะบุคคลที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ และความสนใจของบุคคลหูหนวกตาบอดแต่ ละคน ครอบครัวต้องรู้บทบาทของตนเอง และ สังคมรอบข้างต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ถ้า ปราศจากสิ่งเหล่านี้บุคคลหูหนวกตาบอดอาจ

ถูกแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยว ขาดการพัฒนา และมีโอกาสเข้าระบบการศึกษาน้อยมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Manga and Masuku (2020) พบความท้าทายที่ส่งผลต่อการจัด การศึกษาสำหรับบุคคลหูหนวกตาบอดใน ประเทศแอฟริกาใต้ ได้แก่ 1) ครูผู้สอนไม่มี ความพร้อม 2) การสื่อสารกับบุคคลหูหนวกตา บอด 3) ความแตกต่างเฉพาะบุคคลของบุคคล หูหนวกตาบอด และ 4) ครูขาดการสนับสนุน จากภาครัฐ นอกจากนี้งานวิจัยของ Limaye (2016) พบว่าการรับรู้และเข้าใจของบิดา มารดา ทศนคติของคนในสังคม เจ้าหน้าที่ของ รัฐ ครูผู้สอนและบุคลากรของโรงเรียน การขาด แคลนทรัพยากรและงบประมาณ การมีส่วนร่วม ของชุมชน การยอมรับ ความตระหนัก ปัญหา ความยากจน การเลือกปฏิบัติ การเข้าถึง ทางกายภาพ ความพร้อมของระบบสนับสนุน ต่าง ๆ รวมถึงนโยบายของรัฐบาล เป็นปัจจัยที่ มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงการศึกษาของเด็กพิการ ทุกระดับความรุนแรงในประเทศอินเดีย ซึ่ง สอดคล้องกับประเทศไทยจากงานวิจัยของ Tongsookdee et al. (2018) ที่พบว่า ครอบครัวที่ มีบุตรพิการซ้อนรุนแรงจะได้รับความช่วยเหลือ จากโครงการปรับบ้านให้เป็นโรงเรียนและ เปลี่ยนพ่อแม่เป็นครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด และยังพบว่า ผู้ปกครองส่วน หนึ่งยังไม่เปิดโอกาสให้ลูกพิการซ้อนฝึกกิจกรรม การดำเนินชีวิตด้วยตนเอง เพราะสงสารและ วิตกกังวลกลัวอันตรายที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจาก การสัมภาษณ์ครูหัวหน้างานพัฒนาการเรียน การสอนพิการซ้อนของโรงเรียนสอนคนตา

บอดภาคเหนือในพระบรมราชินูปถัมภ์จังหวัด เชียงใหม่ยังพบว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นและพิการซ้อนส่วนใหญ่จะเข้ามาสู่ระบบโรงเรียนช้ากว่าเกณฑ์ปกติ หลายคนไม่มีโอกาสได้เข้ามาสู่ระบบโรงเรียน เนื่องด้วยภาวะของความพิการซ้อนที่ส่งผลต่อพัฒนาการที่ช้ากว่าปกติ มีปัญหาด้านการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน การสื่อสาร การเรียนรู้ ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่คาดหวังต่อการเรียนที่เด็กควรจะได้รับ สงสารลูกมากเกินไปและคิดว่าโรงเรียนไม่สามารถดูแลเด็กพิการได้ดีเท่ากับครอบครัวที่มีปู่ย่าตายายช่วยดูแลที่บ้าน (Tantaopas, Personal Communication, June 8, 2018)

ด้วยลักษณะเฉพาะของภาวะหูหนวกตาบอดและอุปสรรคต่าง ๆ ข้างต้น การให้ความช่วยเหลือบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความเฉพาะทางตามไปด้วย Phupang (2017) กล่าวถึงการพัฒนาเด็กตาบอดพิการซ้อน (Multiple Disabilities and Visual Impairments หรือ MDVI) ว่าจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมกัน คือ ความเชื่อที่ว่า “เด็กตาบอดพิการซ้อนสามารถพัฒนาได้” ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของกรณีศึกษาที่มีภาวะหูหนวกตาบอดที่ไม่ได้เป็นมาแต่กำเนิดหรือน้องฟ้า (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ 22 ปี ภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดแพร่ ครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่และน้องชาย ปัจจุบันเรียนที่โรงเรียนสอน

คนตาบอด และเป็นบุคคลหูหนวกตาบอดคนแรกๆ ของโรงเรียนและของประเทศไทยที่กำลังจะจบการศึกษาภาคบังคับ น้องฟ้าได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ สามารถสื่อสารด้วยภาษามือ และภาษามือสัมผัส อ่านและเขียนอักษรเบรลล์ เดินทางอย่างอิสระในบริเวณที่คุ้นเคย สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองอย่างอิสระและอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านรับการฝึกอาชีพเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่การมีงานทำหลังจบการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดนิเวศวิทยาเชิงสังคมของ Bronfenbrenner (as cited in Tantichuwet, 2018) ที่เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อการเติบโตและพัฒนาการของเด็ก ทั้งในส่วน Child, Microsystem, Mesosystem, Exosystem และ Macrosystem ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษา ทั้งด้านผู้พิการ ด้านครอบครัว ด้านระบบการศึกษา และด้านสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยหวังว่า ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาของบุคคลหูหนวกตาบอดอย่างเท่าเทียมตามสิทธิทางการศึกษา โดยไม่มีเด็กคนใดถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลัง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของบุคคลหูหนวกตาบอด

นิยามศัพท์

1. โอกาสและการเข้าถึงทางการศึกษา หมายถึง ช่องทางที่บุคคลพิการสามารถเข้าไปรับสิทธิทางการศึกษาตามที่

กฎหมายกำหนดโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรก เกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้ง ได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมถึงบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา การจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น พิเศษ

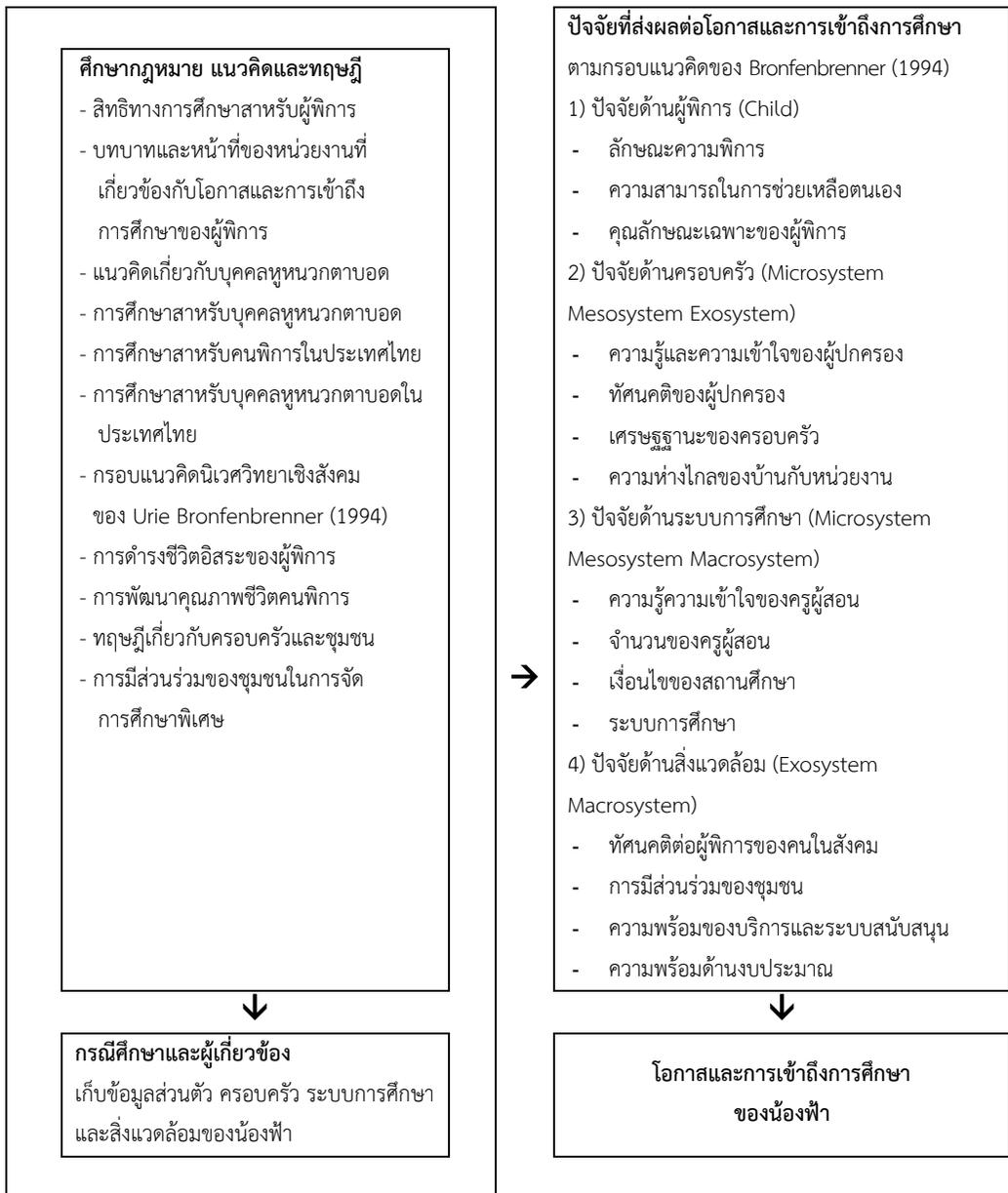
2. บุคคลหุนหวกตาบอด หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทั้งการเห็นและการได้ยินในบุคคลเดียวกันซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง กรณีศึกษา คือ น้องฟ้าซึ่งเป็นบุคคลหุนหวกตาบอดที่เข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียนสอนคนตาบอด

3. ปัจจัย หมายถึง เหตุอันให้ผลเป็นไป ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อ โอกาสและการเข้าถึงการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านผู้พิการ (ลักษณะความพิการ ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง และ คุณลักษณะเฉพาะ) ด้านครอบครัว (ความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ เศรษฐฐานะของผู้ปกครอง และความห่างไกลของภูมิลำเนา) ด้านระบบการศึกษา (ความรู้ความเข้าใจ จำนวนของครูผู้สอน เงื่อนไขของสถานศึกษา และระบบการศึกษา) และด้านสิ่งแวดล้อม (ทัศนคติและการมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมของบริการระบบสนับสนุนและงบประมาณ)

4. กรอบแนวคิดนิเวศวิทยาเชิงสังคม หมายถึง แนวคิดของ Bronfenbrenner

(1994) ที่เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อการเติบโตและพัฒนาการของเด็ก โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วนดังนี้ Child, Microsystem, Mesosystem, Exosystem และ Macrosystem ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง ผู้พิการ หรือ Child ภาวะโรค ลักษณะ ข้อจำกัด พัฒนาการและ จุดเด่น สถาบันที่อยู่ใกล้ชิดของผู้พิการ ได้แก่ บ้าน โรงเรียนและชุมชน หรือระบบ Microsystem ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้พิการ สมาชิกในครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนบ้าน หรือระบบ Mesosystem เชื่อมโยงกับระบบอื่น ๆ เช่น อาชีพของพ่อแม่ สิ่งแวดล้อม การบริการต่าง ๆ และทัศนคติของคนในชุมชน หรือ Exosystem และระบบสังคมระดับกว้าง หรือ Macrosystem ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของภาครัฐ การช่วยเหลือ ด้านการศึกษา สวัสดิการและสังคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1.กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ได้แก่ น้องฟ้าบุคคลหูหนวกตาบอดที่เข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียนสอนคนตาบอด และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย สมาชิกครอบครัว 3 คน (พ่อ แม่ และน้องชาย) และครูผู้สอน 4 คน (ครูหัวหน้างานพัฒนาการเรียนการสอนพิการซ้อน ครูประจำชั้น ครูผู้สอน และครูที่บ้านกึ่งวิถีหรือบ้านที่ใช้ฝึกทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือ

งานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบตรวจสอบรายการ 2) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปกครอง 4) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอน และ 5) แบบการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีเนื้อหาที่ต้องการศึกษาประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านผู้พิการ เรื่องความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและคุณลักษณะเฉพาะตนของบุคคลหูหนวกตาบอด (2) ปัจจัยด้านครอบครัว เรื่องทัศนคติของผู้ปกครองที่มีลูกหูหนวกตาบอด (3) ปัจจัยด้านระบบการศึกษา เรื่อง ความรู้ ความเข้าใจและความพอเพียงของบุคลากรด้านการศึกษา เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาและระบบการศึกษาสำหรับบุคคลหูหนวกตาบอด และ (4) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทัศนคติ การมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมของบริการสนับสนุนและงบประมาณสำหรับบุคคลหูหนวกตาบอด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของบุคคลหูหนวกตาบอด

2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือวิจัย เพื่อสร้างเครื่องมือทั้ง 5 ชุด ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ (1) ด้านผู้พิการ (2) ด้านครอบครัว (3) ด้านระบบการศึกษา และ (4) ด้านสิ่งแวดล้อม

2.3 นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาคำดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และพบว่าแบบตรวจสอบรายการ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปกครอง แบบสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอน ค่า IOC=0.60-1.00 ส่วนแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแบบการสนทนากลุ่ม ค่า IOC=1.00

2.4 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

1) การตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ครั้ง ณ บ้าน โรงเรียน บ้านกึ่งวิถี

2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จำนวน 7 ครั้ง ณ บ้าน โรงเรียน บ้านกึ่งวิถีชุมชน

3) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปกครอง จำนวน 2 ครั้ง

4) การสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอน
จำนวน 3 ครั้ง

5) การสนทนากลุ่ม จำนวน 1 ครั้ง มี
ผู้ร่วมสนทนา จำนวน 3 ท่าน คือ ครูหัวหน้า
งานพัฒนาการเรียนการสอนพิการซ้อน ครู
ประจำชั้น ครูผู้สอน ผู้วิจัยได้รับการอนุญาต
จากกลุ่มเป้าหมายทุกคนในการบันทึกทั้งภาพนิ่ง
ภาพเคลื่อนไหว บันทึกเสียงการสนทนา รวมถึง
การจดบันทึก เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ศึกษา
แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย เอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
รวมถึงการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ทาง
อินเทอร์เน็ตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
โอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของบุคคล
หูหนวกตาบอด

เพื่อเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ
ของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ
สามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูล (Data
Triangulation) ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล
(Methodological Triangulation) และด้าน
การทบทวนข้อมูล (Review Triangulation)
เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการยืนยันความน่าเชื่อถือ
ของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
ด้วยเครื่องมือวิจัยแต่ละชุดมาวิเคราะห์
แยกแยะและจัดหมวดหมู่ตามปัจจัยที่กำหนด
ทั้ง 4 ด้าน

4.2 วิเคราะห์และสรุปข้อมูลโดย
การอุปนัยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของ
การวิจัย

4.3 นำผลสรุปที่ได้ไปตรวจสอบกับ
ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกครั้งก่อนนำข้อสรุปที่ได้เสนอ
ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาส
และการเข้าถึงการศึกษาของน้องฟ้าทั้ง 4 ด้าน
ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยด้านผู้พิการที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของน้องฟ้า

ปัจจัยด้านผู้พิการ	ผลการวิจัย
1. ลักษณะความพิการ	น้องฟ้าเป็นบุคคลหูหนวกตาบอดที่ไม่ได้เป็นมาตั้งแต่กำเนิด และไม่มีภาวะพิการอื่นร่วม ช่วง 4-5 ขวบ ผู้ปกครองเริ่มสงสัยภาวะหูตึงของน้องฟ้าเมื่อคุณครูสังเกตเห็นว่าน้องฟ้าไม่หันตามเสียงเรียกและแนะนำคุณแม่ให้นำลูกไปพบแพทย์ จึงทราบว่าน้องฟ้าหูตึงแต่ยังไม่มองเห็น ตอน 9 ขวบสูญเสียการรับรู้ทั้งการมองเห็นและการได้ยิน ส่งผลให้มีข้อจำกัดในการสนทนา เคลื่อนไหวและการใช้ประสาทสัมผัสหลัก ปัจจุบันไม่พูดแต่น้องฟ้าสามารถรับรู้ รู้คิด ฟังพาดตนเองได้ดี ใช้ภาษามือและภาษามือสัมผัสสื่อสารในชีวิตประจำวัน
2. ความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง 2.1 ความสามารถเคลื่อนไหว (ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก และทักษะการช่วยเหลือตนเอง)	น้องฟ้าสามารถเดิน ยืน นอน นั่ง กระโดด เคลื่อนย้ายหรือเดินทางจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งที่คุ้นเคยได้ดี ทำให้มีปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้อะไรต่าง ๆ ได้ดีทั้งในโรงเรียน บ้านและการเดินทางในชุมชน สามารถรับรู้ร่างกายตนเอง บุคคล/สภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย บูรณาการใช้ประสาทสัมผัสในชีวิตประจำวันโดยใช้มือสัมผัสเป็นหลัก สามารถ เรียนรู้และช่วยเหลือตนเองได้ดี มีความสนใจสิ่งรอบตัว ปฏิบัติตามคำสั่งได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง
2.2 ความสามารถรับรู้และรู้คิด หรือใช้ประสาทสัมผัส	น้องฟ้าสามารถรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสที่เหลือผ่านมือสัมผัส และใช้กระบวนการคิดได้ดีทำให้สามารถรับรู้ รู้คิดและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้
2.3 ความสามารถสื่อความหมายหรือสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	น้องฟ้าได้รับการฝึกภาษามือง่าย ๆ จากครอบครัว เมื่อเข้าเรียนได้รับการฝึกการสื่อสาร 2 ทาง ทั้งภาษามือ ภาษามือสัมผัส การอ่าน/ พิมพ์อักษรเบรลล์ แสดงออกทางสีหน้า ท่าทางเพื่อบอกความต้องการได้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ ทักทาย ได้ตอบ เริ่มการสนทนา ร่วมกิจกรรมในครอบครัว ห้องเรียนและชุมชนได้ แสดงมารยาท/ อารมณ์ที่เหมาะสม ปฏิบัติตามขั้นตอนและเลือกวิธีในการแก้ปัญหาได้
3. คุณลักษณะเฉพาะของผู้พิการ (การเห็นคุณค่าของตนเอง มีความพยายามในการทำกิจกรรม มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือรู้จักสังคมใหม่)	น้องฟ้ามีความพยายามทำกิจกรรมและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ ชยัน รู้หน้าที่ มีความมั่นใจ พร้อมเป็นผู้นำ ช่วยเหลือผู้อื่น รับผิดชอบต่อนหน้าที่ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีความตั้งใจ หารายได้ด้วยตนเอง พยายามใช้ชีวิตอิสระ ชักถามเมื่อมีข้อสงสัย มีความอดทนสูงและมีความพยายาม

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงปัจจัย
ด้านผู้พิการทั้งลักษณะความพิการ ความสามารถ
ในการช่วยเหลือตนเอง คุณลักษณะเฉพาะของ

ผู้พิการของน้องฟ้าอาจส่งผลต่อการเตรียม
ความพร้อมเพื่อเข้าระบบการศึกษาของน้องฟ้า
ได้

ตารางที่ 2 แสดงปัจจัยด้านครอบครัวที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของน้องฟ้า

ปัจจัยด้านครอบครัว	ผลการวิจัย
1. ความรู้และความเข้าใจของผู้ปกครอง (การอ่านออกเขียนได้ ความรู้ความเข้าใจ และทักษะ การให้ความช่วยเหลือลูกพิการ)	พ่อและแม่ของน้องฟ้าสามารถอ่านออกเขียนได้ สามารถหา ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือลูก อย่างถูกต้องผ่านการสอบถามผู้เชี่ยวชาญและสืบค้น ออนไลน์หลากหลายช่องทาง เช่น แนวทางสื่อสารกับลูก ศึกษาการเลี้ยงลูกทางอินเทอร์เน็ต
2. ทศคติของผู้ปกครอง (ความรู้สึที่ผู้ปกครองมีต่อลูก และต่อตนเอง)	พ่อแม่ของน้องฟ้ามีทัศนคติที่ดี ยอมรับความจริง มี ความหวังและเชื่อว่าลูกของตนพัฒนาได้ ไม่อาย ไม่กลัวที่ จะพาลูกออกสังคม เข้าเรียนหรือเปลี่ยนโรงเรียนที่จะช่วย พัฒนาลูก ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในการเลี้ยงและฝึก ลูกให้ช่วยเหลือตนเอง แม้บางเรื่องต้องฝึกซ้ำ ๆ จนเห็น พัฒนาการ ทำให้พ่อแม่เห็นคุณค่าในตัวลูก ภาคภูมิใจ เห็น ความสำคัญของการศึกษา เชื่อว่าการศึกษาจะสามารถ พัฒนาและทำให้ลูกอยู่ได้ด้วยตนเองเมื่อพ่อแม่ไม่อยู่แล้ว
3. เศรษฐฐานะของครอบครัว (อาชีพผู้ปกครอง รายได้ หนี้สิน สภาพที่อยู่อาศัย สิ่ง อำนวยความสะดวกภายในบ้าน พาหนะที่ใช้)	พ่อของน้องฟ้ามีอาชีพรับเหมาก่อสร้างในหมู่บ้าน แม่เป็น บุคลากรที่องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 2 คน มีงานประจำ ครอบครัวมีรายได้มั่นคง ไม่มีหนี้สิน มีบ้านที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกที่จำเป็นภายในบ้าน มีพาหนะส่วนตัวทั้ง รถยนต์และรถจักรยานยนต์ใช้ในการเดินทาง และมีเงิน ออมสำหรับอนาคตของลูก
4. ความห่างไกลของบ้านกับหน่วยงาน (ระยะทาง ระยะเวลา ลักษณะของเส้นทางจากบ้าน ถึงสถานพยาบาล โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์ การศึกษาพิเศษ)	ภูมิลำเนาของน้องฟ้าอยู่ในอำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ อยู่ ลึกจากถนนสายหลัก ห่างไกลจากสถานพยาบาล โรงเรียน เฉพาะความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ แต่ผู้ปกครอง พยายามพาลูกไปพบแพทย์อย่างสม่ำเสมอ ไม่ย่อท้อต่อ ปัญหาการเดินทาง แมตตอนที่ยังไม่มีพาหนะของตนเอง ต้อง รอขึ้นรถโดยสารจากหมู่บ้านและใช้เวลาเดินทางหลาย ชั่วโมง

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงปัจจัย
ด้านครอบครัว ทั้งความรู้และความเข้าใจของ
ผู้ปกครอง ทศนคติของผู้ปกครอง เศรษฐฐานะ
ของครอบครัว และความห่างไกลของบ้านกับ

หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลืออาจส่งผลถึง
โอกาสและการเข้าถึงทางการศึกษาของน้องฟ้า
ได้

ตารางที่ 3 แสดงปัจจัยด้านระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของน้องฟ้า

ปัจจัยด้านระบบการศึกษา	ผลการวิจัย
1. ความรู้และความเข้าใจของครูผู้สอน (วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับผู้พิการ และการพัฒนาครูผู้สอน)	1) เริ่มเรียนโรงเรียนอนุบาลเรียนร่วมใกล้บ้าน ตอนนั้นน้อง ฟ้าหูตึงแต่มองเห็น ออกเสียงแต่ไม่มีความหมาย 2) ย้ายไปเรียนโรงเรียนเฉพาะความพิการเมื่อหูหนวก และ ครูเริ่มสังเกตเห็นน้องฟ้าเริ่มเดินชนสิ่งของจนอายุ 9 ขวบน้องฟ้า สูญเสียการมองเห็นจึงย้ายมาโรงเรียนสอนคนตาบอดได้ 1 ปี แต่ขณะนั้นครูยังใช้ภาษามือในการสื่อสารไม่ได้จึงแนะนำให้ ไปเรียนโรงเรียนเฉพาะความพิการใกล้บ้านที่มีการสอนภาษา มือ ทั้งนี้โรงเรียนดังกล่าวไม่ชำนาญในการจัดการศึกษา สำหรับบุคคลหูหนวกตาบอด 3) อายุ 12 ปี ย้ายมาเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอดอีกครั้ง เมื่อครูสามารถใช้ภาษามือ และมีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ เข้าใจธรรมชาติของบุคคลหูหนวกตาบอดและบุคคลพิการ ซ้อนรุนแรง เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนครูเข้า ศึกษาต่อและร่วมสัมมนาระดับประเทศและต่างประเทศ ส่งผลต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้และน้องฟ้าซึ่ง ถึงแม้จะมีความพิการรุนแรงแต่ได้รับการช่วยเหลือและ พัฒนาที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
2. จำนวนของครูผู้สอน (อัตราส่วนของครูผู้สอน: บุคคลหูหนวกตาบอด)	โรงเรียนสอนคนตาบอดมีครูผู้สอนพอเพียงและเหมาะสมกับ จำนวนบุคคลหูหนวกตาบอด ทั้งนี้ได้มีจัดตั้ง “งานพัฒนาการ เรียนการสอนพิการซ้อน” เพื่อดูแลบุคคลหูหนวกตาบอด โดยเฉพาะ (ครูผู้สอน 12 คนต่อบุคคลหูหนวกตาบอด 6 คน = 2 ต่อ 1)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยด้านระบบการศึกษา	ผลการวิจัย
3. เงื่อนไขของสถานศึกษา (จำนวนบุคคลครู หนวทาบอด นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน คุณสมบัตินักเรียน หนวทาบอดที่โรงเรียนรับ)	โรงเรียนสอนคนตาบอดเปิดโอกาสทางการศึกษาสำหรับคนพิการทุกคนรวมถึงคนพิการรุนแรงและหนวทาบอด โดยมีขั้นตอนการค้นหาและการประเมินอย่างเป็นระบบ จัดสิ่งแวดล้อมเลือกวิธีสอน เลือกครูที่จบเฉพาะทาง มีการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้เหมาะสมมีการวางแผนการประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาด้วย
4. ระบบการศึกษา (การเรียนการสอนที่บุคคลครู หนวทาบอดได้รับ)	โรงเรียนสอนคนตาบอดทำงานเชิงรุกร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและครอบครัว ตั้งแต่การค้นหา การเตรียมความพร้อมเปลี่ยนจากบ้านสู่โรงเรียนหรือศูนย์การศึกษาพิเศษ (เพื่อรับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม) และจากโรงเรียนสู่บ้าน เป็นลักษณะครบวงจร

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงปัจจัยด้านระบบการศึกษาทั้งความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอน จำนวนของครูผู้สอน เงื่อนไขของ

สถานศึกษา และระบบการศึกษา อาจส่งผลต่อโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และการพัฒนาตนเองของน้องฟ้าได้

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาของน้องฟ้า

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	ผลการวิจัย
1. ทักษะติดต่อผู้พิการของคนในสังคม (ความรู้สึกรักของเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมชั้นเรียน คนในชุมชน ครูผู้สอนต่อน้องฟ้า)	เพื่อนบ้านเข้าใจความพิการและให้การช่วยเหลือครอบครัวสามารถฝากน้องฟ้าไว้กับเพื่อนบ้านได้กรณีผู้ปกครองไปทำธุระนอกบ้าน เพื่อนร่วมชั้นเรียนให้การยอมรับและให้น้องฟ้าเป็นผู้นำ เช่น การเดินทางกลับบ้านถึงวิถี การทำกิจกรรมในห้องเรียน คนในชุมชนบ้านกึ่งวิถีกล่าวชื่นชมน้องฟ้าที่สามารถดำรงชีวิตอิสระได้ในชุมชน รวมถึงครูผู้สอนทุกคนมีทัศนคติเชิงบวก ชื่นชม และมีความเชื่อว่าน้องฟ้าสามารถพัฒนาตนเองได้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	ผลการวิจัย
2. การมีส่วนร่วมของชุมชน (การสนับสนุนช่วยเหลือน้องฟ้าจากเพื่อนบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล เอกชน)	โรงเรียนที่น้องฟ้าเรียนมีการทำงานร่วมกับชุมชน ทั้งผู้ปกครอง บุคคลทั่วไป อาสาสมัคร สมาคม มูลนิธิ และองค์กร อย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดพื้นที่ของวัดและตลาดในชุมชนให้น้องฟ้าและเพื่อน ๆ นำของที่ระลึกที่ผลิตเองไปวางจำหน่าย เช่น ไข่เค็ม สายคล้องแว่นตา สายคล้องหน้ากากอนามัย กำไลลูกปัด และพวงกุญแจรูปแบบต่าง ๆ ในขณะที่ชุมชนมีส่วนในการสนับสนุนช่วยเหลือฝึกอาชีพให้ครอบครัว เนื่องจากแม่ทำงานที่องค์การบริหารส่วนตำบล เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความช่วยเหลือได้ง่าย
3. ความพร้อมของบริการและระบบสนับสนุนต่าง ๆ (1.สิ่งอำนวยความสะดวก 2.สื่อ 3.บริการต่าง ๆ และ 4.ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา)	น้องฟ้าได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก (ไม้เท้าขาว ราวจับและเครื่องพิมพ์อักษรเบรลล์) ได้รับสื่อ (หนังสืออักษรเบรลล์ กระดานสื่อสาร แผนภาพนูน Slate and Stylus และชุดร้อยลูกปัด) บริการต่าง ๆ (การผลิตสื่อ การนำทางและล่ามภาษามือ) และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (การวางแผนส่งต่อ การปรับหลักสูตร/ เนื้อหา/ เทคนิคการสอน/การประเมินผล การฝึกอบรมทักษะด้านอาชีพ จัดหาอาสาสมัครแนะแนวครอบครัวและฝึกใช้ชีวิตอิสระที่บ้านกิ่งวิถี) ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายและนโยบายของรัฐ
4. ความพร้อมด้านงบประมาณ (งบประมาณที่น้องฟ้าได้รับการสนับสนุน)	โรงเรียนเฉพาะความพิการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณที่เพียงพอ ทั้งจากทางราชการ และหน่วยงานภายนอก ทั้งจากภาครัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทั้งที่ตนคิดต่อผู้พิการของคนในสังคม การมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมของบริการ ระบบสนับสนุน และด้านงบประมาณ มีผลต่อโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาน้องฟ้าได้

อภิปรายผล

1. ความพิการและการพัฒนาทักษะจำเป็นของบุคคลหูหนวกต้อกับโอกาส- การเข้าถึงทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าน้องฟ้าสูญเสียการรับรู้ทั้งการมองเห็นและการได้ยิน เนื่องจากน้องฟ้าสูญเสียการมองเห็นเมื่ออายุ 9 ปี (สูญเสียการได้ยินเมื่ออายุ 4-5 ปี) การสูญเสียการมองเห็นในภายหลัง หลังจากที่เกิดการเรียนรู้รับรู้ การดำรงชีวิตมาแล้วระยะ

หนึ่งทำให้เกิดการเข้าใจในความเป็นไปของ
สิ่งแวดล้อมผ่านการมองเห็น จึงส่งผลให้ง่ายต่อ
การใช้การรับรู้เดิมที่เคยมีสร้างความเข้าใจใหม่
ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากกว่าคนที่สูญเสียมา
ตั้งแต่กำเนิด จึงสามารถพัฒนาทักษะจำเป็น
ต่าง ๆ ได้อย่างดี อีกทั้งพ่อและแม่ยอมรับความ
จริงได้อย่างรวดเร็วและแสวงหาวิธีช่วยเหลือ
น้องฟ้าทั้งการช่วยเหลือตนเองและการศึกษา
เมื่อน้องฟ้าเข้าเรียนโรงเรียนสอนคนตาบอด
สามารถพัฒนาต่อยอดได้แม้ว่าจะใช้เวลาร่วม
10 ปี จะเห็นได้ว่าครอบครัว และครูผู้สอนมี
บทบาทอย่างมากในการพัฒนาทักษะที่จำเป็น
เนื่องจากน้องฟ้าต้องการการสอนตัวต่อตัวที่ละเอียด
เรื่องให้สามารถดำรงชีวิตอิสระ ลดการพึ่งพา
และเห็นคุณค่าในตัวเอง ส่วนหนึ่งเพราะ
ลักษณะความพิการเอื้อให้สามารถพัฒนา
ตนเองได้ในช่องทางที่หลีกเลี่ยงคือ น้องฟ้าไม่มี
โรคประจำตัวอื่น พัฒนาการทางสมองปกติ
อีกทั้งสิ่งแวดล้อมรอบทางกายภาพ นโยบาย
กฎหมายและบุคคลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนา
ดังนั้นการที่บุคคลหูหนวกตาบอดคนหนึ่ง
พัฒนาได้อาจเป็นเพราะการช่วยเหลือที่ได้รับการ
ทำงานกันอย่างเป็นระบบของระบบ
นิเวศวิทยาเชิงสังคม ตั้งแต่ตัวของผู้พิการ
ปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โรงเรียน เพื่อน และ
เพื่อนบ้าน ดังที่ Limaye (2016) ได้ศึกษาถึง
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงการศึกษา
สำหรับเด็กพิการในประเทศอินเดีย พบว่า
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าถึงการศึกษาของ
เด็กพิการ คือ ลักษณะความพิการ และ
ความยากลำบากในการช่วยเหลือ การรับรู้และ

เข้าใจของพ่อแม่ ครูผู้สอน ทักษะคิดของคนใน
สังคม ไม่ว่าจะความพิการจะรุนแรงมากน้อย
เพียงใด แต่ความเข้าใจและช่วยเหลือของคน
รอบข้างจะช่วยส่งเสริมให้ผู้พิการมีทักษะที่
จำเป็นและเอื้อต่อโอกาสและเข้าถึงการศึกษา

2. ความรู้ VS ความรัก คือ แรงหนุน:
ครอบครัวกับโอกาส-การเข้าถึงการศึกษา
สำหรับบุคคลหูหนวกตาบอด จากผลการวิจัย
พบว่า เมื่อผู้ปกครองทราบว่าลูกพิการจึง
พยายามแสวงหาความรู้ทักษะประสบการณ์ใน
การสอน/ ส่งเสริมพัฒนาน้องฟ้าผู้มีความพิการ
ที่พบไม่มากในสังคมไทย อีกทั้งการสอนบุคคล
หูหนวกตาบอดยังต้องใช้ช่องทางการสัมผัส
ด้วยมือแทนการเรียนรู้จากการเห็น-ได้ยิน ซึ่ง
การเรียนรู้ผ่านการสัมผัสจะเรียนรู้ได้ที่ละเอียด
จากผู้สอนที่ละเอียด จึงต้องใช้เวลา ความเข้าใจ
และความอดทนอย่างมาก จะเห็นได้ว่าการ
เลี้ยงลูกพิการหูหนวกตาบอดหนึ่งคน ต้อง
อาศัยทั้งความรู้และความรัก เพราะทั้ง 2 สิ่งนี้
จะเป็นแรงหนุนให้ลูกสามารถพัฒนาตนเอง
เข้าถึงการศึกษาและพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด จะ
เห็นว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญมาก โดย
ผู้ปกครองที่เลี้ยงด้วย “ความรู้” คือ รู้ว่าต้อง
หาความรู้จากไหน จะช่วยเหลือลูกอย่างไร ใคร
ที่จะช่วยตนเองได้ ต้องสื่อสารกับลูกอย่างไร
ต้องปรับทัศนคติอย่างไรจึงจะช่วยส่งเสริม
พัฒนาการ ซึ่งความรู้ในการเลี้ยงดูและพัฒนา
ลูกต้องอาศัยความอดทน ความพยายาม การ
สังเกต สังเกตประสบการณ์ยาวนาน ฝึกฝน ลง
มือทำจนตกผลึกกลายเป็นองค์ความรู้ในการ
เลี้ยงลูกหูหนวกตาบอด และที่สำคัญสิ่งเหล่านี้

ช่วยสร้างโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาให้กับ
ลูกตนเองได้ ดังที่ Chansawang (2017) กล่าวถึง
บทบาทของผู้ปกครองในการช่วยเหลือลูก
พิการซ้อนว่า ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการ
ช่วยให้ลูกพัฒนาได้ โดยการศึกษาข้อมูล
เกี่ยวกับปัญหาของลูก วิธีการรักษาที่สามารถ
ช่วยลูกได้ เพราะยิ่งรู้มากยิ่งสามารถช่วยลูกได้
มาก อย่างไรก็ตามความรู้นอกจากจะได้มาจากการ
ศึกษาและสั่งสมประสบการณ์ด้วยตนเอง
แล้ว การขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ
ทางจะทำให้ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือลูก
พิการซ้อนของตนเองได้อย่างถูกต้อง สอดคล้อง
งานวิจัยของ Kyzar, Brady, Summers
and Turnbull (2020) เรื่องการทำงาน
ร่วมกันระหว่างครอบครัวที่มีผู้พิการและ
ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ตัวอย่างจากครอบครัวที่มี
บุคคลหูหนวกตาบอด โดยผลการศึกษาแสดง
ให้เห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่าง
ครอบครัวและผู้เชี่ยวชาญ และการทำงานกัน
เป็นเครือข่าย เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง
คุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้พิการและครอบครัว
แสดงให้เห็นว่าครอบครัวที่รู้จักแสวงหาความรู้
จะสร้างโอกาสการพัฒนาตนเองให้เกิดขึ้นกับลูกหู
หนวกตาบอดได้ ดังนั้นโอกาสและการเข้าถึง
การศึกษาของบุคคลหูหนวกตาบอดสอดคล้อง
กันทั้งความรู้และความรักของผู้ปกครอง

3. สถานศึกษาและครูกับโอกาส-
เข้าถึงการศึกษาสำหรับบุคคลหูหนวกตาบอด
ผลการวิจัยพบว่า น้องฟ้ามีโอกาสเข้าเรียน
ตั้งแต่ยังไม่พบความพิการและย้ายโรงเรียน
หลายครั้งเพื่อให้เหมาะสมกับข้อจำกัดที่มาก

ขึ้น ในบางโรงเรียนครูพยายามเสริมสมรรถนะ
ของตนเองจากการศึกษาต่อหรือรับ
การฝึกอบรมเพื่อรองรับน้องฟ้าที่มีความพิการ
เฉพาะด้านอย่างมาก โดยได้รับการสนับสนุน
จากผู้อำนวยการโรงเรียนจนสามารถจัดตั้งส่วน
งานเฉพาะนักเรียนกลุ่มนี้และผู้ที่มีภาวะ
ใกล้เคียง จะเห็นได้ว่าสิ่งที่จะสร้างโอกาสทาง
การศึกษาให้บุคคลหูหนวกตาบอดอาจจะเริ่ม
จากจุดเล็ก ๆ จากครู หรือการพัฒนาหลักสูตร
การศึกษาพิเศษเฉพาะในการพัฒนาครูที่สอน
บุคคลพิการซ้อนของคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นตัวอย่างหลักสูตร
ที่ได้รับการสนับสนุนทางวิชาการจาก Perkins
School for the Blind ประเทศสหรัฐอเมริกา
เพื่อพัฒนาครูให้สามารถช่วยเหลือบริการ
สนับสนุนบุคคลพิการซ้อนที่ตนเองรับผิดชอบ
ดังที่ Aitken, Buultjens, Clark, Eyre and Pease
(2000) กล่าวถึง หลักสูตรและการประเมินผล
การเรียนรู้สำหรับบุคคลหูหนวกตาบอดว่า
การศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้ต้องเป็นการบูรณา
การและต้องได้รับการออกแบบเฉพาะบุคคล มี
การทำงานร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่าย
ครูต้องมีความรู้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่าง
ถูกต้อง ดังนั้นการสร้างโอกาสให้บุคคลหูหนวก
ตาบอดอาจจะต้องเริ่มจากการให้โอกาสครูได้
ติดตามและเพิ่มเติมความรู้ของตนเองเป็นการ
เริ่มก้าวข้ามอุปสรรคด้านคนที่จะมาช่วยบุคคล
หูหนวกตาบอด ดังนั้นการพัฒนาตนเองของครู
การศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลหู
หนวกตาบอดทุกคนให้เป็นไปได้ภายใต้

ข้อจำกัดที่น้อยที่สุดและตามศักยภาพของแต่ละคนได้

4. ระบบนิเวศวิทยากับโอกาส-เข้าถึงการศึกษาสำหรับบุคคลหูหนวกตาบอด ผลวิจัยพบว่า ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และระบบการศึกษาสามารถส่งเสริมพัฒนาคนพิการระดับรุนแรงหูหนวกตาบอดให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอิสระได้ด้วยตนเอง จะเห็นได้ว่าโอกาสทางการศึกษาช่วยให้บุคคลหูหนวกตาบอดพัฒนาได้ต่ออาศัยระบบนิเวศวิทยาเชิงสังคมในการประคับประคอง เริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ถ้าระบบนิเวศวิทยาเชิงสังคมรอบตัวดี มีการทำงานร่วมมืออย่างเป็นระบบเครือข่ายจะเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา สอดคล้องกับ Bronfenbrenner (1994 as cited in Tantichuwet, 2018) ที่เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ปฏิสัมพันธ์กับโรงเรียน เพื่อนบ้านทัศนคติของพ่อแม่และคนในชุมชน รวมถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ นโยบายของรัฐบาล ดังสะท้อนให้เห็นจากงานวิจัยนี้ที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงและโอกาสทางการศึกษาสำหรับบุคคลหูหนวกตาบอด ซึ่งฉายภาพให้เห็นว่าปัจจัยทั้งด้านตัวผู้พิการ ครอบครัว ระบบการศึกษาและสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อกันและกัน ดังนั้นการส่งเสริมทั้ง 4 ปัจจัยจึงมีความสำคัญ

ยิ่งเพื่อขับเคลื่อน พัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตบุคคลหูหนวกตาบอดและคนพิการทุกคนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีระบบในการส่งเสริมครอบครัวแบบยั่งยืน ในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับลูกหูหนวกตาบอด เช่น การแสวงหาความรู้ กล้าเผชิญความจริง และเชื่อมั่นในตัวลูกพิการ

2) โรงเรียนควรพยายามเปิดโอกาสและลดข้อจำกัดต่าง ๆ ที่จะเป็นตัวขวางกั้นโอกาสในการเข้าสู่ระบบการศึกษาของบุคคลหูหนวกตาบอด เช่น การปรับนโยบายการรับการพัฒนาครูผู้สอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางหรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้บุคคลหูหนวกตาบอดได้รับโอกาสทางการศึกษาให้มากขึ้นในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้บุคคลหูหนวกตาบอดมีโอกาสได้พัฒนาตนเองและดำรงชีวิตได้

2) ควรศึกษาแนวทางหรือวิธีการสนับสนุนครอบครัวในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลหูหนวกตาบอด หากครอบครัวมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการศึกษาและการพัฒนาบุคคลหูหนวกตาบอด จะเป็นการสร้างโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาแก่บุคคลหูหนวกตาบอดได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- Aitken, S. A., Buultjens, M., Clark, C., Eyre, J. T., & Pease, L. (2016). *Teaching children who are deafblind: Contact, communication and learning*. David Fulton Publishers.
- Amatyakul, P., Dechongkit, S. & Kachondham, P. (2012). *Basic knowledge about disabilities and disabled people (guidelines)*. Bangkok: October.
- Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. In *International Encyclopedia of Education* (Vol.3, 2nd ed.1). Oxford: Elsevier.
- Chansawang, P. (2017). *Children with multiple disabilities*. Retrieved from <http://taamkru.com/เด็กพิการซ้อน>.
- Helen Keller Institute for Deaf and Deafblind. (2020). *What is multiple disability with visual impairment (MDVI)*. Retrieved from http://www.hkidb-mumbai.org/what_is_mdvi.php.
- Kyzaar, K., Brady, S., Summers, J. A., & Turnbull, A. (2020). Family quality of life and partnership for families of students with deaf-blindness. *Remedial and Special Education, 41*(1), 50–62.
- Limaye, S. (2016). *Factors influencing the accessibility of education for children with disabilities in India*. India: Tata Institute of Social Sciences.
- Manga, T. & Masuku P. K. (2020). Challenge of teaching the deaf –blind learner in an education setting in Johannesburg: experiences of educators and assistant educators. *South African Journal of Communication Disorders, 67*(1), 1-7.
- Miles, B. & Riggio, M. (1990). Understanding deafblindness. In Ratchaneekorn Tongsookdee (translator and editor), *Remarkable conversations: A guide to developing meaningful communication with children and young adults who are deafblind* (p. 20-37). Chiang Mai: Special Education Major, Faculty of Education, Chiang Mai University.
- Miles, B. & Riggio, M. (1990). *Remarkable conversations: A guide to developing meaningful communication with children and young adults who are deafblind* (p. 20-37). (R. Tongsookdee, Trans). Perkins School for the Blind. (Original work published 1990).

- Ministry of Foreign Affairs. (2008). *Universal declaration of human rights 1948*. Bangkok.
- National Center on Deaf-Blindness. (2019). *2019 National deaf-blind child count report*. Retrieved from <https://www.nationaldb.org/products/national-child-count/report-2019/demographics/>.
- Perkins School for the Blind. (2018). *Perkins International*. Retrieved from <http://www.perkins.org/international>.
- Phupang, D. (2017). *What blind students with multiple disabilities should actually learn?* Retrieved from <http://www.cfbt.or.th/index.php/article/20-6-3-17-326>.
- Tantichuwet, P. (2018). The study of in-depth characteristics and factors affecting out-of-school children: A case study of Tak Province. *Suthiparithat Journal*, 32(101), 80-91.
- Taylor, R. L., Smiley, L. R., & Richards, S. (2019). *Exceptional students: Preparing teachers for the 21st century*. (3rd ed.). New York: McGraw-Hill Education.
- The Northern School for The Blind under patronage of the Queen. (2020). *Information system*. Retrieved from <https://www.cmblind.ac.th/th/information-system>.
- The World Federation of the Deafblind. (2018). *First global report on deafblindness*. Retrieved from <https://senseinternational.org.uk/about-deafblindness/first-global-report-deafblindness>.
- Tongsookdee, R. (2018). *Independent living* [Document for the lecture in Subject 070727 Independent living for Individuals with Multiple Disabilities.] Retrieved from Faculty of Education, Chiang Mai University.
- Tongsookdee, R., Vittayakorn, S., Leowsiripong, P., Pijai, R., Suparos, W., Tawai, B., Khamruangrith, V., & Sriboonreung, T. (2018). *Education management for persons with multiple disabilities in Northern provinces*. Faculty of Education, Chiang Mai University.

ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเรื่องการถูกรังแกของ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฉบับภาษามือ

กนกพร เอี่ยมวัฒนศิลป์¹ สิริรัตดา ปัญญาภาส^{2,*} และทิมพ์พร หอสิริ³

^{1,2,3}สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

*ผู้ประพันธ์บรรณกิจ สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

อีเมล sirinadda.pun@mahidol.ac.th

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 14 ธันวาคม 2564

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 24 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 9 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา วิเคราะห์ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เรื่อง การถูกรังแกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฉบับภาษามือ และศึกษาการถูกรังแก ในเด็กกลุ่มนี้ ผู้วิจัยได้แปลแบบสอบถาม The Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire (OBVQ) ฉบับภาษาไทย เฉพาะส่วนการถูกรังแก เป็นภาษามือในรูปแบบของวิดีโอ ตามหลัก Guidelines for the Process of Cross-Culture Adaptation of Self-Report Measure วิเคราะห์ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา หรือ Index of Item Objective Congruence (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านภาษามือ ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน และผู้มีความรู้ด้านจิตวิทยา ทั้งหมด 3 ท่าน เป็นผู้ประเมิน พบว่า ผลลัพธ์ได้มากกว่า 0.50 ในทุกข้อคำถาม ทดสอบความเข้าใจจากนักเรียน 5 คน โดยให้ตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผ่านล่ามภาษามือ กลุ่มตัวอย่างเข้าใจในข้อคำถามดี ผู้เข้าร่วม วิจัยเป็นผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินจากโรงเรียนโสตศึกษาแห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครปฐม จำนวน 38 คน คำนวณความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฯ โดยวิเคราะห์ Intraclass Correlation Coefficient ของ Test-Retest Reliability และ Cronbach's Alpha Coefficient ผลการศึกษา พบว่า เท่ากับ 0.867 (95% CI 0.54-0.95) และ 0.871 ตามลำดับ การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามฯ มีความ เที่ยงตรงและความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดี เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีอัตราการถูกรังแก ตั้งแต่เดือนละ 2-3 ครั้ง ร้อยละ 47.37 ซึ่งมากกว่าเด็กปกติที่มีการศึกษาในงานวิจัยก่อนหน้านี้

คำสำคัญ: การรังแก, ความบกพร่องทางการได้ยิน, แบบสอบถาม, ภาษามือ

Psychometric properties of the sign language version of the Thai version-Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire - victim scale

Kanokporn lamwattanasin¹, Sirinadda Punyapas^{2,*}, and Tikumporn Hosiri³

^{1,2,3} Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University

*Corresponding Author, Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Siriraj Hospital,

Mahidol University

E-mail: sirinadda.pun@mahidol.ac.th

Received: December 14,2021

Revised: February 24,2022

Accepted: March 9,2022

Abstract

This study aimed to develop and verify psychometric properties of the sign language version of Thai-version -Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire, victim scale in junior high school with hearing impairment and study about the experience being bullied in this group of students. The researcher translated the Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire (OBVQ) Thai version was translated into sign language according to Guidelines for the Process of Cross-Culture Adaptation of Self-Report Measure. Content validity was verified using Index of Item Objective Congruence (IOC) by the 3-expert committee. The committee members consist of sign-language interpreter, hearing impaired and psychological expert. The results found that IOC score was greater than 0.50 for every item of the questionnaire. A pilot study was done excellently in 5-hearing impairment students on self-report questionnaire and sign language interview. 38 junior high school students from the School for the Deaf were enrolled. Cronbach's Alpha Coefficient and intraclass correlation coefficient of test-retest reliability was used to assess the reliability of the victim scale. Cronbach's Alpha Coefficient was 0.871 and intraclass correlation coefficient of test-retest reliability was 0.867 (95% CI 0.54-0.95). And, this study shows that the results suggest that the sign language version of Thai-version OBVQ, victim scale has good validity and reliability. It appears 47.37 % of student with hearing impairment being bullied at rate 2-3 time a month which is higher than reported by hearing students in another study before.

Keywords: Bully, Hearing Impairment Student, Questionnaire, Sign Language

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการรังแก เป็นปัญหาสำคัญที่พบได้ทั่วไปในนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาทั่วโลก (Espelage, Jimerson, & Swearer, 2010) จากการรายงานล่าสุดของ UNICEF ปี 2561 พบว่า มากกว่า 1 ใน 3 ของนักเรียนอายุ 13-15 ปี ทั่วโลก เคยถูกรังแก (United Nations Children's Fund [UNICEF], 2018) ส่วนในประเทศไทยโดยการศึกษาของสมบัติ ตาปัญญา (Tapanya, 2006) ที่ศึกษาในนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั่วประเทศไทย จำนวน 3,047 คน พบว่ามีนักเรียนที่ถูกรังแก ตั้งแต่ 2-3 ครั้งใน 1 เดือน ถึงร้อยละ 38.00 มีการศึกษาถึงผลกระทบของการถูกรังแก พบว่าเด็กไทยที่ถูกรังแกมีโอกาสเป็นโรคซึมเศร้ามากขึ้น (Dechothanawat, 2011) ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองลดลง (Pruksapanachart, 2011) และเสี่ยงต่อการเกิดโรคทางจิตเวชสูงกว่านักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์การถูกรังแกถึง 2.6 เท่า (Ekasawin & Phothisit, 2017)

ในปี 2010 มหาวิทยาลัย Cambridge ได้ศึกษาวิจัยในเรื่องของการรังแกในเด็กพิเศษหรือเด็กที่มีความพิการ พบว่าเด็กกลุ่มดังกล่าวมีโอกาสในการถูกรังแกมากกว่าเด็กปกติ และมักตกเป็นเป้าของการถูกรังแก (McLaughlin, Byers, & Vaughn, 2010) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีโอกาสถูกรังแกมากกว่าเด็กปกติ (Pinquart & Pfeiffer, 2015) เด็กกลุ่มนี้มีปัญหาในการสื่อสารและการเข้าใจความหมายเชิงสัญลักษณ์ ทำให้เด็กไม่ค่อยเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ในกลุ่มเพื่อน จึงปรับตัวเข้ากับเพื่อนลำบาก และยากที่จะสื่อสารเพื่อเรียกร้องสิทธิหรือความยุติธรรมเมื่อตนเองถูกรังแก (McLaughlin et al., 2010; National Deaf Children's Society, 2016) มีการศึกษาถึงผลกระทบของการถูกรังแกในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินพบว่า การถูกรังแกที่มากขึ้นส่งผลต่อสภาวะทางด้านอารมณ์ (Broekhof, Bos, Camodeca, & Rieffe, 2018) ความทุกข์ในจิตใจเพิ่มขึ้นและเพิ่มความเสี่ยงในการป่วยเป็นโรคทางจิตเวช (Cheng, Chou, & Lin, 2019)

งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการรังแกกันในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินยังมีน้อย โดยจากการทบทวนย้อนหลังตั้งแต่ปี 2555 ไป 34 ปี พบงานวิจัยในเรื่องนี้เพียง 13 ผลงาน และเกือบทั้งหมดเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ และมีผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวนน้อย (Hadjikakou & Panayiotis, 2012) ต่อมาได้มีการศึกษาในเรื่องนี้หลากหลายมากขึ้น ทั้งในประเทศ บราซิล สหรัฐอเมริกา เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ ใต้หวัน โดยเน้นศึกษาเรื่องผลกระทบทางด้านจิตใจที่มีต่อเด็กที่มีความพิการทางการได้ยินที่ถูกรังแก (Broekhof et al., 2018; Cheng et al., 2019; Fumes, & Oliveira, 2013; Pinquart & Pfeiffer, 2015; Thompson-Ochoa & Hodgdon, 2019; Weiner, Day, & Galvan, 2013) โดยการศึกษาในประเทศกาน่าในปี 2564 พบว่าความชุกของการถูกรังแกในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีร้อยละ 55.10 แสดงให้เห็นว่าทั่วโลกมีแนวโน้มให้

ความสำคัญในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังไม่มี การศึกษาประเด็นนี้ในกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่อง ทาง การได้ยินในประเทศไทย ส่วนหนึ่งอาจด้วย ข้อจำกัดของแบบสอบถามที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ให้เด็กอ่านและตอบด้วย ตนเอง จึงอาจไม่เหมาะกับเด็กที่มีความบกพร่อง ทาง การได้ยิน เพราะเด็กกลุ่มนี้มักมีปัญหาใน การเข้าใจภาษา ทักษะการอ่านและการเขียน ต่ำกว่าเด็กในวัยเดียวกัน อธิบายได้จากการ อ่านเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการจดจำรูปแบบ อักขระและความหมาย ผู้ที่จะฝึกทักษะนี้ได้ อาจจำเป็นต้องออกเสียงเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ในทันทีระหว่างเสียงและสัญลักษณ์ แต่เด็กที่มี ความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่ไม่สามารถออกเสียงได้ ทำให้เด็กกลุ่มนี้ที่ไม่ได้ใช้ เครื่องช่วยฟัง มีการพัฒนาด้านภาษาทั้งอ่าน และเขียนต่ำกว่าเด็กที่ได้ยินในวัยเดียวกัน จาก การศึกษาพบว่ายังมีการสูญเสียการได้ยินมาก เท่าใด เด็กจะยังมีปัญหาการอ่านมากเท่านั้น ถึงแม้เด็กกลุ่มนี้จะมีทักษะการสื่อสารด้วย ภาษามือ แต่ก็ยังพบว่าความสามารถในการสื่อสาร ภาษามือไม่สัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านของ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Juajun, 2011; Padden & Ramsey, 1998)

มีการศึกษาเปรียบเทียบค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Pacific Rim Bullying Questionnaire (PRB) ระหว่าง เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ใช้ ภาษามือเป็นหลักและไม่ใช้ภาษามือเป็นหลัก พบว่า ในกลุ่มเด็กที่ใช้ภาษามือเป็นหลักจะมีค่า ความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) ต่ำ

กว่าเด็กที่ไม่ได้ใช้ภาษามือเป็นหลัก โดยทางผู้วิจัย ได้ให้ ความสามารถของการเข้าถึงของ แบบสอบถามกับกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่อง ทางด้านการได้ยินเป็นข้อจำกัดหนึ่งของ งานวิจัย และมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุง แบบสอบถามเพื่อให้สามารถเข้าถึงเด็กกลุ่มนี้ มากขึ้น (Lund & Ross, 2016) เช่นเดียวกับ (Jess Martin Wise) จึงได้มีพัฒนาแบบสอบถาม วัดการรังแกกันในเด็กที่มีความบกพร่องทาง ด้าน การได้ยินด้วยการใช้ภาษาพูดประกอบ เพื่อ ช่วยให้เด็กเข้าใจคำถามในแบบสอบถามชัดเจน ขึ้น (Wise, 2015)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแบบสอบถาม เรื่องการถูกรังแกของนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางด้านการได้ยินฉบับภาษามือ ในรูปแบบ ของวิดีโอภาษามือ เพื่อเพิ่มความเข้าใจคำถาม ในแบบสอบถามของเด็กในกลุ่มนี้ในการตอบ แบบสอบถามให้ชัดเจนขึ้น โดยได้เลือกแปล จากแบบสอบถามการถูกรังแกฉบับภาษาไทย ของ The Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire-Thai version (Tapanya, 2006) เนื่องจากแบบสอบถามนี้ได้เคยใช้ศึกษาใน เด็กไทยแล้ว และมีค่า Cronbach's Alpha Coefficient อยู่ในเกณฑ์ดีคือ 0.75 เพื่อลด ข้อจำกัดของแบบสอบถามที่ใช้เพียงภาษา เขียน ให้เหมาะที่จะนำไปใช้กับเด็กที่มีปัญหา ทางด้านการได้ยินมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. พัฒนาแบบสอบถามเรื่องการถูกรังแกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านการได้ยิน เป็นฉบับภาษามือและทำ

การวิเคราะห์ความเที่ยงตรง (Validity) และ ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

2. ศึกษาเรื่องการถูกรังแกในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้แบบสอบถามฉบับภาษาไทย

นิยามศัพท์

การรังแก (Bullying) หมายถึง พฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ โดยเกิดจากความตั้งใจ กระทำ เพื่อให้ผู้ถูกรังแกรู้สึกว่ามีพลังอำนาจเหนือกว่า และการกระทำดังกล่าว จะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา นาน (Charoenwanit, 2017; Espelage et al., 2010; Woracharoen Sri, 2016) และ ถูกกระทำด้วยความถี่ตั้งแต่ 2-3 ครั้งในหนึ่ง เดือนขึ้นไป (Solberg & Olweus, 2003) โดยการรังแกแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การรังแกทางด้านร่างกาย (Physical Bullying) เช่น การชก การตอย การตบ การตี เป็นต้น 2) การรังแกทางด้านสังคมหรืออารมณ์ (Social or Emotion Bullying) เป็นลักษณะ ใช้กลุ่มเพื่อนเพื่อกีดกันทางสังคม เช่น การไม่ให้น้ำไม่ให้เพื่อนในกลุ่มคุยด้วย 3) การรังแกด้วยคำพูด (Verbal Bullying) เป็นลักษณะ การใช้คำพูดเพื่อให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด และ 4) การรังแกบนโลกออนไลน์ (Cyber Bullying) เป็นการข่มเหงรังแกโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ (Sittichai, R., & Smith, 2018; Woracharoen Sri, 2016)

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่สูญเสียหรือมีความผิดปกติของอวัยวะในการรับเสียง อาจเป็นตั้งแต่กำเนิดหรือเป็นการสูญเสียที่ได้มาภายหลัง ส่งผลให้เกิดการสูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงระดับรุนแรง ไม่สามารถได้ยินเสียงได้เหมือนเด็กปกติทั่วไป แบ่งเป็น เด็กหูหนวก คือ เด็กที่มีระดับการได้ยินเฉลี่ยในหูข้างที่ต่ำกว่าตั้งแต่ 90 เดซิเบลขึ้นไป และเด็กหูตึง คือเด็กที่มีระดับการได้ยินเฉลี่ยในหูข้างที่ต่ำกว่า ตั้งแต่ ระหว่าง 26-89 เดซิเบล (Niyomthum, 2001; Arayavinyu, 1999)

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและขออนุญาตแปลแบบสอบถามเรื่องการรังแกกันของนักเรียน (The Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire-Thai version) ฉบับแปลโดย สมบัติ ตาปัญญา (Tapanya, 2006) ซึ่งมีค่า Cronbach's Alpha Coefficient เท่ากับ 0.75 มีจำนวนทั้งหมด 39 ข้อ ใช้เวลาในการตอบประมาณ 40 นาที แบ่งเป็น 6 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 สอบถามความรู้สึกเกี่ยวกับโรงเรียน

ตอนที่ 3 สอบถามประสบการณ์เกี่ยวกับการถูกรังแก

ตอนที่ 4 สอบถามพฤติกรรมมารังแกผู้อื่นของนักเรียน

ตอนที่ 5 สอบถามเกี่ยวกับการบอกผู้อื่น ๆ เมื่อถูกรังแก

ตอนที่ 6 สอบถามเกี่ยวกับการได้รับความ

ช่วยเหลือและทัศนคติต่อการถูกรังแก

ส่วนแบบสอบถามฯ ฉบับภาษามือ
ผู้วิจัยได้ตัดตอนที่ 4 ออก เหลือข้อคำถาม
ทั้งหมด 27 ข้อ

เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้
ต้องการศึกษาเรื่องการถูกรังแกเป็นหลัก
ร่วมกับเมื่อแปลเป็นวิดีโอภาษามือ ผู้เข้าร่วม
วิจัยจะต้องดูวิดีโอทุกอันก่อนตอบคำถาม โดย
ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการตอบคำถามคือ 1.5
นาทีต่อข้อ รวมระยะเวลาในการทำทั้งหมด
เป็น 40 นาที ซึ่งถ้าเพิ่มตอนที่ 4 เข้ามาด้วยจะ
ทำให้นักเรียนใช้ระยะเวลาตอบแบบสอบถาม
ทั้งหมดเป็น 58 นาที ผู้วิจัยจึงพิจารณาตัด
คำถามในตอนที่ 4 ซึ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมการ
รังแกผู้อื่นของนักเรียนออก เพื่อป้องกันความ
เหนื่อยล้าของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิธีการแปลผล (Scoring) ผู้ที่เข้าเกณฑ์
ถูกรังแก (Being Bullied) (Solberg & Olweus,
2003) มีดังนี้

วิธี 1) ผู้ที่ให้คำตอบข้อที่ 4 ว่า ตนเองถูกรังแก
เดือนละ 2-3 ครั้ง หรือบ่อยกว่า หรือ

วิธี 2) ผู้ที่ให้คำตอบข้อที่ 5-13 ข้อใดข้อหนึ่งว่า
ตนเองถูกรังแกด้วยวิธีต่าง ๆ เดือนละ 2-3 ครั้ง
หรือบ่อยกว่า

ขั้นตอนที่ 2 การแปลแบบสอบถาม
เรื่องการรังแกกันของนักเรียน ฉบับภาษาไทย
เป็นฉบับภาษามือ โดยแปลแบบสอบถาม
ดำเนินการ ตาม Guidelines for the Process
of Cross-Culture Adaptation of Self-
Report Measure (Beaton, Bombardier,

Guillemin, & Ferraz, 2000) ซึ่งประกอบด้วย
ขั้นตอนต่อไปนี้

1) Initial and Synthesis of the
Translation เป็นการแปลแบบสอบถามเป็น
ภาษามือ ในรูปแบบวิดีโอ โดยผู้ที่ใช้ภาษาไทย
เป็นภาษาหลักและมีความเชี่ยวชาญในภาษา
มือด้วย 2 ท่าน ในจำนวนนี้มี 1 ท่านที่มี
ความบกพร่องทางการได้ยิน (Native
Translator) เพื่อให้แบบสอบถามฉบับภาษามือ
สอดคล้อง และยังคงไว้ซึ่งความหมายที่
ใกล้เคียงกับต้นฉบับ

2) Back Translation เป็นการแปล
แบบสอบถามฉบับภาษามือกลับเป็นภาษาไทย
ผู้แปลกลับเป็นผู้ที่ใช้ภาษามือเป็นภาษาหลัก
และมีความเชี่ยวชาญด้านภาษาไทย จำนวน 2
ท่าน ซึ่งเป็นคนละคนกัน กับผู้ที่แปลจาก
ภาษาไทยเป็นภาษามือ

3) Content Validation by Expert
Committee โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจากภาควิชา
มนุษยศึกษา วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์จากภาควิชา
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 2
ท่าน เป็นผู้ประเมิน

4) Test of the Pre-Final Version
ใช้การศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อทดสอบ
ความเข้าใจในแบบสอบถามจากนักเรียนที่มี
ความบกพร่องทางการได้ยิน 5 คน ขั้นตอนนี้มี
ล่ามภาษามือเป็นผู้สัมภาษณ์นักเรียน

5) Submission of Documentation
to the Developers or Coordinating
Committee for Appraisal of Adaptation

Process ปรับแบบสอบถามตามคำแนะนำของ คณะกรรมการ

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บข้อมูลเพื่อ ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามฯ ฉบับ ภาษามือ โดยการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) และ ศึกษาเรื่องการรบกวนแก้ไขโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์และรูปแบบ ของแบบสอบถามให้กับตัวแทนครูล่ามภาษา มือของโรงเรียน

2. ตัวแทนครูล่ามภาษามีประสานงาน กับครูประจำชั้นที่เป็นล่ามภาษามือให้เข้าใจถึง จุดประสงค์และวิธีการทำแบบสอบถามอย่าง ละเอียด

3. จัดเตรียมห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ให้นักเรียนใช้ 1 เครื่องต่อ 1 คน ระยะห่างต่อ เครื่องไม่สามารถมองคำตอบของกันและกันได้

4. ผู้วิจัยและตัวแทนครูล่ามภาษามือ อธิบายขั้นตอนการทำแบบสอบถามเป็นภาษา มือแก่นักเรียน ครั้งละ 10 คน พร้อมสาธิต ตัวอย่างการกดเปิดคลิปปวีดีโอ และ การกด เลือกคำตอบในแบบสอบถาม โดยมีครูประจำ ชั้นคอยตอบคำถามที่เด็กสงสัยอย่างใกล้ชิด

5. ขณะทำแบบสอบถาม หากนักเรียนมี ข้อสงสัยสามารถยกมือขึ้นเพื่อสอบถามได้ โดย จะมีครูประจำชั้นเข้าไปช่วยอธิบายอีกครั้ง ภายใต้นโยบายคำแนะนำของผู้วิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาได้แก่นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนโสต ศึกษานแห่งหนึ่ง

ทางผู้วิจัยเลือกนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เนื่องจากต้องการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุเดียวกันกับการศึกษา ของ สมบัติ ตาปัญญา (Tapanya, 2006) ที่ ศึกษาในเรื่องของการรบกวนแก้ไขในเด็กปกติที่อยู่ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

งานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาข้อมูลใน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เนื่องจาก เป็นวัยที่ไม่สามารถทำแบบสอบถามได้เพียง ลำพังจำเป็นต้องมีครูให้คำแนะนำ อธิบาย และ ตอบคำถามอย่างใกล้ชิด (Padden & Ramsey, 1998) ซึ่งการมีครูอยู่ด้วยในขณะที่เด็กตอบ แบบสอบถามอาจส่งผลต่อคำตอบของเด็ก เพราะเรื่องที่สำคัญเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เด็ก อาจต้องการความเป็นส่วนตัวในการตอบ

ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาในนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

2. โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตร ของ Dixon and Massy (1983) ดังต่อไปนี้

$$n = \left(\frac{Z_\alpha + Z_\beta}{Z_{(r_0)} - Z_{(r_1)}} \right)^2 + 3$$

กำหนดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ต้องการ ทดสอบ ให้มีค่าเท่ากับ 0.75 และคาดว่าใน การศึกษาครั้งนี้จะมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.90 (Tapanya,

2006) กำหนด Type I Error ที่ 0.05 Type II Error ที่ 0.1 จากการคำนวณทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาทั้งหมด 35 คน เพื่อข้อมูลไม่ครบอีกร้อยละ 20 ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างสุดท้ายที่ต้องการจำนวน 42 คน

3. เกณฑ์คัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion Criteria) ได้แก่ ต้องเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนโสตศึกษา มีความบกพร่องทางการได้ยิน และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ส่วนเกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria) ได้แก่ มีความบกพร่องทางกายด้านอื่นร่วมด้วย หรือมีสติปัญญาบกพร่อง หรือมีโรคร่วมทางจิตเวช โดยข้อมูลดังกล่าวได้จากประวัติแรกรับเข้าสถานศึกษาของสถาบันโสตศึกษา หลังจากคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ข้างต้นแล้วพบว่า มีจำนวนนักเรียนที่เข้าเกณฑ์ทั้งหมด 38 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จึงเป็น 38 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนี้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามและศึกษาเรื่องการถูกรังแกในประชากรกลุ่มนี้

สถิติที่ใช้

1. ประเมินความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามฯ โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องกัน (Intraclass Correlation Coefficient) ของการประเมินซ้ำ (Test-Retest) และวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องกันภายในข้อคำถาม (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. ประเมินค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามฯ โดย คณะกรรมการ 3 ท่าน (Index of Item Objective Congruence)

3. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และ ค่าต่ำสุด

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนโสตศึกษา จำนวน 38 คน อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 14.86 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นนักเรียนชาย 25 คน คิดเป็นร้อยละ 65.79 และนักเรียนหญิง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 34.21 ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนโสตศึกษาอย่างเดียวทั้งหมด 30 คน และเป็นนักเรียนที่เรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั้งหมด 8 คน

คุณภาพแบบสอบถามเรื่องการถูกรังแกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฉบับภาษามือ

ในขั้นตอน Initial and Synthesis of the Translation ซึ่งเป็นการแปลแบบสอบถามเป็นภาษามือ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษามือวิเคราะห์ลักษณะของคำถามในแบบสอบถามว่าสามารถแปลเป็นภาษามือให้เด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองได้หรือไม่ จากการประเมินพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถทำได้ด้วยตนเองถ้ามีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นล่ามภาษามือและเป็นผู้มีความพิการทางด้านกรได้ยินช่วยสื่อสารทั้งภาษามือ และ

ภาษากาย เช่น สีหน้า รูปปาก และจังหวะที่เป็นธรรมชาติจะทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเข้าใจได้ดีที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าบางคำในแบบสอบถามที่เป็นภาษาไทยไม่สามารถอธิบายออกเป็นภาษามือได้โดยตรง ตัวอย่างเช่น คำว่า ปล่อยข้าวลือ เชื่อชาติ ผิวพรรณ เรื่องเพศ เป็นต้น ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนคำและยกตัวอย่างประกอบโดยยังต้องคงความหมายเดิม ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษามืออีกท่านช่วย back translate กลับมาเป็นภาษาไทย แล้วให้ประเมินความสอดคล้องกับต้นฉบับ พบว่าเนื้อหาก็มีความสอดคล้องกับต้นฉบับดี เช่น คำว่า ปล่อยข้าวลือ แปลเป็น ไปเลาต่อแบบผิด ๆ และ นินทาคุณ พุดไม่ดีเกี่ยวกับเชื้อชาติ แปลเป็น ใช้คำพุดไม่ดี เช่น หน้าตาที่ดูไม่เหมือนคนไทย เป็นต้น

การวิเคราะห์ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่า Index of Item Objective Congruence (IOC) มีค่าในทุกข้อคำถามมากกว่า 0.5

ในการศึกษา Pilot Study ได้สุ่มเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความพิการทางการได้ยินมาทั้งหมด 5 คน และให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษามือเป็นผู้สัมภาษณ์ความเข้าใจของเด็กหลังจากดูวิดีโอในแต่ละข้อคำถาม พบว่าวิดีโอภาษามือมีข้อคำถามที่มีความชัดเจนดี ผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่สามารถเข้าใจได้หลังจากดูครั้งเดียว หรือในบางคนและในบางข้อคำถามเมื่อดูซ้ำก็สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์ของคำถามได้มาก

ขึ้น ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถตอบคำถามได้ตรงตามกับที่ตนเองรู้สึก โดยความรู้สึกโดยรวมหลังทำแบบสอบถามคือรู้สึกว่าไม่ยาก สนุกดีในช่วงแรก และเริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายในช่วงหลัง เนื่องจากเริ่มมีคำถามที่คล้ายคลึงกันมากจนเกินไป

การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งหมด มีค่า Cronbach's Alpha Coefficient 0.871 และมีค่า Intraclass Correlation Coefficient ของการประเมินซ้ำ (Test-Retest) 0.876 ซึ่งมีค่า 95% CI อยู่ระหว่าง 0.54 ถึง 0.95

การถูกรังแกในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้แบบสอบถามฉบับภาษามือ

จากการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกลุ่มนี้ ส่วนมาก ร้อยละ 68.42 ชอบโรงเรียนนี้ถึงชอบมาก และ ร้อยละ 89.45 มีเพื่อนที่ติดตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป โดยมีอัตราการถูกรังแก ร้อยละ 47.37 (วิธีที่ 1) และ 71.05 (วิธีที่ 2) (รายละเอียดการคำนวณแต่ละวิธีได้ชี้แจงในหัวข้อวิธีการแปลผล หน้า 6) ซึ่งรูปแบบของการถูกรังแกที่พบมากที่สุดได้แก่ ทางร่างกายเช่น ถูกชก ตะ ดัน ผลักแรง ๆ หรือ ถูกขังไว้ในห้อง (ร้อยละ 28.95), ทางวาจา เช่น ใช้คำพุดหยาบคาย ล้อเลียนทำให้เสียใจ (ร้อยละ 26.32), ข่มขู่ บังคับ (ร้อยละ 26.32), เหยียดหยามทางเพศ (ร้อยละ 26.32) ตามลำดับ ซึ่งบุคคลที่เด็กส่วนใหญ่เลือกบอกเมื่อถูกรังแก ได้แก่ ครู (ร้อยละ 57.89), เพื่อน (ร้อยละ 55.26), พ่อแม่ (ร้อยละ

ละ 47.36) ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อดูในเรื่องของการได้รับความช่วยเหลือจากคนที่เด็กบอกกล่าว พบว่ามีเด็กร้อยละ 52.63 บอกว่าครูประจำชั้นช่วยเหลือค่อนข้างมากถึงมากที่สุดทีเดียว, ร้อยละ 5.26 ช่วยบ้างบางครั้งและร้อยละ 42.10 ช่วยค่อนข้างน้อยถึงไม่ทำเลย

ในขณะที่มีผู้ใหญ่ที่บ้านพยายามติดต่อมาทางโรงเรียนเพื่อหยุดการรังแกกัน 3-4 ครั้ง ร้อยละ 45.00 และไม่เคยติดต่อมาเลยร้อยละ 23.68 และเมื่อดูการได้รับการช่วยเหลือจากฝ่ายอื่น ๆ พบว่าเด็กกลุ่มนี้ได้รับการช่วยเหลือน้อยเมื่อถูกรังแกดังผลที่แสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะ	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ	
ชาย	25 (65.79)
หญิง	13 (34.21)
อายุ (ปี)	Mean 14.86 S.D. 0.75 Max 16 Min 13
ระดับชั้นการศึกษา	
มัธยมศึกษาปีที่ 1	6 (15.78)
มัธยมศึกษาปีที่ 2	11 (28.94)
มัธยมศึกษาปีที่ 3	21 (55.26)
ความรู้สึกต่อโรงเรียน	
ฉันรู้สึกเฉย ๆ	10 (26.31)
ฉันชอบโรงเรียนนี้	13 (34.21)
ฉันชอบโรงเรียนนี้มาก ๆ เลย	13 (34.21)
จำนวนเพื่อนที่ดีในห้องเรียน	
ไม่มีเลย	2 (5.26)
มี 1 คน	5 (13.50)
มี 2 หรือ 3 คน	7 (18.42)
มี 4 หรือ 5 คน	8 (21.05)
มี 6 คน หรือมากกว่า	16 (68.42)
ความถี่การถูกรังแกในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา	
ถูกรังแก \geq 2-3 ครั้งต่อเดือน	18 (47.37)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะ	จำนวน (ร้อยละ)
รูปแบบของการถูกรังแกในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา	
ใช้คำพูดหยาบคาย, ล้อเลียนทำให้เสียใจ	10 (26.32)
ไม่ชวนเล่นหรือทำกิจกรรม, ไม่ยอมให้เข้ากลุ่มเพื่อนหรือแกล้งเมิน	6 (15.79)
ถูกชก เตะ ตัน ผลักแรง ๆ หรือ ถูกขังไว้ในห้อง	11 (28.95)
ถูกสร้างเรื่องโกหก, โดนปล่อยข่าวลือในทางที่ไม่ดี, ถูกทำให้คนอื่นไม่ชอบ	7 (18.43)
ถูกขโมยเงิน, แย่งของ, ถูกคนอื่นทำให้เสียหาย	5 (13.16)
ถูกข่มขู่หรือบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่อยากทำ	10 (26.32)
ถูกเรียกด้วยการใช้คำที่ไม่ดีหรือใช้คำพูดที่เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติหรือผิวพรรณ	8 (21.05)
ถูกเรียกด้วยคำพูดที่ไม่ดีด้วยการแสดงความเห็นหรือท่าทางที่สื่อไปในเรื่องทางเพศ	10 (26.32)
การบอกผู้อื่นเมื่อถูกรังแกในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา	
ฉันเคยถูกรังแก แต่ยังไม่เคยบอกให้ใครรู้เลย	18 (56.25)
ฉันเคยถูกรังแก และได้บอกให้ใครบางคนรู้แล้ว	14 (43.75)
คนที่บอกเมื่อถูกรังแกในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา	
ครู	22 (57.89)
ผู้ใหญ่คนอื่น	13 (34.20)
พ่อแม่	18 (47.36)
พี่น้อง	16 (42.10)
เพื่อน	21 (55.26)
คนอื่น	9 (23.68)
ความช่วยเหลือที่ได้รับเมื่อมีการรังแกกันในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมา	
ครูประจำชั้นช่วยจัดการปัญหาการรังแกกัน ค่อนข้างมากถึงมากที่สุดทีเดียว	20 (52.63)
ครูหรือผู้ใหญ่คนอื่นในโรงเรียน พยายามห้ามหรือหยุดการรังแกกันบ่อย ๆ	8 (21.05)
ถึงแทบทุกครั้ง	7 (18.42)
นักเรียนคนอื่น พยายามห้ามหรือหยุดการรังแกกันบ่อย ๆ ถึงแทบทุกครั้ง	9 (45.00)
ผู้ใหญ่ที่บ้านเคยติดต่อกับโรงเรียน เพื่อพยายามห้ามหรือหยุดการรังแกกัน 3-4 ครั้ง	

อภิปรายผล

การพัฒนาแบบสอบถามเรื่องการถูกรังแกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฉบับภาษามือ

แบบสอบถามเรื่องการถูกรังแกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฉบับภาษามือ น่าจะสามารถลดข้อจำกัดของแบบสอบถามเดิมที่เหมาะสมกับนักเรียนทั่วไปมากกว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เนื่องจาก จากการปรึกษากับครูที่มีประสบการณ์การสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทยหลายท่านพบว่า ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา โดยรวมมีพัฒนาการในด้านการอ่านเขียนและเข้าใจภาษาน้อยมาก ในการทำแบบสอบถามมีความจำเป็นต้องมีครูล่ามภาษามือคอยประกบแปลภาษามือในทุกคำถามและข้อเลือกคำตอบทำไปด้วยกันไปที่ละข้อ โดยเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาจะมีความเข้าใจในเรื่องภาษาที่มากขึ้น แต่ยังไม่สามารถอ่านและแปลความหมายได้ทั้งหมด ในการทำแบบสอบถามจึงยังจำเป็นต้องมีครูล่ามภาษามือในการช่วยแปลเป็นภาษามือ โดยสามารถแปลเป็นกลุ่มใหญ่และให้ทำไปพร้อมกันได้ การทำแบบสอบถามที่เป็นวิดีโอภาษามือจึงช่วยลดข้อจำกัดในเรื่องนี้ได้ นอกจากนี้ประเภทของล่ามภาษามือ ความเชี่ยวชาญของล่ามภาษามือ และลักษณะของภาษามือที่ใช้ก็มีส่วนในการเข้าใจของเด็กเช่นกัน จากการปรึกษากับ

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยเลือก ล่ามภาษามือที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการแปลภาษามือให้แก่เด็กนักเรียน เนื่องจากล่ามภาษามือที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เช่นกัน จะสามารถสื่อสารภาษามือให้กับเด็กกลุ่มนี้ได้เข้าใจลึกซึ้งมากกว่า และภาษามือที่เลือกใช้เป็นภาษากลาง เนื่องจากเป็นภาษาหลักที่ใช้มากในประเทศไทยและเป็นภาษาที่ใช้สอนในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูล ทั้งนี้ในส่วนของ Pilot Study ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยล่ามภาษามือพบว่า เด็กมีความเข้าใจในวิดีโอได้ดี ข้อคำถามชัดเจน และเด็กเลือกตอบได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

คุณภาพแบบสอบถามเรื่องการถูกรังแกของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฉบับภาษามือ

จากการศึกษาพบว่า ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามฯ ทั้งฉบับ มีค่า Cronbach's Alpha Coefficient 0.871 และมีค่า Intraclass correlation coefficient ของการประเมินซ้ำ (Test-Retest) 0.876 โดยมีค่า 95% CI อยู่ระหว่าง 0.54 ถึง 0.95 โดยค่าดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อเปรียบเทียบกับแบบสอบถาม The Bully Victimization Scale (BVS) ที่มีค่า Intraclass Correlation Coefficient ของการประเมินซ้ำ (Test-Retest) เท่ากับ 0.80-0.83 (Saylor & Leach, 2009) และแบบสอบถาม SEQ ที่มีค่า Cronbach's Alpha Coefficient เท่ากับ 0.80

(Pinquart & Pfeiffer, 2015) และแบบสอบถาม ต้นฉบับที่วัดในเด็กปกติ มีค่า Cronbach's Alpha Coefficient เท่ากับ 0.75 (Tapanya, 2006) ถือว่าแบบสอบถามเรื่องการถูกรังแก ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ฉบับภาษามืออยู่ในเกณฑ์ดีเช่นเดียวกัน

การวิเคราะห์ ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ ค่า Index of Item Objective Congruence (IOC) มีค่าในทุกข้อคำถามเท่ากับ 1 ยกเว้นเพียงหนึ่ง ข้อที่ได้ค่า IOC น้อยกว่า 1 คือข้อคำถามที่ถาม ถึงสถานที่ที่ถูกรังแกในห้องพละ หรือในห้อง เปลี่ยนเสื้อผ้า ห้องอาบน้ำ หลังชั่วโมงพละ ซึ่งเป็นไปได้ว่าสถานที่ดังกล่าวอาจไม่ปรากฏใน บริบทของโรงเรียนบางแห่ง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ไม่ได้ตัดข้อคำถามนี้ออก เนื่องจาก ต้องการคงลักษณะคำถามตามแบบสอบถาม ต้นฉบับภาษาไทยไว้

ลักษณะการถูกรังแก

จากการนำผลการตอบแบบสอบถาม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มาวิเคราะห์อัตราการถูกรังแกทั้งสองวิธี พบว่า วิธีที่หนึ่ง มีอัตราการถูกรังแกมากถึง ร้อยละ 47.37 ซึ่งมากกว่า อัตราการถูกรังแกของเด็กปกติคือ ร้อยละ 38.80 ที่ได้รับการสำรวจในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2549 โดย สมบัติ ตาปัญญา (Tapanya, 2006) แสดงให้เห็นว่า เด็กนักเรียนที่มีความ บกพร่องทางการได้ยินได้รับการถูกรังแก เป็นจำนวนมากกว่าเด็กปกติ ทั้งนี้เนื่องจากผล การสำรวจในเด็กปกติทำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549

และการรังแกกันในเด็กนักเรียนมีแนวโน้ม สูงขึ้นทุกวัน จึงคาดว่าปัจจุบันการถูกรังแกใน เด็กปกติ อาจมีอัตราที่สูงกว่าเดิม อย่างไรก็ตาม ตามอัตราการถูกรังแกของเด็กที่มีความ บกพร่องทางการได้ยินที่ได้สูงถึง ร้อยละ 47.37 เป็นสิ่งที่ควรได้รับความสนใจและให้ความ ช่วยเหลือ โดยเมื่อคิดด้วยวิธีที่สองพบว่า เด็กที่ มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีอัตราการ ถูกรังแกร้อยละ 71.05 (มากกว่าวิธีที่ 1 อยู่ 1.50 เท่า) สอดคล้องกับอัตราการถูกรังแกใน เด็กปกติ คือ ร้อยละ 68.80 (มากกว่าวิธีที่ 1 อยู่ 1.45 เท่า) โดยอธิบายได้จากการสังเกต พฤติกรรมการตอบคำถามของผู้เข้าร่วมวิจัยได้ ว่า ในเด็กนักเรียนบางคนที่ตอบว่า ถูกรังแก น้อยกว่า เดือนละ 2-3 ครั้ง ใน ช่วง 2-3 เดือน นี้ กลับตอบว่า ถูกรังแกในรูปแบบต่าง ๆ (ข้อ 5-13) ตั้งแต่ เดือนละ 2-3 ครั้ง หรือบ่อยกว่า ที่เป็นเช่นนี้ เด็กอาจยังไม่เข้าใจคำว่า ถูกรังแก ดีพอ เพราะเมื่อใช้คำถามในลักษณะการ ยกตัวอย่างการถูกรังแกในรูปแบบต่าง ๆ ที่ ละเอียดมากขึ้น เด็กเข้าใจและรู้ว่าที่ตนเองถูก รังแกคืออะไร จึงเห็นว่า แม้เด็กจะตอบอยู่ใน เกณฑ์ไม่ถูกรังแกในคำถามข้อที่ 4 (วิธีที่ 1) แต่ อาจตอบอยู่ในเกณฑ์ถูกรังแกในข้อใดข้อหนึ่ง ของคำถามข้อที่ 4-13 ได้ (วิธีที่ 2)

จากการสังเกตความแตกต่างกันของ อัตราการถูกรังแกที่คิดคำนวณจาก 2 วิธี ดังกล่าว ทำให้เห็นว่า การคิดด้วยวิธีที่ 2 จะได้ อัตราการถูกรังแก สูงกว่าประมาณ 1.50 เท่า ซึ่งสอดคล้องกันทั้งแบบสอบถามฯ จากในฉบับ ภาษามือ และฉบับภาษาไทย

ลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกรังแกที่พบมากที่สุด ในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกลุ่มนี้ คือ การถูกทำร้ายร่างกาย รองลงมาเป็นการล้อเลียน การข่มขู่ (ซึ่งถือเป็นการรังแกด้วยคำพูด) และการคุกคามทางเพศ โดยแตกต่างกับผลของนักเรียนปกติจากการศึกษาของ สมบัติ ตาปัญญา (Tapanya, 2006) ที่จะพบการล้อเลียนและเหยียดหยามเชื้อชาติมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะ เด็กกลุ่มนี้มีข้อจำกัดในการสื่อสาร โดยจะสื่อสารโดยใช้ระบบรวม (Total Communication) คือการใช้ทั้งภาษามือ ท่าทาง การสะกดนิ้วมือ และการอ่านริมฝีปาก (Lund & Ross, 2016) โดยจากการสัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนโสตศึกษา ได้ความว่า เด็กจะใช้วิธีตะแคง/เคาะ เพื่อเรียกความสนใจจากคู่สนทนา จึงอาจเพิ่มโอกาสการรังแกผู้อื่นด้วยการทำร้ายร่างกายได้มากกว่าเด็กที่มีการได้ยินปกติ รวมทั้งอาจเพิ่มโอกาสการเข้าใจผิดว่าตนเองถูกเพื่อนรังแกอีกด้วย

เด็กในกลุ่มนี้มีแนวโน้มการบอกคนอื่นว่าตนเองถูกรังแกน้อยกว่าเด็กปกติ โดยผู้ที่เด็กบอกเล่ามากที่สุดคือ ครูประจำชั้น ร้อยละ 57.89 ซึ่งแตกต่างกันในเด็กปกติ ที่บอกเพื่อนมากที่สุด ร้อยละ 56.00 ทั้งนี้อาจเป็นไปได้จากหลายเหตุผล ได้แก่ ข้อจำกัดของการสื่อสาร เนื่องจากเด็กต้องสื่อสารกับเพื่อนด้วยภาษามือ การสื่อสารโดยไม่ให้ผู้รังแกเห็นจึงเป็นไปได้ยาก รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จากการสำรวจพบว่า กว่าร้อยละ 95.00 เป็นผู้ที่มีการ

ได้ยินปกติ (Wise, 2015) จึงทำให้เป็นอุปสรรคอีกอย่างหนึ่ง ในการบอกเล่าเรื่องราวที่ถูกรังแกจากเด็ก หรืออาจเป็นเพราะครูประจำชั้นสามารถสื่อสารภาษามือกับเด็กได้อย่างเข้าใจ และอยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าในโรงเรียนประจำ

ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่นเมื่อถูกรังแก พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้รับความช่วยเหลือจากครูประจำชั้น ค่อนข้างน้อยหรือแทบไม่ได้รับความช่วยเหลือจากครูประจำชั้นเมื่อถูกรังแกเลย ร้อยละ 42.10 ทั้งนี้เด็กจำนวนมากที่เลือกบอกครูประจำชั้นว่าตนถูกรังแก ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น ทั้งนี้อาจเกิดจากทัศนคติของครูที่มีต่อการรังแกกัน เช่น ความเข้าใจผิดในนิยามและความสำคัญของพฤติกรรมรังแกกัน (Solberg & Olweus, 2003) หรือการที่ครูไม่ได้เห็นเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้ยากต่อการระบุตัวผู้รังแกและตัดสินใจช่วยเหลือเด็กที่ถูกรังแก (Beaton et al., 2000) โดยได้รับการช่วยเหลือจากผู้ปกครอง โดยการติดต่อมาที่โรงเรียนค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับเด็กปกติ โดยเด็กปกติร้อยละ 75.20 ตอบว่า ผู้ปกครองไม่ได้ติดต่อมาทางโรงเรียนเลย ในขณะที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีเพียงร้อยละ 23.68 ที่เป็นเช่นนี้ขึ้นกับหลายปัจจัย ได้แก่ การสื่อสารของเด็กและครูต่อผู้ปกครอง เมื่อเด็กถูกรังแก การสังเกตพฤติกรรมเด็กของผู้ปกครอง และการให้ความสำคัญของผู้ปกครองต่อเรื่องที่บุตรหลานถูกรังแก

ข้อเด่นของการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการแปลแบบสอบถามเพื่อประเมินการรังแกกันในนักเรียนฉบับภาษามือเป็นครั้งแรก และเป็นการศึกษาในเรื่องการถูกรังแกกันในเด็กที่มีความบกพร่องการได้ยิน ซึ่งยังเป็นการศึกษาที่พบน้อยในต่างประเทศ และยังไม่มีการศึกษาที่สืบค้นได้ในประเทศไทย

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. เนื่องด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำกัด ร่วมกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่เป็นเด็กมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 เพศชาย ที่ไม่ใช่ผู้พิการซ้ำซ้อนและผู้มีสติปัญญาบกพร่อง จึงอาจไม่ได้เป็นตัวแทนของประชากรนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับชั้นมัธยมต้นของประเทศไทย อาจมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ในกลุ่มประชากรที่แตกต่างจากนี้

2. แบบสอบถามฉบับภาษามือนี้อยู่ในชุดการแปลในตอนต้นที่ 4 ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นของนักเรียน เนื่องจากป้องกันความเหน็ดเหนื่อยของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

3. แบบสอบถามนี้มีจำนวน 27 ข้อใหญ่และใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 40 นาที เป็นแบบสอบถามที่ต้องคลิกวิดีโอก่อนตอบทุกข้อ ดังนั้นอาจเกิดความเหน็ดเหนื่อยถ้าขณะทำแบบสอบถามซึ่งจะมีผลกับคำตอบได้

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากแบบสอบถามนี้อยู่ในรูปแบบ Google Form ผู้ที่ต้องการจะนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ ควรอธิบายวัตถุประสงค์

ของแบบสอบถามให้เด็กเข้าใจก่อน การมีล่ามภาษามือที่เชี่ยวชาญและเข้าใจพัฒนาการทางภาษาและภาษามือของเด็กแต่ละวัย ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ช่วยอธิบายทำความเข้าใจกับเด็กก่อนจะเริ่มตอบแบบสอบถามจะช่วยให้เด็กเข้าใจวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามมากขึ้น และถ้ามียกตัวอย่างให้เด็กได้ดูวิดีโอและทดลองตอบก่อน จะยิ่งช่วยให้เด็กเข้าใจขั้นตอนในการตอบแบบสอบถามมากขึ้นด้วย

2. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรวิเคราะห์ค่าความชุกของการถูกรังแกของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้สามารถเป็นตัวแทนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับประเทศ

บทสรุป

แบบสอบถามการรังแกกัน ฉบับภาษามือ มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถใช้ศึกษาการถูกรังแกในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีอัตราการถูกรังแกสูงกว่าในเด็กปกติ และมีจำนวนมากที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเมื่อถูกรังแกสมควรได้รับการประเมิน ศึกษาเพิ่มเติมและวางแนวทางการมาตรการช่วยเหลือในเรื่องนี้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. สมบัติ ตาปัญญา ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งอนุญาตให้แปลแบบสอบถาม เรื่องการรังแกกันของนักเรียน และให้คำแนะนำในการแปลแบบสอบถาม, อาจารย์ศศิธร จ่านงค์จันทร์ และอาจารย์ นันทพร จางวรวงกุล อาจารย์ประจำภาควิชาหู หนวกศึกษา วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล, ผศ. ภริมา วิธาสถิติย์กุล อาจารย์ประจำภาควิชา ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, อาจารย์ ชนินันท์ แยมขวัญยีน อาจารย์ประจำศูนย์ การศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวน ดุสิต ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำวิดีโอ ภาษามือ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาด้านการใช้ภาษา มือในเด็กที่มีความบกพร่องทางด้าน

เอกสารอ้างอิง

- Arayavinyu, P. (1999). *Education of children who special needs* (2nd ed.). Bangkok: Wankaen.
- Beaton, D. E., Bombardier, C., Guillemin, F., & Ferraz, M. B. (2000). Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. *Spine, 25*(24), 3186-3191.
- Broekhof, E., Bos, M. G., Camodeca, M., & Rieffe, C. (2018). Longitudinal associations between bullying and emotions in deaf and hard of hearing adolescents. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 23*(1), 17-27.
- Charoenwanit, S. (2017). Cyber bullying: Impacts and preventions in adolescents. *Thai Science and Technology Journal, 25*(4), 639-648.
- Cheng, A. W., Chou, Y. C., & Lin, F. G. (2019). Psychological distress in bullied deaf and hard of hearing adolescents. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education, 24*(4), 366-377.

การได้ยิน คณาจารย์โรงเรียนโสตศึกษาที่เป็น ล่ามภาษามือในการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัย อธิบายขั้นตอนการเข้าร่วมวิจัย และช่วยให้ งานวิจัยดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และขอขอบคุณ นางสาวนราทิพย์ สงวนพานิชย์นักสถิติ ประจำ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ที่ให้คำปรึกษาด้านสถิติงาน วิจัยนี้ สำเร็จด้วยดี

ผลประโยชน์ทับซ้อน

ผู้วิจัยไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนที่อาจ เกิดขึ้นเกี่ยวกับการวิจัย การประพันธ์หรือการ ตีพิมพ์บทความนี้

แหล่งเงินทุนสนับสนุน

ไม่ได้รับทุนสนับสนุน

- Dechothanawat, C. (2011). *Problems of bullying and depression among students in grades 1-3 of a coeducational government school in Bangkok Noi District, Bangkok*. (Dissertation). Mahidol University, Bangkok, Thailand.
- Dixon, W. J., & Massy, F. J. (1983). *Introduction to statistical analysis* (4th ed.). Auckland: McGraw-Hill.
- Ekasawin, S., & Phothisit, C. (2017). Prevalence of bullying experiences and psychiatric disorders in Thai students. *Journal of Mental Health of Thailand, 25*(2), 96-106.
- Espelage, D. L., Jimerson, S. R., & Swearer, S. M. (2010). *Handbook of bullying in schools: An international perspective*. New York: Routledge.
- Fumes, N., & Oliveira, M. (2013). Bullying, deaf students and physical education classes. *Hacettepe Journal of Sport Sciences - Spor Bilimleri Dergisi, 24*(4), 255-259.
- Hadjikakou, K., & Panayiotis, P. (2012). Bullying and cyberbullying and deaf and hard of hearing children: A review of the literature. *International Journal on Mental Health and Deafness, 2*(1), 18-32.
- Juajun, S. (2011). *A study of Thai consonants variations of hard impaired children*. (Master's thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom, Thailand.
- Lund, E., & Ross, S. (2016). Peer victimization in students who are deaf and hard of hearing: Exploring educational placement. *JADARA, 50*(2), 20-44.
- McLaughlin, C., Byers, R., & Vaughn, R. P. (2010). *Responding to bullying among children with special educational needs and/or disabilities*. London: Anti-Bullying Alliance.
- National Deaf Children's Society. (2016). *Bullying: Advice for parents of deaf children* (2nd ed.). London: Author.
- Niyomthum, S. (2001). *Hearing impairment: Impacting of psychological, educational, and social*. Bangkok: Wankaen.
- Padden, C., & Ramsey, C. (1998). Reading ability in signing deaf children. *Topics in Language Disorders, 18*, 30-46.
- Pinquart, M., & Pfeiffer, J. P. (2015). Bullying in students with and without hearing loss. *Deafness & Education International, 17*(2), 101-110.

- Pruksapanachart, B. (2011). The relationship between bullying behavior and self-esteem in attention deficit/hyperactivity disorder patients. *Journal of Psychiatric Association Thailand, 56*(2), 93-102.
- Saylor, C. F., & Leach, J. B. (2009). Perceived bullying and social support in students accessing special inclusion programming. *Journal of Developmental and Physical Disabilities, 21*(1), 69-80.
- Sittichai, R., & Smith, P. K. (2018). Bullying and cyberbullying in Thailand: Coping strategies and relation to age, gender, religion and victim status. *Journal of New Approaches in Educational Research, 7*(1), 24-30.
- Solberg, M. E., & Olweus, D. (2003). Prevalence estimation of school bullying with the Olweus bully/victim questionnaire. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression, 29*(3), 239-268.
- Tapanya, S. (2006). *Student bullying problem survey report*. Chiang Mai: Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chiang Mai University.
- Thompson-Ochoa, D., & Hodgdon, P. (2019). The impact of bullying and victimization among deaf students in residential schools and distressful behaviors of deaf students. *International Journal of Psychology and Counselling, 11*(5), 39-45.
- United Nations Children's Fund (UNICEF). (2018). *An everyday lesson: #Endviolence in schools*. New York: Division of Communication, Programme Division/Child Protection and Education.
- Weiner, M. T., Day, S. J., & Galvan, D. (2013). Deaf and hard of hearing students' perspectives on bullying and school climate. *American annals of the Deaf, 158*(3), 334-343.
- Wise, J. M. (2015). *Preventing and responding to bullying and cyberbullying incidents among deaf and hard-of-hearing students* (Doctoral dissertation). California State University, Northridge.
- Woracharoensri, S. (2016). Bullying. *Encyclopedia of Education, 51*, 13-20.

การใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนเส้น พื้นฐานสำหรับเด็กพิการซ้อนระดับประถมศึกษาปีที่ 2

สุกัญญา ชะวาเขตร¹ รัชนิกร ทองสุขดี² พิกุล เลี้ยวสิริพงษ์³ และสร้อยสุดา วิทยากร^{4,*}

¹ โรงเรียนกาวีละอนุกุล อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

^{2, 3, 4} สาขาวิชาการศึกษาศิลปะ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*ผู้ประพันธ์บรรณกิจ สาขาวิชาการศึกษาศิลปะ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อีเมล puiluisukanya@gmail.com

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 13 ธันวาคม 2564

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 29 มีนาคม 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 7 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาความสามารถการใช้แขนและมือของผู้เรียนพิการซ้อนระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน 2) ศึกษาความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้นของผู้เรียนพิการซ้อนระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน 3) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐาน ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน กรณีศึกษาจำนวน 1 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้เรียนพิการซ้อนประเภทบุคคลออทิสติกและบกพร่องทางการได้ยิน (หูตึง) เพศชาย อายุ 8 ปี ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเฉพาะความพิการ เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น 2) แบบสังเกตรายการพฤติกรรมการใช้แขนและมือ 3) ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน ประกอบด้วยแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) จำนวน 3 แผน คือ กิจกรรมเพาะกล้าไม้หลากหลายเมล็ด กิจกรรมกำลังมือแข็งแรงด้วยการรดน้ำกล้าไม้ และกิจกรรมสองมือคล้องแคล่ด้วยการปั่นขนมบัวลอย ผู้วิจัยดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานสัปดาห์ละ 3 กิจกรรม เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 18 ครั้ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้แขนและมือหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน เท่ากับ 3.09 อยู่ระดับดี คะแนนความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐานทั้ง 13 เส้นหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน เท่ากับ 32 คะแนน อยู่ระดับดี และผลต่างคะแนนความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน เท่ากับ 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 30.77 และจากการบันทึกวีดิทัศน์สังเกตพฤติกรรมเป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบการเปลี่ยนแปลงการใช้แขนและมือในครั้งที่ 4 เป็นต้นไป กล่าวคือผู้เรียนพิการซ้อนมีความมั่นคงของลำตัว และการตรึงของข้อไหล่ในการทำกิจกรรม เคลื่อนไหวแขนส่วนปลายได้อย่างอิสระ สามารถหยิบ จับวัตถุหลากหลายเมล็ดได้โดยไม่หลีกหนีหรือมีสีหน้าท่าทางขยี้ขย้าง พบความสามารถในการเคลื่อนไหวแขนสองข้างข้ามแนวกลางลำตัวและสับเปลี่ยนวัตถุในมืออย่างอัตโนมัติ รวมถึงความสามารถในการจัดการวัตถุภายในมือได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน, ความสามารถในการเขียนเส้นพื้นฐาน, เด็กพิการซ้อน

Usage of the functional activity package to improve basic line writing ability of a child with multiple disabilities in primary 2

Sukanya Chawaket¹, Ratchaneekorn Tongsookdee², Pikul Leosiripong³,
and Soisuda Vittayakorn^{4,*}

¹ Kawila-Anukul School, Chiang Mai

^{2,3,4} Special Education Program, Faculty of Education, Chiang Mai University

*Corresponding Author, Special Education Program, Faculty of Education, Chiang Mai University

E-mail: puilisukanya@gmail.com

Received: December 13, 2021

Revised: March 29, 2022

Accepted: April 7, 2022

Abstract

The objectives were: 1) To study the abilities to use arms and hands of student with multiple disabilities in primary school, before and after using the functional activity package. 2) To study the abilities to write 13 basic lines of student with multiple disabilities in primary school, before and after using the functional activity package. 3) To compare the ability scores to write the basic line, before and after using the functional activity package. The case study of one male, selected by purposive sampling, age of 8, with multiple disabilities: autism and hearing impairment (hard of hearing), studying in grade 2 at special education school for children with disabilities. The instruments that were used in this research included 1) An assessment form for wrote abilities of 13 basic line 2) An observation form on the behavior of used arms and hands. 3) The functional activity package: 3 Individual Implementation Plans (IIP) that consists of a planting activity, a watering plant activity and an activity to make a Thai dessert called Bualoy. The researcher used the functional activity package as the base of 3 activities per week, 18 sessions over a period of 6 weeks. The data were analyzed by using mean, percentage, standard deviation and descriptive analysis. The results showed that the mean score of arms and hands used behaviors while using the functional activity package was 3.09 which was considered good. The ability scores to write the 13 basic lines after using the functional activity package was 32 points which was considered good. The difference in scores on the ability to write 13 basic lines from before to after using the functional activity package was 16 points or 30.77 %. The video that were recorded to observe the behaviors for 6 weeks found a change in the use of arms and hands from the 4th time onwards, he showed a good core stability and fixation of the shoulder joint at work free movement of the forearm, and was able to touch objects without avoidance or a disgusting expression. Moreover, the case study showed abilities to move both arms across the body midline, and to switch objects between hands automatically, as well as improved hand functions and in-hand manipulation skills.

Keywords: The Functional Activity Package, Basic Line Writing Ability, Multiple Disabilities

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถพัฒนาคนให้มีศักยภาพ มีโอกาสได้พัฒนาตนเองและปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้กับเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรค 3 การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (Ministry of Education, 2002) ซึ่งสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 กฎหมายดังกล่าวเปิดโอกาสให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค (Ministry of Education, 2008) ทั้งนี้โรงเรียนเฉพาะความพิการแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้บริการแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ออทิสติกและพิการซ้อน ซึ่งบุคคลพิการซ้อนความหมายตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 กล่าวว่า บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน (Announcement of the Ministry of Education on the Determination of Categories and Criteria for Educational

Disabilities, 2009) ในบุคคลพิการซ้อนกลุ่มบกพร่องทางการได้ยินและภาวะออทิสติก พบความบกพร่องด้านการประสานสัมพันธ์กันของการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการทำกิจกรรม กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็กมีการเคลื่อนไหวที่ยุ่งง่าม ไม่คล่องแคล่วซึ่งเกิดปัญหาด้านการเขียน (Lesilp, 2015; Kushki, Chau, & Anagnostou, 2011) ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาการ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน ทักษะการเคลื่อนไหว ในการทำงานของระบบประสาทการรับและส่งความรู้สึก ผู้เรียนพิการซ้อนจะใช้เวลาในการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ มากกว่าผู้อื่น มีปัญหาในด้านการจดจำข้อมูล ปัญหาการเชื่อมโยงความรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปใช้ในอีกสถานการณ์หนึ่ง และทักษะการใช้ภาษาคือ การพูดและการเขียน ผู้เรียนพิการซ้อนกลุ่มบกพร่องทางการได้ยินและภาวะออทิสติกมีข้อจำกัดในทักษะการสื่อสาร (National Institute on Deafness and Other Communication Disorders, 2012) พัฒนาการด้านนี้มีความสำคัญต่อนักเรียนอย่างมากเพราะการอยู่ในสังคมโรงเรียนจะต้องสื่อสารกับเพื่อน คุณครู หากไม่ได้รับการส่งเสริมอาจมีผลกระทบต่อความมั่นใจในตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนลดลง ทำให้ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กอย่างมาก (Ratzon, Efraim, & Bart, 2007) การพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนอีกรูปแบบหนึ่งก็คือแนวคิดการส่งเสริมทักษะพื้นฐานด้านการเขียน ที่ให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบด้าน

ความมั่นคงในการทรงท่าของลำตัว ข้อไหล่ และข้อมือ การรับรู้ความรู้สึกของแขนและมือ ความคล่องแคล่วในการใช้มือ และสหสัมพันธ์ การเคลื่อนไหวของแขนและมือทั้งสองข้าง (Bruni, 2006) ซึ่งผู้วิจัยพบถึงความบกพร่องใน องค์ประกอบดังกล่าวในผู้เรียนพิการซ้อน ดังนั้นการพัฒนาทักษะที่เป็นองค์ประกอบ พื้นฐานที่นำไปสู่การเขียนจึงมีความสำคัญที่ ควรได้รับการพัฒนาส่งเสริมอย่างเหมาะสม

การเขียนเป็นทักษะการใช้มือที่ ซับซ้อน การที่จะเขียนเส้น รูปทรง หรือ ตัวอักษรให้ถูกต้องไม่บิดเบี้ยวต้องอาศัย พัฒนาการขององค์ประกอบและปัจจัยพื้นฐาน ทางร่างกาย การรับรู้ การเรียนรู้เชิงสติปัญญา เช่น สหสัมพันธ์ของตาและมือ ความคล่องแคล่ว ของมือ การบูรณาการประสาทรับรู้ความรู้สึก ต่าง ๆ และพัฒนาการของกล้ามเนื้อ ดังนั้น การกระตุ้นพัฒนาการกล้ามเนื้อเป็น พัฒนาการทางกายอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญมาก เพราะหมายถึงการเสริมสร้างความสามารถในการหยิบจับ คัดเขียน และทำกิจกรรมที่ต้อง ใช้กล้ามเนื้อ นิ้วมือ ฝ่ามือ และข้อต่อ (Tantipalachiwa, 2008) อีกทั้งการเตรียม ความพร้อมของเด็กด้วยกิจกรรมที่ดึงดูดความ สนใจจะทำให้เกิดการเรียนรู้และกระตุ้นให้เกิด ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการทำงาน ประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ ซึ่งมีความสำคัญมาก ควรเตรียมความพร้อมด้วยการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมทั้ง ชุดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้ฝึก และเป็นการ ส่งเสริมความสามารถในการควบคุมกล้ามเนื้อ

มือและนิ้วมือ รวมทั้งการประสานงานระหว่าง ตาและมือ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมใน การเขียนของเด็กต่อไป (Horadad et al., 2018)

กรณีศึกษาเป็นผู้เรียนพิการซ้อน ประเภทบกพร่องทางการได้ยินและบุคคล ออทิสติก ซึ่งมีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล ที่ คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการ ศึกษาเฉพาะบุคคลของโรงเรียนเป็นผู้ จัดทำและตั้งเป้าหมายให้ผู้เรียนพิการซ้อน สามารถเขียนตามรอยประ ก-ฮ ได้ ภายในปี การศึกษา 2563 ผู้วิจัยสังเกตและประเมิน พฤติกรรมการใช้แขนและมือเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563 พบความบกพร่องความมั่นคงในการทรง ท่าของลำตัว ข้อไหล่และข้อมือ การรับรู้ ความรู้สึกของแขนและมือ ความคล่องแคล่วใน การใช้มือ สหสัมพันธ์การเคลื่อนไหวของแขน และมือทั้งสองข้าง อีกทั้งยังไม่สามารถลากเส้น พื้นฐาน 13 เส้นตามรอยประได้ ขณะเขียนมี การเคลื่อนไหวของแขน ข้อศอกเป็นส่วนใหญ่ โดยยกไหล่และแขนช่วยในการเขียน การจับ ดินสอมีลักษณะการจับแบบขยุ้มทั้งสี่นิ้ว ได้แก่ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนาง (Static Quadripod) จับแบบหลวม ๆ ตำแหน่งการจับ ดินสออยู่ตรงกลางแท่งไม่มีการปรับขยับนิ้ว เลื่อนลงมาตรงปลายดินสอ เขียนเส้นไม่อยู่ตรง ตามรอยประ และน้ำหนักของการลากเส้นบาง เบา เมื่อผู้วิจัยได้ประเมินแล้วพบว่าเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ค่อนข้างสูงกว่าระดับความสามารถในปัจจุบัน ที่ผู้เรียนพิการซ้อนจะสามารถทำได้ เนื่องจาก

ยังไม่มีความพร้อมด้านความแข็งแรงกล้ามเนื้อ รวมถึงการควบคุมแขนและมือในการเขียนตามรอยประ ก- ฮ ทั้งนี้หากไม่ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมในช่วงนี้ ปัญหาด้านการเขียนจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ทุกวิชา เนื่องจากเด็กไม่สามารถอธิบายคำตอบที่ตัวเองรู้ในรูปของการเขียนได้ และยิ่งอาจพัฒนาเป็นความรู้สึกไม่อยากเรียนได้ เด็กจึงพยายามหลีกเลี่ยงกิจกรรมการเขียน (Korsuwan, 2010)

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ผ่านมา การเตรียมความพร้อมการใช้แขนและมือในการเขียน ส่วนใหญ่เป็นการใช้แบบฝึกเขียน และกิจกรรมงานศิลปะ เช่น ฉีกตัดปะ การปั้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจการใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน เนื่องด้วยเป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ไม่ได้มีลักษณะของการถูกบังคับในการทำกิจกรรม มีส่วนร่วมปฏิบัติอย่างมีความหมาย อีกทั้งเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบมีโครงสร้าง (Structured Teaching) โดยกลุ่มผู้เรียนพิการซ้อนเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และรูปแบบการเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้ผ่านการบูรณาการกิจกรรมที่หลากหลาย (Special Education Bureau, 2019) และการศึกษาวิจัยในลักษณะนี้มีจำนวนน้อย ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องครัวและแปลงเกษตรของโรงเรียนที่เด็กคุ้นเคย ซึ่งเอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมาก ช่วยส่งเสริมทักษะพื้นฐานด้านการเขียน ได้แก่ ความมั่นคงในการทรงทำของลำตัว ข้อไหล่

และข้อมือ การรับรู้ความรู้สึกของแขนและมือ ความคล่องแคล่วในการใช้มือ และสหสัมพันธ์ การเคลื่อนไหวของแขนและมือทั้งสองข้าง (Bruni, 2006) รวมถึงการเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแขนและมือ ผ่านการใช้บัวรดน้ำที่ผู้วิจัยใช้น้ำหนักของน้ำเป็นแรงต้านภายนอก (McMillan , 2011) ทั้งนี้กรณีศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาและศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียน เฉพาะความพิการ หากได้รับการส่งเสริม จะนำไปสู่การถ่ายโอนความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐานตามรอยประ 13 เส้นได้อย่างถูกต้องและมั่นคง ซึ่งเป็นพื้นฐานพัฒนาไปสู่การเขียนตามรอยประ ก-ฮ ให้บรรลุเป้าหมายของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ในระดับที่สูงขึ้นถัดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความสามารถการใช้แขนและมือของผู้เรียนพิการซ้อนระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน
2. ศึกษาความสามารถเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น ของผู้เรียนพิการซ้อนระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถเขียนเส้นพื้นฐาน ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน

นิยามศัพท์

1. ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน หมายถึง การนำสื่อการสอน และกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบมาจัดระบบหมวดหมู่รวมเข้าด้วยกันเพื่อสร้างเป็นชุดกิจกรรม โดยการวิเคราะห์ปัญหาจากกรณีศึกษาเป็นฐานจากการวิเคราะห์บทความบทพร้องการบูรณาการประสาทสัมผัสขั้นพื้นฐาน ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ และความสามารถการใช้แขนและมือ ซึ่งจัดการเรียนการสอนผ่านแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) 3 แผน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมเพาะกล้าม้าหลากหลายผิวสัมผัส 2) กิจกรรมกำลึงมือแข็งแรงด้วยการรดน้ำกล้ำไม้ และ 3) กิจกรรมสองมือคล้องแคล้วด้วยการปั่นขนมบัวลอย

2. การพัฒนาความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐาน หมายถึง การทำให้ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ การพัฒนาความสามารถการใช้แขนและมือ และความสามารถในการเขียนเส้นพื้นฐาน ทั้งหมด 13 เส้น

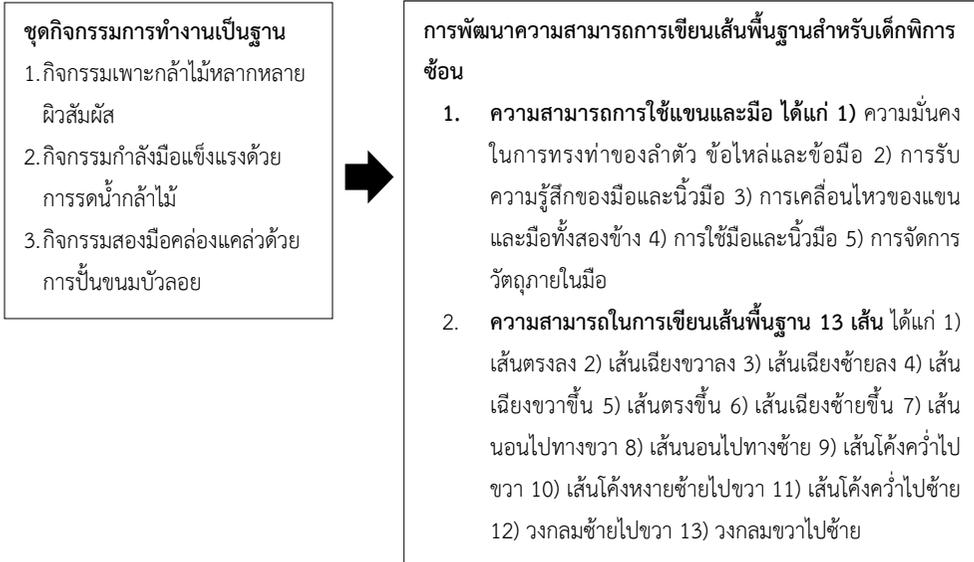
3. ความสามารถในการเขียนเส้นพื้นฐาน หมายถึง

3.1 ความสามารถในการใช้แขนและมือใน 5 ประเด็น ดังนี้ 1) ความมั่นคงในทรงท่าของลำตัว ข้อไหล่และข้อมือ 2) การรับรู้รู้สึกของมือและนิ้วมือ 3) การเคลื่อนไหวของแขนและมือทั้งสองข้าง 4) การใช้มือและนิ้วมือ 5) การจัดการวัตถุภายในมือ

3.2 ความสามารถในการเขียนเส้นพื้นฐาน ทั้งหมด 13 เส้น ดังนี้ 1) เส้นตรงลง 2) เส้นเฉียงขวาลง 3) เส้นเฉียงซ้ายลง 4) เส้นเฉียงขวาขึ้น 5) เส้นตรงขึ้น 6) เส้นเฉียงซ้ายขึ้น 7) เส้นนอนไปทางขวา 8) เส้นนอนไปทางซ้าย 9) เส้นโค้งคว่ำไปขวา 10) เส้นโค้งหงายซ้ายไปขวา 11) เส้นโค้งคว่ำไปซ้าย 12) วงกลมซ้ายไปขวา 13) วงกลมขวาไปซ้าย โดยการลากเส้นได้ถูกต้องต่อเนื่องตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนจุดสิ้นสุดของเส้นทั้งหมด น้ำหนักเส้นมีความสม่ำเสมอตลอดเส้น ไม่มีรอยขาดของเส้น และลากเส้นอยู่บนรอยประทั้งหมด

4. เด็กพิการซ้อน หมายถึง เด็กที่ได้รับการคัดกรองหรือวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีความพิการซ้อน ประเภทบุคคลออทิสติกและบกพร่องทางการได้ยิน (หูตึง) เรียนโรงเรียนเฉพาะความพิการ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียนพิการซ้อน ประเภทบุคคลออทิสติกและบกพร่องทางการได้ยิน (หูตึง) กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเฉพาะความพิการเลือกแบบเจาะจง ได้กรณีศึกษา จำนวน 1 คน มีปัญหาด้านการเขียนเส้นพื้นฐานตามรอยประ 13 เส้น กล่าวคือ น้ำหนักของการลากเส้นบางเบา ลากเส้นไม่อยู่ตรงตามรอยประ ขณะลากเส้นมีการเคลื่อนไหวของแขนและข้อศอกเป็นส่วนใหญ่โดยยกไหล่และแขนช่วยในการเขียน รูปแบบการจับดินสอดด้วยนิ้วทั้ง 4 นิ้ว คือ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนาง มีลักษณะขยี้มดินสอดและการจับดินสอดอยู่ตรง

กลางแท่งไม่มีการขยับนิ้วมาตรงปลายดินสอดและกำดินสอดแบบหลวม ๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น โดยจัดทำในลักษณะรูปเล่มมีขนาดเท่ากับกระดาษ A4 เนื้อหาเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผู้เรียนพิการซ้อนกำลังเล่นเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นมีสีสวยงามเด่นชัด ผู้วิจัยตระหนักถึงการสร้างเป็นเรื่องราวเล่าเรื่อง เพื่อช่วยให้เกิดแรงจูงใจ ความเข้าใจในการทำแบบประเมินได้ง่าย และให้เกิดความสนใจและจดจ่อขณะทำแบบประเมิน เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.50

2.2 แบบสังเกตรายการพฤติกรรม การใช้แขนและมือ สังเกตรายการพฤติกรรม การใช้แขนและมือขณะทำกิจกรรมโดยใช้ร่วมกันทั้ง 3 แขน โดยใช้ประเมินปัจจัยพื้นฐานด้านการเขียน ได้แก่ การใช้มือและนิ้วมือ การจัดการวัตถุภายในมือ การเคลื่อนไหวของแขนและมือทั้งสองข้าง การรับรู้ความรู้สึกของมือและนิ้วมือ และความมั่นคงในการทรงท่าของลำตัว ข้อไหล่และข้อมือ เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.70

2.3 ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน ประกอบด้วยแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) จำนวน 3 แผน เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ กิจกรรมเพาะกล้าไม้หลากหลายผิวสัมผัส (ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.70) กิจกรรมกำล้างมือแข็งแรงด้วยการรดน้ำกล้าไม้ (ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.80) กิจกรรมสองมือคล้องแคล่วด้วยการปั้นขนมบัวลอย (ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.70)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแผนการจัดกิจกรรม

แผนกิจกรรม	รายละเอียดของกิจกรรม	ระยะเวลา
กิจกรรมที่ 1: กิจกรรมเพาะกล้าไม้หลากหลายผิวสัมผัส	1. ใช้สองมือผสมวัสดุที่จะใช้ปลูกเข้าด้วยกัน โดยใช้นิ้วมือทั้งห้านิ้วสัมผัส วัสดุและกำวัสดุที่ใช้ปลูกที่ละลายอย่างปล่อยลงในกะละมังจนครบ จากนั้นใช้มือทั้งสองข้างหรือนิ้วมือทั้ง	40 นาที
วัตถุประสงค์ :	สิบนิ้ว ขย่ม/คลุกเคล้าผสมวัสดุเพาะปลูกเข้าด้วยกัน	
1. การรับรู้ความรู้สึกของมือและนิ้วมือหลากหลายผิวสัมผัส	2. ใช้นิ้วมือทั้งสามนิ้วของทั้งสองข้าง ได้แก่ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง คลึงตุ๋นตุ๋น	
ขณะจับสัมผัสวัสดุที่ใช้ปลูก	3. ใช้นิ้วมือทั้งสามนิ้วของทั้งสองข้าง ได้แก่ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง พับปากขอบถุงดำลง	
2. การเคลื่อนไหวของแขนและมือทั้งสองข้างอย่างประสานสัมพันธ์กันและเป็นไป	4. ใช้นิ้วมือทั้งห้านิ้วของมือข้างซ้ายจับที่ขอบปากถุงดำ พร้อมใช้มือข้างขวากำด้ามช้อนปลูก จากนั้นใช้การหมุน	
อัตโนมัติขณะเพาะปลูกกล้าไม้	ข้อมือขึ้นเพื่อตักวัสดุที่ใช้ปลูกและหมุนข้อมือลงเพื่อนำ	
3. การใช้มือและนิ้วมือขณะเพาะปลูกกล้าไม้	วัสดุที่ใช้ปลูกใส่ไปยังถุงดำ	
	5. ใช้นิ้วชี้ด้านขวาทำให้หัววัสดุที่เตรียมปลูกเป็นรูตรงกลาง	
	โดยการหมุนข้อมือซ้ายขวา	
	6. ใช้นิ้วมือข้างขวาทั้งห้านิ้ว หยิบกล้าไม้ปลูกใส่ยังรูที่ทำไว้	
	ปลูกลงในถุงดำ	
	7. ใช้นิ้วมือทั้งสองข้างกลบและกดดินรอบ ๆ กล้าไม้ที่ปลูก	
	ให้แน่น	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แผนกิจกรรม	รายละเอียดของกิจกรรม	ระยะเวลา
<p>กิจกรรมที่ 2 : กิจกรรมกำลังมือ แข็งแรงด้วยการรดน้ำกล้าไม้</p> <p>วัตถุประสงค์ :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มความแข็งแรงกล้ามเนื้อ แขนและมือขณะยกและหิ้วบัวรดน้ำ 2. เพิ่มความมั่นคงในการทรงท่าของลำตัว ข้อไหล่และข้อมือขณะรดน้ำกล้าไม้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้มือข้างถนัดจับด้ามบัวรดน้ำจากนั้นใช้มือปิดหมุนเปิดก๊อกน้ำเพื่อเติมน้ำ 2. ยกบัวรดน้ำขึ้น 3. เดินถือบัวรดน้ำที่มีน้ำบรรจุอยู่ไปยังต้นกล้า 4. เอียงบัวรดน้ำ รดน้ำกล้าไม้โดยให้แขนเหยียดตึง และให้รดน้ำกล้าไม้ค้างไว้ที่ละต้น 5. เคลื่อนไหวข้อมือซ้าย ขวา ขณะรดน้ำกล้าไม้ 6. จากนั้นเคลื่อนไหวแขนทั้งแขนขณะรดน้ำกล้าไม้ไปในทิศทางซ้าย ขวา 	30 นาที
<p>กิจกรรมที่ 3 : กิจกรรมสองมือคล้องแล้วด้วยการปั้นขนมบัวลอย</p> <p>วัตถุประสงค์ :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การเคลื่อนไหวของแขนและมือทั้งสองข้างอย่างประสานสัมพันธ์กันและอัตโนมัติขณะทำขนมบัวลอย 2. การใช้มือและนิ้วมือในการบีบนวด ขยำ ปั้นแป้ง 3. การจัดการวัตถุภายในมือ บนปลายนิ้วโป้ง ชี้นิ้วกลาง และขยับเคลื่อนไหววัตถุภายในมือ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้มือ บีบ นวด ขยำ แป้งกับน้ำที่ผสมสีผสมอาหารที่ละน้อย ๆ ค่อยนวดไป จนแป้งเริ่มนิ่มและไม่ติดมือ 2. นำแป้งที่นวดไว้นำมาปั้นเป็นก้อนกลมขนาดใหญ่ โดยใช้ข้อมือทั้งสองข้างคลึงแป้งให้มีลักษณะกลมๆ ขนาดเท่าลูกปิงปอง 3. ใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลาง หยิบแป้งที่ปั้นเป็นก้อนกลมขึ้นมาขนาด เท่าเม็ดยา 4. นำมาคลึงบนปลายนิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลางให้เป็นลูกกลม ๆ ขนาดเท่าเม็ดยาและพักไว้ในถาด 5. ตั้งหม้อน้ำรอให้เดือด เทเม็ดบัวลอยลงไปต้ม ทิ้งไว้สักครู่ เม็ดบัวลอยที่สุกจะลอยตัวขึ้นมา 6. ใช้กระชอนตักเม็ดบัวลอยแช่ในน้ำเย็น หลังจากนั้นให้ล้างเม็ดบัวลอยกับน้ำสะอาดเพื่อให้เมือกที่มากับบัวลอยหลุดไป 7. นำหากละติโป้ต้มและนำน้ำตาลและเกลือป่นลงไปละลายกับหากละติ 8. ใช้ทัพพีคนหากละติให้เดือด 9. พอหากละติเดือดใช้ทัพพีตักน้ำกะทิใส่ยังบัวลอยที่ต้มไว้แล้วเป็นอันเสร็จ 	40 นาที

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการ 2 ระยะ คือ ระยะเตรียมความพร้อมก่อนเก็บข้อมูล และ ระยะเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ระยะเตรียมความพร้อมก่อนเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยผ่านการอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เลขที่ COA No. 095/63 รหัสโครงการ CMUREC 63/233 ให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยแล้ว ทำหนังสือขออนุญาตและชี้แจงข้อมูลต่าง ๆ แก่โรงเรียนเฉพาะความพิการ และผู้ปกครองของผู้เรียนพิการซ้อน จากนั้นผู้วิจัยพิจารณาเลือกและจัดเตรียมสถานที่แปลงเกษตรหน้าห้องเรียนพิการซ้อนและห้องครัวของห้องเรียนพิการซ้อน เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดวันเวลา ในการเก็บข้อมูล เตรียมความพร้อมของผู้เรียนพิการซ้อน และดำเนินการแจ้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนพิการซ้อน ในการทำวิจัยครั้งนี้ให้ทราบ เพื่อขอความร่วมมือและเตรียมความพร้อมไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือการเก็บข้อมูล

3.2 ระยะเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เรียนพิการซ้อนแบบเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด จากนั้นประเมินความสามารถด้านการเขียนเส้นพื้นฐานก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน และดำเนินการสอนตามแผนการสอน

เฉพาะบุคคล (IIP) จำนวน 3 แผน แก่ผู้เรียนพิการซ้อน ซึ่งในแต่ละแผนให้กรณีศึกษาทำซ้ำจำนวน 6 ครั้ง เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 แผน แผนละ 30-40 นาที ดังนี้ แผนที่ 1 วันจันทร์ แผนที่ 2 วันอังคาร และแผนที่ 3 วันศุกร์ ตามลำดับ รวมทั้งหมด 18 ครั้ง ผู้วิจัยเริ่มการสอนตามกระบวนการสอน ชี้นำเข้าสู่บทเรียนเป็นการเริ่มต้นที่จะเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนโดยการสนทนาทักทาย ร้องเพลงเกี่ยวกับการใช้แขนและมือ เช่น เพลงชูมือขึ้นแล้วหมุน เพลงนิ้วโป้งอยู่ไหน เป็นต้น จากนั้นเข้าสู่ขั้นการสอนตามแผนการสอนในแต่ละกิจกรรม และขั้นสรุปเป็นการทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนมา ระหว่างกระบวนการสอน ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้แขนและมือ และบันทึกผลพฤติกรรมการหลังการสอน รวมถึงขณะการสอนมีการบันทึกวีดิทัศน์การทำกิจกรรมในแต่ละแผนการเรียนรู้ จากนั้นเมื่อครบ 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการวัดผลและประเมินความสามารถด้านการเขียนเส้น พื้นฐาน 13 เส้น หลังใช้ชุดกิจกรรม โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยคะแนน คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณภาพของ ความสามารถการใช้แขนและมือของชุดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการทำงานเป็นฐานทั้งหมด 3 กิจกรรม จากแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้แขนและมือ

ชุดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน	ความสามารถการใช้แขนและมือ (จำนวน 6 ครั้ง)		\bar{x} ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน	ระดับ คุณภาพ
	\bar{x}	S.D.		
1. กิจกรรมเพาะกล้าไม้ หลากหลายวิธีผสมผสาน	3.17	0.90	3.09	ดี
2. กิจกรรมกำล้างมือแข็งแรงด้วยการ รดน้ำกล้าไม้	3.14	0.74		
3. กิจกรรมสองมือคล่องแคล่วด้วย การปั้นขนมบัวลอย	2.96	0.77		

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถการใช้แขนและมือขณะใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการทำงานเป็นฐานทั้ง 3 กิจกรรมเท่ากับ 3.09 อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กิจกรรมเพาะกล้าไม้หลากหลายวิธีผสมผสานเท่ากับ 3.17 อยู่ในระดับ ดี รองลงมาคือ

กิจกรรมกำล้างมือแข็งแรงด้วยการรดน้ำกล้าไม้ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.14 อยู่ในระดับ ดี และน้อยสุดคือ กิจกรรมสองมือคล่องแคล่วด้วยการปั้นขนมบัวลอย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.96 อยู่ในระดับ ดี

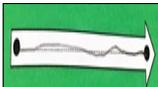
ตารางที่ 3 แสดงคะแนน ผลต่างคะแนนและร้อยละความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน จำแนก 5 รูปแบบตามการเขียน

รูปแบบเส้น	คะแนน		ผลต่างคะแนน	ร้อยละ ผลต่างคะแนน
	ก่อน	หลัง		
1. เส้นขีดลง (เต็ม 12) 	5	8	3	25.00
2. เส้นขีดขึ้น (เต็ม 12)	3	8	5	41.67
3. เส้นขนาน (เต็ม 8)	2	5	3	37.50
4. เส้นโค้ง (เต็ม 12)	4	8	4	33.33
5. เส้นวงกลม (เต็ม 8)	2	3	1	12.50
คะแนนรวม	16	32	16	30.77
ระดับคุณภาพ	ปรับปรุง	ดี		

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถ
การเขียนเส้นพื้นฐานทั้ง 13 เส้น หลังใช้ชุด
กิจกรรมการทำงานเป็นฐาน เท่ากับ 32
คะแนน อยู่ในระดับ ดี เส้นพื้นฐาน 13 เส้น
ก่อนใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน เท่ากับ
16 คะแนน อยู่ในระดับ ปรับปรุง ผลต่าง

คะแนนและ ร้อยละความสามารถเขียน
เส้นพื้นฐาน 13 เส้นก่อนและหลังใช้ชุด
กิจกรรมการทำงานเป็นฐาน เท่ากับ 16
คะแนน คิดเป็นร้อยละ 30.77

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ความสามารถการเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น ก่อนและหลัง ใช้ชุดกิจกรรมการ
ทำงานเป็นฐาน จำแนก 5 รูปแบบตามการเขียน จากแบบประเมินการเขียนเส้นพื้นฐาน
13 เส้น ในเชิงพรรณนา

รูปแบบเส้น พื้นฐาน	ก่อนการใช้ชุดกิจกรรม	หลังการใช้ชุดกิจกรรม
เส้นขีดลง 	 พทกรขาดของเส้นช่วงเริ่มต้น ลากเส้นออกนอกรอยประ มากกว่า 2 มม. ลากเส้นไม่ตรง จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด และ ออกนอกรอบ น้ำหนักเส้นมี ลักษณะบางเบาเกือบตลอด เส้น	 ลากเส้นได้ต่อเนื่องไม่ ขาด ลากเส้นออกนอกร รอยประน้อยกว่า 2 มม. เส้นอยู่ในกรอบทั้งหมด น้ำหนักเส้นมีความ สม่ำเสมอเกือบตลอด เส้น
เส้นขีดขึ้น 	 ลากเส้นเลยจุดสิ้นสุด ลากเส้น ออกนอกรอยประมากกว่า 2 มม. เส้นออกนอกรอบและมี รอยหยัก น้ำหนักเส้นมีลักษณะ บางเบาเกือบตลอดเส้น	 ลากเส้นได้ต่อเนื่อง ลากเส้นออกนอกรอย ประน้อยกว่า 2 มม. เส้นอยู่ในกรอบทั้งหมด และมีรอยหยักเล็กน้อย น้ำหนักเส้นมีความ สม่ำเสมอเกือบตลอด เส้น
เส้นขนาน 	 ลากเส้นเลยจุดสิ้นสุด ลากเส้น ออกนอกรอยประมากกว่า 2 มม. เส้นออกนอกรอบและ น้ำหนักเส้นมีลักษณะบางเบา เกือบตลอดเส้น	 ลากเส้นได้ต่อเนื่อง ลากเส้นออกนอกรอย ประน้อยกว่า 2 มม. เส้นอยู่ในกรอบทั้งหมด มีรอยหยักเล็กน้อยและ น้ำหนักเส้นมีความ สม่ำเสมอเกือบตลอด เส้น

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รูปแบบเส้นพื้นฐาน	ก่อนการใช้ชุดกิจกรรม	หลังการใช้ชุดกิจกรรม
<p>เส้นโค้ง</p> 	 <p>ลากเส้นเลยจุดสิ้นสุด เส้นออกนอกรอยประมากกว่า 2 มม. เส้นออกนอกรอบเกือบทั้งหมด เส้นมีรอยขาดบางช่วง น้ำหนักเส้นมีลักษณะบางเบา เกือบตลอดเส้น</p>	 <p>ลากเส้นได้ต่อเนื่อง เส้นออกนอกรอยประน้อยกว่า 2 มม. เส้นอยู่ในกรอบทั้งหมด น้ำหนักเส้นมีความสม่ำเสมอ เกือบตลอดเส้น</p>
<p>เส้นวงกลม</p> 	 <p>ลากเส้นเลยจุดสิ้นสุด โดยเส้นรอบวงไม่บรรจบกัน เส้นออกนอกรอยประมากกว่า 2 มม. เส้นออกนอกรอบทั้งหมดและน้ำหนักของเส้นมีลักษณะบางเบาตลอดทั้งเส้น</p>	 <p>ลากเส้นได้ต่อเนื่อง เส้นรอบวงบรรจบกัน ลากเส้นออกนอกรอยประน้อยกว่า 2 มม. เส้นอยู่ในกรอบทั้งหมด น้ำหนักเส้นมีความสม่ำเสมอเกือบตลอดเส้น</p>

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความสามารถการใช้แขนและมือ การจับดินสอและการจัดการวัตถุในมือ ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน จากการบินที่กวีดีทัศน์ขณะทำแบบประเมินการเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น ในเชิงพรรณนา

ประเด็นของพฤติกรรม	ก่อนการใช้ชุดกิจกรรม	หลังการใช้ชุดกิจกรรม
การเคลื่อนไหวของข้อไหล่ แขนและมือ	ขณะลากเส้นมีการเคลื่อนไหวโดย ยกข้อไหล่ แขนและข้อศอกและข้อมือ มีการหยุดเป็นช่วงขณะลากเส้น	ขณะลากเส้นข้อไหล่แขนและข้อศอกตรงอยู่กับที่ แขนส่วนปลายวางแนบพื้น มีการหยุดเป็นช่วงขณะลากเส้น
การจับดินสอ	การจับดินสอแบบ Quadripod Grasp โดยใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนาง ขณะเขียนใช้การเคลื่อนไหวของแขนเป็นส่วนใหญ่ ข้อมือมีการเคลื่อนไหว	การจับดินสอแบบ Static Tripod Grasp โดยใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วนางในการเขียน ขณะเขียนใช้การเคลื่อนไหวของแขนเป็นส่วนใหญ่ ข้อมือมีการเคลื่อนไหวเล็กน้อย
การจัดการวัตถุในมือ	ไม่มีการหมุนและปรับเปลี่ยนตำแหน่งการจับดินสอด้วยมือเดียวในขณะที่ลากเส้น	มีการหมุนและปรับเปลี่ยนตำแหน่งการจับดินสอด้วยมือเดียวในขณะที่ลากเส้น

สรุปความสามารถการใช้แขนและมือ จากวิดิทัศน์ระหว่างใช้ชุดกิจกรรมการทำงาน เป็นฐาน ทั้ง 3 กิจกรรม กิจกรรมละ 6 ครั้ง เจริญพรณนา ผู้วิจัย แบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ความสามารถการใช้แขนและมือ ขณะใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานทั้ง 3 กิจกรรม ในครั้งที่ 1-3 พบขณะทำกิจกรรม ทัศนศึกษามีลำตัวไม่มั่นคงมีลักษณะเอียงไป ด้านใดด้านหนึ่งขณะยืน มีการกางและยกไหล่ เคลื่อนไหวทั้งแขน แสดงสีหน้าตกใจ อากา รหลิกหนี โดยการสะบัดมือพร้อมส่งเสียงร้อง ออกมาเมื่อมีการสัมผัสวัตถุหลากหลายสัมผัส เคลื่อนไหวแขนข้อมแนวกลางลำตัวและ สับเปลี่ยนวัตถุภายในมือทั้งสองข้างไม่ประสาน สัมพันธ์กัน ใช้มือและนิ้วมือเอื่อม หยิบ กำ นำพา ปล่อย รวมถึงการจัดการวัตถุภายในมือ ลักษณะงุ่มง่าม ทัศนศึกษายังไม่สามารถริเริ่ม ทำกิจกรรมได้ด้วยตัวเอง ผู้วิจัยคอยกระตุ้น เตือนทางกายด้วยการจับมือทำ ร่วมกับกระตุ้น เตือนทางวาจา ผลงานส่วนใหญ่พบข้อบกพร่อง ผู้วิจัยชี้แนะและช่วยปรับแต่ง ดังเช่น การพับ ขอบถุงดำ การใช้มือจับซ้อนปลุกตักดินใส่ถุงดำ หกเลอะออกนอกถุงดำ การช่วยจับมือเปิดก๊อก น้ำ

ความสามารถการใช้แขนและมือ ขณะใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานทั้ง 3 กิจกรรม ในครั้งที่ 4-6 พบการเปลี่ยนแปลง ความสามารถการใช้แขนและมือในครั้งที่ 4 เป็นต้นไป โดยระหว่างทำกิจกรรมทัศนศึกษามี ความมั่นคงของลำตัวและการทรงตัวของข้อไหล่ ในการทำกิจกรรม เคลื่อนไหวแขนส่วนปลาย

ได้อย่างอิสระ แสดงสีหน้าเรียบเฉย ไม่หลิกหนี หรือสะบัดมือออกเมื่อสัมผัสวัตถุหลากหลาย สัมผัส เคลื่อนไหวแขนข้อมแนวกลางลำตัวและ สับเปลี่ยนวัตถุในมือทั้งสองข้างอย่างประสาน สัมพันธ์กัน รวมถึงมีการใช้มือและนิ้วมือในการ เอื่อม หยิบ กำ นำพา ปล่อย และจัดการวัตถุ ภายในมือได้อย่างคล่องแคล่ว ทัศนศึกษา สามารถริเริ่มทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ผลงาน มีลักษณะเรียบร้อยดี ผู้วิจัยลดการกระตุ้น เตือนลง เหลือเพียงการกระตุ้นเตือนด้วย ท่าทางและวาจา

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ หลังใช้ชุดกิจกรรม การทำงานเป็นฐาน ผู้เรียนพิการซ้อนมี ความสามารถการใช้แขนและมืออยู่ในระดับดี ความสามารถเขียนเส้นพื้นฐาน 13 เส้น หลังการใช้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน สูงขึ้น ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผลประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานเอื้อ ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนพิการซ้อน ประเภท บุคคลออทิสติกและบกพร่องทางการได้ยิน (หูตึง) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรม การทำงานเป็นฐานโดยพิจารณาจากปัญหาของ ทัศนศึกษา พบความบกพร่องการบูรณาการ ประสาทสัมผัสขั้นพื้นฐาน ความแข็งแรงของ กล้ามเนื้อ และความสามารถการใช้แขนและ มือ ซึ่งทัศนศึกษาได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ว่าเป็นผู้เรียนพิการซ้อนประเภทออทิสติก ร่วมกับบกพร่องทางการได้ยิน (หูตึง) ซึ่งการ รับรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนพิการซ้อน ประเภทนี้ จะเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสที่

หลงเหลืออยู่ (Special Education Bureau, 2019) กล่าวคือ ทัศนศึกษาจะเรียนรู้ผ่านกายสัมผัส (Tactile) การรับรู้ผ่านกล้ามเนื้อ เอ็น และข้อต่อ (Proprioceptive) และการมองเห็น (Visual) เป็นหลัก ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นในเรื่องหา และขั้นตอนของชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานที่ให้ทัศนศึกษาเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสที่เหลืออยู่ โดยเกิดการเรียนรู้ผ่านการใช้แขน และมือลงมือปฏิบัติโดยตรงและเห็นผลลัพธ์ทันที ในการหยิบ จับ กำ คลุกเคล้า ดิน กาบมะพร้าว กรวด ที่มีพื้นผิวที่แตกต่างกันให้เข้ากัน การใช้มือ นิ้วมือ พับขอบปากถุงดำ การใช้ช้อนปลูกตักดินใส่ยังถุงดำ การหยิบกล้าไม้ลงปลูกในถุงดำ การรดน้ำแล้วดินเปียกเกิดการเปลี่ยนสีของดิน เช่นเดียวกับกิจกรรมสองมือคล่องแคล่วด้วยการปั่นขนมบัวลอย ทัศนศึกษาใช้มือสัมผัสเนื้อแป้งขนมบัวลอยที่เป็นผงละเอียด เมื่อผสมกับน้ำแป้งเริ่มแฉะและเหนียวหนืด โดยผู้เรียนฝึกการช้อนใช้มือและนิ้วมือในการบีบ นวด ขยำ คลึงแป้งให้กลายเป็นก้อนเนื้อเดียวกัน และการควบคุมการเคลื่อนไหวของนิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง ในการหยิบ หมุนแป้งให้เป็นก้อนกลมบนปลายนิ้วมือเกิดการรับรู้สัมผัสและการเคลื่อนไหวบริเวณปลายนิ้วมือ และการเรียนรู้ผ่านการเห็น การได้ยินเสียงอุปกรณ์กระทบกัน เสียงน้ำไหล เสียงผู้วิจัยในการชี้แนะ รวมถึงได้กลิ่นของดินเปียกน้ำ กลิ่นขนมบัวลอย อีกทั้งเรียนรู้ผ่านการรับรู้รสชาติขณะกินขนมบัวลอย เพื่อส่งเสริมระบบประสาทสัมผัสพื้นฐานนำไปสู่

การรับรู้การเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อแขน มือ และนิ้วมือ

ทั้งนี้ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานมีลักษณะที่กลมกลืนกับการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งเรียนรู้ปฏิบัติในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์จริง และเป็นกิจกรรมที่มีความหมาย ไม่ได้มีลักษณะของการถูกบังคับในการทำกิจกรรม อีกทั้งเป็นกิจกรรมที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบมีโครงสร้าง (Structured Teaching) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องด้านการมองเห็น สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของรายละเอียดต่าง ๆ รอบตัว (Mesibov, Shea, & Schopler, 2004) กล่าวคือ ผู้วิจัยจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นระเบียบเพื่อให้ทัศนศึกษาสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ การใช้ตารางกิจกรรมที่เป็นบัตรภาพ และสื่อของจริงช่วยให้เห็นขั้นตอนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งระบบของการทำงานจะเป็นตัวบอกให้ทัศนศึกษาได้ทราบว่าต้องทำอะไร ขณะที่ทัศนศึกษาไปถึงที่ทำการกิจกรรมนั้น ทำให้ทัศนศึกษาเกิดความผ่อนคลายไม่เกิดความกังวล และสามารถจัดระบบความคิดและแสดงพฤติกรรมออกมาได้อย่างเหมาะสม

2. ชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐานประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม ทัศนศึกษาเรียนรู้ผ่านแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) 3 แผน ผู้วิจัยจัดลำดับการให้กิจกรรมโดยเริ่มจากกิจกรรมเพาะกล้าไม้หลากหลายผิวสัมผัส กิจกรรมกำล้างมือแข็งแรงด้วยการรดน้ำกล้าไม้ และกิจกรรมสองมือคล่องแคล่วด้วยการปั่น

ขนมบัวลอย ตามลำดับ เพื่อการส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อ ลำตัว แขน มือและนิ้วมือตามลำดับ เกิดการรับรู้และเรียนรู้ส่วนร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของ Gesell (1940) ที่กล่าวถึงพัฒนาการของร่างกายมีทิศทางพัฒนาจากส่วนใกล้ลำตัวก่อน ไปยังส่วนปลาย (Proximaldistal Sequence) ซึ่งเด็กจะควบคุมส่วนของลำตัวได้ก่อนหัวไหล่ แขน มือและนิ้วมือตามลำดับ ซึ่งในชุดกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน โดยเริ่มจากความมั่นคงในการทรงท่าของลำตัว ข้อไหล่ ข้อมือ ในกิจกรรมกำล้างมือแข็งแรงด้วยการรดน้ำกลั้วไม้ โดยการยกบัวรดน้ำซึ่งข้างในใส่น้ำเพื่อเพิ่มน้ำหนักเป็นแรงต้านภายนอก สอดคล้องกับกรอบอ้างอิงชีวกลไก (Biomechanical Frame of Reference) อธิบายว่าเป็นความสามารถของการทำงานของระบบโครงสร้างและกล้ามเนื้อ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันต่อการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ การใช้งานกล้ามเนื้อทุก ๆ วันจะส่งผลให้เกิดความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ (McMillan , 2011) และในกิจกรรมเพาะกล้าไม้หลากหลาย ผิวสัมผัส กิจกรรมสองมือคล่องแคล่วด้วยการปั้นขนมบัวลอยมีการเคลื่อนไหวของแขนและมือทั้งสองข้างขณะทำกิจกรรม การใช้มือและนิ้วมือในการเอี๊ยม หยิบ จับ ปล่อยัตถุ การจัดการวัตถุในมือและปลายนิ้วมือ ตามลำดับ และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่การเขียน สอดคล้องกับ Bruner (2006) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

ทักษะพื้นฐานด้านการเขียน (Prewriting) ได้แก่ ความมั่นคงในการทรงท่าของลำตัว ข้อไหล่และข้อมือ (Stability) การรับรู้ความรู้สึกของมือและนิ้วมือ (Sensation) สหสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวของมือทั้งสองข้าง (Bilateral Coordination) และทักษะความสามารถด้านความคล่องแคล่วในการใช้มือ (Dexterity) ซึ่งเป็นทักษะความสามารถที่มีความซับซ้อน และเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่ความสามารถพื้นฐานด้านการเขียน เช่น เมื่อมีความมั่นคงแข็งแรงของลำตัว ข้อไหล่และข้อมือ ย่อมสามารถทรงตัวในท่านั่งอย่างมั่นคง เคลื่อนไหวแขนส่วนปลายได้อย่างอิสระขณะนั่งเขียน การรับรู้ความรู้สึกของมือและนิ้วมือช่วยให้สามารถเขียนโดยรับรู้การใช้แรงกดที่เหมาะสม ขณะเขียนน้ำหนักเส้นสม่ำเสมอ อีกทั้งช่วยให้นิ้วก้อย นิ้วนางทรงทานิ่ง ๆ ขณะที่นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลางกำลังเคลื่อนไหวเพื่อควบคุมและออกแรงจับดินสอขณะเขียนให้เหมาะสม และเกิดความคล่องแคล่วในการจับดินสอโดยใช้ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้และนิ้วกลาง ปรับเปลี่ยนตำแหน่งดินสอภายในมือให้มีความเหมาะสม และมีสหสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวมือกับตาขณะเขียนที่เหมาะสม

3. การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน
เพื่อการอ่านและจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยก่อนเริ่มแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนฝึกการอ่านทางด้านร่างกายและจิตใจในการจัดการเรียนรู้ โดยการกำหนดตารางวัน เวลา ในการทำกิจกรรม และ

แจ้งให้ครูประจำชั้นและพี่เลี้ยงทราบล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนพิการซ้อน ปัสสาวะ ตุ่มน้ำ แต่งตัว หรือทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อย และปรับอารมณ์ให้พร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม จัดเตรียมสภาพแวดล้อมหรือสถานที่จริงที่ทางโรงเรียนจะใช้ในชั่วโมงสอนตามปกติ มีพื้นที่ให้เด็กเคลื่อนไหวอย่างอิสระ มีการจัดโต๊ะ เก้าอี้ ที่มีขนาดเหมาะสมกับร่างกายของเด็ก สามารถเคลื่อนย้ายได้โดยสะดวกเมื่อต้องการทำกิจกรรม มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ครบถ้วนให้เด็กได้หยิบจับสัมผัสในรูปแบบที่หลากหลาย มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ทำให้เด็กมีความสุขในการเรียน รวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความอบอุ่นและเป็นมิตร มีการส่งเสริมให้กำลังใจกัน สิ่งเหล่านี้ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กมีความกล้าในการเคลื่อนไหวร่างกายและทดลองใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ จนนำมาสู่การพัฒนาทางด้านร่างกายที่สมบูรณ์ อีกทั้งผู้วิจัยนำกรณีศึกษาเข้าสู่บทเรียนผ่าน การทักทายสวัสดี การให้ผู้เรียนพิการซ้อนเลือกตัวเสริมแรงที่ผู้เรียนพิการซ้อนพึงพอใจ และร้องเพลงประกอบท่าทางเกี่ยวกับการรับรู้แขนและมือ ได้แก่ นิ้วโป้งอยู่ไหน ชูมือขึ้นแล้วหมุน และมือของฉัน เพื่อให้เกิดบรรยากาศผ่อนคลายและเตรียมความพร้อมผู้เรียนพิการซ้อนเพื่อเข้าสู่ชั้นการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสหสัมพันธ์การเชื่อมโยงของ Thordike (1923) ในกฎแห่งความพร้อม กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่งผลให้

ผู้เรียนพิการซ้อนเกิดการเรียนรู้และเกิดความพร้อมในการเรียนรู้แต่ละครั้งในการเริ่มต้นทำกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เทคนิคการสอนด้วย สื่อของจริง การวิเคราะห์งาน การสาธิต การกระตุ้นเตือน การลดการช่วยเหลือ และการเสริมแรงทางบวก ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียนพิการซ้อน ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อของจริง เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำและปฏิบัติจริงกับสื่อ วัสดุอุปกรณ์ โดยผ่านการใช้ประสาทสัมผัส การรับรู้เอ็น ข้อต่อ กล้ามเนื้อ การมองเห็น การฟัง การสัมผัส การได้ลงมือกระทำซ้ำบ่อย ๆ ในสถานการณ์จริงซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพิการซ้อนเกิดการผ่อนคลาย สนุกสนานเกิดการเรียนรู้ที่ดี จดจำและเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ง่ายขึ้น และรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกัน มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา สอดคล้องกับกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ของ Thorndike (1923) ที่เชื่อว่าการกระทำและทำซ้ำ บ่อย ๆ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และสอดคล้องกับ Piaget (1952) ที่กล่าวว่า เด็กเรียนรู้จากการกระทำกับสื่อวัสดุด้วยตนเอง และใช้ทุกส่วนของร่างกายในการทำกิจกรรมได้อย่างเต็มศักยภาพ ร่วมกับรับรู้ประสาทรับรู้สีกลิ่น ๆ ที่หลงเหลืออยู่ของผู้เรียนพิการซ้อน ส่งผลให้ผู้เรียนพิการซ้อนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยมีโอกาสใช้แขน มือและนิ้วมือสัมผัสจับต้องสิ่งต่าง ๆ ได้เห็นสิ่งแวดล้อมที่ได้เรียนรู้ในสถานการณ์จริงซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพิการซ้อนเกิด

การเรียนรู้ที่ดี จดจำและเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. จากการให้กิจกรรมชุดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการทำงานเป็นฐานรวมระยะเวลาทั้งหมด 6 สัปดาห์ พบการเปลี่ยนแปลงในการใช้แขนและมือที่ดีขึ้นในสัปดาห์ที่ 4 ดังนั้นควร

ศึกษาหาช่วงระยะเวลาที่สั้นอย่างเหมาะสมในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ในกลุ่มพิการซ้อนที่มีความรุนแรงแตกต่างกัน

2. ควรมีการติดตามผลหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการทำงานเป็นฐาน เพื่อให้ทราบถึงความคงทนของทักษะการเขียนเส้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- Announcement of the ministry of education on the determination of categories and criteria for educational disabilities Act B.E. 2009. (2009). *Government Gazette*. 126(80), 46-47.
- Bruni, M. (2006). *Fine motor skill in children with down syndrome: A guide for parents and professional*. Bethesda Maryland: Woodbine House.
- Gesell, A. (1940). *The first five years of life: A guide to study of the preschool child*. New York: Harper.
- Horadal, A., Phonyothin, P., Tancharoen, R., Maksaman, W., Meesomsan, K., Chatisathien, C., & Soontrapirom, S. (2018). *Organizing physical, emotional, mental and social experiences for early childhood, unit 1-7*. Sukhothai: Sukhothai Thammathirat University.
- Korsuwan, K. (2010). *Teaching children with mild disabilities*. Bangkok: Sahamit Printing and Publishing Company Limited.
- Kushki, A., Chau, T., & Anagnostou, E. (2011). Handwriting difficulties in children with autism spectrum disorders. *Journal of autism and developmental disorders*. 2(41), 1706-1716.
- Lesilp, T. (2015). *Educational management for children with hearing impairment*. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University.
- Mesibov, B. G., Shea, V., & Schopler, E. (2004). *The TEACCH approach to autism spectrum disorders*. New York, United States: Springer Science and Business Media.

- McMillan, I. R. (2011). The biomechanical frame of reference in occupational therapy. In E. A. S. Duncan (Ed.), *Foundations for practice in occupational therapy* (5th ed., pp. 179-194). Edinburgh: Churchill Livingstone.
- Ministry of Education. (2002). *National education act, B.E. 2542 and amendments (No. 2), B.E. 2002*. Bangkok: Ministry of Education.
- Ministry of Education. (2008). *Education management for persons with disabilities Act 2008*. Bangkok: Ministry of Education.
- National Institute on Deafness and Other Communication Disorders. (2012). Communication Problems in children with autism spectrum disorder. *Turning Discovery into Health*, 97-4315.
- Piaget, J. (1952). *The Original of intelligence in children*. New York: International Universities Press.
- Ratzon, N. Z., Efrain, D., & Bart, O. (2007). A short-term graphomotor program for improving writing readiness skills of first-grade student. *American Journal of Occupational Therapy*, 61, 399-405.
- Special Education Bureau. (2019). *Education management for people with multiple disabilities* [E-book]. Bangkok: Special Education Bureau. Retrieved from <https://pubhtml5.com/rqbh/zlmy/basic>.
- Tantipalachiwa, K. (2008). *Organization of learning activities for early childhood*. Bangkok: Brain-Base.
- Thorndike, E. L. (1923). *Education a first book*. New York: Macmillan Company.

การใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ในเด็กออทิสติก

ธัญนันท์ เตชะจักรวงศ์^{1,*} และศศิพินต์ สุขบุญพันธ์²

^{1,2}ศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

^{*}ผู้ประพันธ์บรรณกิจ ศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อีเมล Thanyanun06@gmail.com

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 8 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 26 พฤษภาคม 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 6 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารและกระตุ้นทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กออทิสติก และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกก่อนและหลังการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะออทิสซึม ในศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กออทิสติก แบบประเมินทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก แบบบันทึกพฤติกรรมและผลการสื่อสาร และโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ร้อยละ (Percentage) ผลการวิจัยพบว่า การใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติกกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างมีการสื่อสารเพิ่มขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างมีการตอบสนองและออกเสียงตามเนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูปทั้งในรูปแบบที่ผู้วิจัยกระตุ้นเตือนและเด็กสื่อสารด้วยตนเองในสถานการณ์อื่น ๆ และผลการทดสอบระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษาเมื่อใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร พบว่าระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษา A B และ C หลังเรียนมีระดับคุณภาพการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ : โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร, ทักษะการสื่อสาร, เด็กออทิสติก

The implementation of Learning Instruction Program for promoting communication skills of children with Autism

Thanyanun Techajakwong^{1, *} and Sasipin Sukbunpant²

^{1,2}Disability and Human Development Centre, Chiang Mai Rajabhat University

*Corresponding Author, Disability and Human Development Centre,

Chiang Mai Rajabhat University

E- mail: Thanyanun06@gmail.com

Received: *February 8,2022*

Revised: *May 26,2022*

Accepted: *June 6,2022*

Abstract

The purposes of this study were to: (1) to study the effects of the implementation of learning Instruction program to enhancing the communication skills of children with Autism (2) compare communication between pre-test and post-test score. The study samples were 3 students with autism studying at Disability and Human Development Centre, Chiang Mai Rajabhat University. The research data were analyzed by using descriptive statistics, mean, standard deviation and percentage. The research instruments were: (1) baseline evaluation in children with autism (2) assessment of communication skills in children with autism (3) behavioral and communication skills form for children with autism (4) learning Instruction Program for promoting communication skills of children with autism. The results were found that (1) learning Instruction program of children with autism promotes communication skills for case studies, and (2) after using learning Instruction program of children with autism the case studies have very good level of abilities in communication skills.

Keywords: The Implementation of Learning Instruction Program, Communication Skills, Children with Autism

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญกับผู้เรียนในกลุ่มเด็กพิเศษอย่างกว้างขวางมากขึ้น หน่วยงานทางการศึกษาได้จัดรูปแบบการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบโดยมีนโยบายในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องได้มีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กทั่วไป

สำหรับในกลุ่มเด็กพิเศษโดยเฉพาะเด็กออทิสติกนั้น จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศเริ่มให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กออทิสติกแต่ละคนมากที่สุด เนื่องจากเด็กออทิสติกเป็นเด็กที่มีความผิดปกติและความล่าช้าของพัฒนาการอย่างรุนแรง (Pervasive Developmental Disorder) ได้แก่ พัฒนาการทางสังคม ด้านภาษา การสื่อสาร การสื่อความหมาย การเล่น รวมทั้งปัญหาด้านพฤติกรรม (Limsila, 2002) ซึ่งความบกพร่องทางการรับรู้ดังกล่าวทำให้เด็กมีรูปแบบการสื่อสารที่แตกต่างไปจากเด็กทั่วไปในวัยเดียวกันอย่างเด่นชัด เด็กออทิสติกร้อยละ 80.00 จะมีปัญหาทางภาษาและการสื่อสารอย่างรุนแรงและถือว่าเป็นลักษณะความผิดปกติที่สำคัญที่แพทย์ใช้วินิจฉัยว่าเป็นออทิสติก (Trangkasombat, 2002) นอกจากนี้พบว่าการเรียนรู้ของเด็กออทิสติกมีความแตกต่างจากเด็กทั่วไป มีความลำบากในการลำดับความสำคัญ ตลอดจนการนำประสบการณ์เดิมมาใช้ในสถานการณ์ใหม่ เพราะเด็กมีข้อจำกัดในกระบวนการคิด มีความบกพร่องด้านความคิด

รวบยอด ทำให้ไม่สามารถเข้าใจในเรื่องนามธรรม ไม่สามารถแปลความหมายและเข้าใจจากสิ่งที่ได้ยิน เด็กจะใช้ข้อมูลจากการมองเห็นเป็นหลักในการเรียนรู้ (Sika-Pichitkul, 2002)

ปัจจุบันวิวัฒนาการ เครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อการสอนเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนของครูมากขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เกิดความสนุกสนานน่าสนใจให้กับตัวผู้เรียน รวมถึงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป ที่เป็นสื่อการสอนรูปแบบหนึ่งสร้างขึ้นตามจุดประสงค์ของรายวิชาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และแก้ไขปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเลือกเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูปแบบตำรา หรือบทเรียนสำเร็จรูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และความพึงพอใจของแต่ละบุคคลได้ (Sukhasan, 2004) และผู้สอนมีการจัดเตรียมการสอนตามลำดับขั้นการเรียนรู้เริ่มจากง่ายไปหายาก และมีการนำเสนอเนื้อหา คำอธิบาย คำถาม รวมทั้งคำเฉลยต่อเนื่องกันไป (Talubthong, 2010) การพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กออทิสติก ได้มีงานวิจัยที่ศึกษา ได้แก่ งานวิจัยที่ใช้รูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ป้ายกระดานสื่อสาร (Pasunkhato, Simmatan, Rujimora & Senajak, 2009) การใช้ระบบการแลกเปลี่ยนรูปภาพ (Rukkhawattanakul & Srisukvatnanan, 2020) รวมถึงการใช้เทคโนโลยีอื่น เช่น การใช้หุ่นยนต์ มาพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ของเค้กอกทิสติก (Kumazaki, Muramatsu, Yoshikawa, Haraguchi, Sono, Matsumoto, Ishiguro, Kikuchi, Sumiyoshi & Mimura, 2021) ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019, COVID-19) จึงทำให้รัฐบาลและกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ออกประกาศในการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของของโรคโควิด 19 ด้วยการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้ เป็นไปในลักษณะออนไลน์ ทำให้สถานศึกษา ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ให้ เป็นไปในลักษณะออนไลน์ ซึ่งเหมาะสมในช่วง ที่มีการระบาดของเชื้อโควิด 19 เนื่องจาก ผู้สอนและผู้เรียนได้ติดต่อสื่อสารกันผ่าน อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น โดยอาจ จัดเป็นในหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การเรียน การสอนออนไลน์ด้วยรูปแบบต่าง ๆ เช่น Massive Open Online Courses: MOOC และวิธีการเรียนการสอนออนไลน์ผ่าน โปรแกรมการประชุมออนไลน์ได้ เช่น โปรแกรม Zoom โปรแกรม Google Meeting Hangout เป็นต้น ซึ่งเป็นโปรแกรมการประชุม วิดีโอทางไกลที่ผู้สอนสามารถเตรียมเอกสาร ประกอบการสอน เช่น PowerPoint วิดีโอ รูปภาพ เอกสารการสอนในรูปแบบของไฟล์ Word Excel เป็นต้น โดยที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนได้

รวมทั้งสามารถบันทึกไฟล์ภายหลังการสอน เพื่อให้สามารถเรียนย้อนหลัง

จากคุณสมบัติที่กล่าวข้างต้นและการ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจึงนำไปสู่การ จัดทำโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริม ทักษะการสื่อสารในเค้กอกทิสติก ซึ่งเป็นสื่อ การสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมทักษะการ สื่อสารในเค้กอกทิสติกโดยเฉพาะ โดยใช้ โปรแกรม Microsoft PowerPoint ที่แสดง ภาพและเสียง มีการจัดเนื้อหาของการสอน อย่างเป็นลำดับ จึงอาจช่วยเพิ่มพูน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ เพื่อ ส่งเสริมทักษะด้านการสื่อสารของเค้กอกทิสติก ได้

เนื่องด้วยศูนย์พัฒนามนุษย์และ บุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำให้บริการให้ ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิเศษและ ครอบครัว โดยมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของ ตนเองตามแผนการเรียนรู้ จัดการเรียน การสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งการสร้าง ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต โดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงบูรณาการ การเรียนรู้ใน โรงเรียนร่วมกับชุมชน ให้เด็กสามารถเชื่อมโยง การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง ทั้งการจัดการศึกษา พิเศษและให้การกระตุ้นส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ออกทิสติกควบคู่กันไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นทางผู้วิจัยใน ฐานะครูสอนในชั้นเรียนเด็กพิเศษภายในศูนย์ พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ ได้

ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงสนใจที่จะส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก โดยคัดเลือกเด็กออทิสติกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน ที่มีทักษะการสื่อสารโดยการใช้ท่าทางและการส่งเสียงร้อง เช่น จู๊น แขนผู้อื่นไปยังสิ่งที่ต้องการ การร้องส่งเสียงดัง ร้องไห้เมื่อไม่ได้สิ่งที่ต้องการ ทั้งนี้หากกรณีศึกษาทั้ง 3 คน ได้รับการส่งเสริมทักษะการสื่อสารให้ดีขึ้น อาจส่งผลให้เด็กสามารถเรียน เข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน และอยู่ร่วมในสังคมได้ และเป็นการลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การกรีดร้อง ร้องไห้ วิ่งไปรอบ ๆ ห้อง หรือวิ่งออกนอกห้องเรียน การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาผลการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารและกระตุ้นทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กออทิสติก ตลอดจนเป็นแนวทางในการสอน และเป็นสื่ออุปกรณ์การสอนในกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านทักษะการสื่อสารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ในการส่งเสริมทักษะการสื่อสาร
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกก่อน และหลังการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

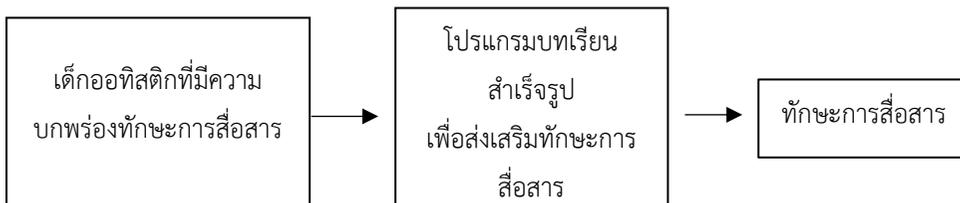
โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร หมายถึง สื่อการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็ก

ออทิสติก โดยใช้โปรแกรม Microsoft PowerPoint ที่ แสดงภาพ และ เสียง เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ซึ่งประกอบไปด้วย คำศัพท์ในชีวิตประจำวัน หมวดคำกริยา จำนวน 10 คำ ได้แก่ หม่า ไป ไม่ ฉี่ อี ขอ เอา กิน ดู ดี

ทักษะการสื่อสาร หมายถึง การออกเสียงใดเสียงหนึ่งในการตอบสนอง ที่มีความหมายและไม่มี ความหมาย เพื่อตอบสนองหรือแสดงความต้องการของตนเอง

เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะออทิสซึม ที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม พฤติกรรม การสื่อสาร และภาษา และมีความสนใจหรือกิจกรรมจำเพาะเดิมซ้ำ ๆ ที่รับบริการในศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนที่เข้ามาใช้บริการในศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะออทิสซึม ในศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1) ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะออทิสซึม
 - 2) มีอายุระหว่าง 6-13 ปี
 - 3) สามารถรับฟังคำสั่งอย่างง่ายและปฏิบัติตามได้
 - 4) สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้จนครบตามกิจกรรมที่กำหนด
- กรณีศึกษา A (นามสมมติ) เด็กหญิงไทย อายุ 6 ปี ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะออทิสซึม

กรณีศึกษา B (นามสมมติ) เด็กชายไทย อายุ 9 ปี ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะออทิสซึม

กรณีศึกษาที่ C (นามสมมติ) เด็กชายไทย อายุ 13 ปี ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีภาวะออทิสซึม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กออทิสติก มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการมีทั้งหมด 5 ระดับ 14 ข้อ ที่เกี่ยวกับทักษะภาษาเกี่ยวกับการสื่อสาร ได้แก่ การรู้จักชื่อตนเอง การตอบสนองเมื่อมีคนบอกให้หยุด การทำตามคำสั่งง่าย ๆ การทำตามคำสั่งที่เป็นขั้นตอน การสื่อสารโดยการใช้คำหนึ่งคำ สองคำ สามคำ การรู้จักคำศัพท์มากกว่า 10 คำ พูดสนทนา เป็นต้น
2. แบบประเมินทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก แบบสำรวจรายการมีทั้งหมด 5 ระดับ 10 ข้อ
3. แบบบันทึกพฤติกรรมและผลการสื่อสาร เป็นแบบบันทึกข้อมูล แบบบรรยายแบบประเมินให้คะแนนตามจำนวนครั้งที่ฝึก

4. โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก เป็นโปรแกรม Microsoft PowerPoint ที่แสดงภาพและเสียง มีการจัดเนื้อหาการสอนอย่างเป็นลำดับจากคำศัพท์ที่ง่ายไปยากคำศัพท์ในชีวิตประจำวัน หมวดคำกริยา จำนวน 10 คำ โดยเป็น 1 คำ ได้แก่ คำว่า หม่า, ไป, ไม่, ฉี่, อี, ขอ, เอา, กิน, ดู และดี

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก มีวิธีการดำเนินการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1. การสร้างแบบประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กออทิสติก การสร้างแบบประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กออทิสติก เพื่อใช้ในการประเมินระดับความสามารถขั้นพื้นฐานด้านทักษะการพูด ภาษา และการสื่อสารของเด็กออทิสติก จำนวน 14 ข้อ และกำหนดระดับคุณภาพการเรียนรู้ 0-5 คะแนน ซึ่งมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1.1 ค้นเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องและลักษณะความสามารถพื้นฐานของเด็กออทิสติก

1.2 กำหนดโครงสร้างแบบประเมินหัวข้อทักษะการพูด ภาษา และการสื่อสาร จำนวน 14 ข้อ

1.3 สร้างแบบประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กออทิสติก จำนวน 1 ฉบับ โดยให้เลือกระดับคะแนนคุณภาพการเรียนรู้ 0-5

ระดับ โดยกำหนดค่าระดับคะแนนคุณภาพการเรียนรู้ดังนี้

กรณีศึกษาไม่ตอบสนองหรือไม่ถูกให้ค่าระดับเท่ากับ 0

นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางกาย ท่าทาง และวาจาให้ค่าระดับเท่ากับ 1

นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางท่าทาง และวาจาให้ค่าระดับเท่ากับ 2

นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางวาจาให้ค่าระดับเท่ากับ 3

กรณีศึกษาทำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง โดยไม่ต้องกระตุ้นเตือนให้ค่าระดับเท่ากับ 4

กรณีศึกษาทำได้ด้วยตนเองทั้งหมดให้ค่าระดับเท่ากับ 5

1.4 หาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ของแบบประเมินโดยใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบลตัน (Saiyot & Saiyot, 1996) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผ่านทุกข้อ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรายข้อตั้งแต่ 0.50 -1.00

2. การสร้างแบบประเมินทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก การสร้างแบบประเมินทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก เพื่อใช้ในการประเมินทักษะการพูด ภาษา และการสื่อสาร (การใช้คำ/วลีสั้น ๆ) ของเด็กออทิสติก จำนวน 10 คำ และกำหนดระดับระดับคุณภาพการเรียนรู้ 0-5 คะแนน โดยกำหนดค่าระดับคะแนนคุณภาพการเรียนรู้ดังนี้

กรณีศึกษาไม่ตอบสนองหรือไม่
ถูกให้ค่าระดับเท่ากับ 0

นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางกาย ท่าทาง
และวาจาให้ค่าระดับเท่ากับ 1

นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางท่าทาง
และวาจาให้ค่าระดับเท่ากับ 2

นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางวาจา ให้ค่า
ระดับเท่ากับ 3

กรณีศึกษาทำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง โดย
ไม่ต้องกระตุ้นเตือน ให้ค่าระดับเท่ากับ 4

กรณีศึกษาทำได้ด้วยตนเองทั้งหมด
ให้ค่าระดับเท่ากับ 5

1.5 หากคุณภาพของเครื่องมือด้วย
การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of
Consistency: IOC) โดยใช้สูตรของโรวินลลี
และแฮมเบลตัน (Saiyot & Saiyot, 1996) ค่า
ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผ่าน
ทุกข้อ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรายข้อตั้งแต่
0.50-1.00

3. การสร้างแบบบันทึกพฤติกรรม
และผลการสื่อสาร การสร้างแบบบันทึก
พฤติกรรมและผลการสื่อสาร เพื่อใช้ในการ
บันทึกพฤติกรรมและผลการสื่อสาร ของเด็ก
ออทิสติกขณะทำการฝึกแต่ละครั้งโดยประเมิน
คำศัพท์ที่เด็กออกเสียงได้โดยเป็นการบันทึก
พฤติกรรมและผลการสื่อสารจำนวน 6 ครั้งต่อ
คำศัพท์ 1 คำ และกำหนดระดับระดับคุณภาพ
การเรียนรู้ 0-5 คะแนน

3.1 โดยกำหนดค่าระดับคะแนน
คุณภาพการเรียนรู้ดังนี้

กรณีศึกษาไม่ตอบสนองหรือไม่
ถูกให้ค่าระดับเท่ากับ 0

นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางกาย ท่าทาง
และวาจาให้ค่าระดับเท่ากับ 1

นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางท่าทาง
และวาจาให้ค่าระดับเท่ากับ 2

นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางวาจา ให้ค่า
ระดับเท่ากับ 3

กรณีศึกษาทำได้บ้าง ไม่ได้บ้าง โดย
ไม่ต้องกระตุ้นเตือน ให้ค่าระดับเท่ากับ 4

กรณีศึกษาทำได้ด้วยตนเองทั้งหมด
ให้ค่าระดับเท่ากับ 5

1.6 หากคุณภาพของเครื่องมือด้วย
การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of
Consistency: IOC) โดยใช้สูตรของโรวินลลี
และแฮมเบลตัน (Saiyot & Saiyot, 1996) ค่า
ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผ่าน
ทุกข้อ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรายข้อตั้งแต่
0.50-1.00

4. การสร้างโปรแกรมบทเรียน
สำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็ก
ออทิสติก การสร้างโปรแกรมบทเรียน
สำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็ก
ออทิสติก เพื่อใช้ในการส่งเสริมทักษะการ
สื่อสาร และกระตุ้นทักษะการสื่อสารสำหรับ
เด็กออทิสติก ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
การสร้างโปรแกรมสำเร็จรูปและลักษณะการ
สื่อสารของเด็กออทิสติกจากการศึกษาวิจัย
การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องภาษาและ
วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี

ที่ 4 (Sukhasan , 2004) การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง การสร้างคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนคลองปึกหลัก สำนักงานเขตประเวศ กรุงเทพมหานคร (Talubthong, 2010) การใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์สำหรับเด็กออทิสติก (Itipi, 2016) และการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง สำนวนไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวคิดการเสริมแรงของสกินเนอร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่าหินโงม (Saathin, 2016) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาและสร้างโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง ดังนั้นงานวิจัยนี้ได้นำหลักการของทฤษฎีเสริมแรงของสกินเนอร์ มาเป็นแนวทางในการฝึก เมื่อเด็กทำได้ถูกต้องผู้วิจัยเสริมแรงด้วยการชมเชยเมื่อเด็กสามารถออกเสียงคำที่ฝึกได้ รวมถึงการสร้างความน่าสนใจของโปรแกรมสำเร็จรูปที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็กออทิสติก

4.2 ประเมินทักษะการสื่อสารของกลุ่มกรณีศึกษาด้วยแบบประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กออทิสติก และแบบประเมินทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก

4.3 ออกแบบโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก โดยใช้โปรแกรม Microsoft PowerPoint ที่แสดงภาพและเสียง มีการจัดเนื้อหาของการสอนอย่างเป็นลำดับจากคำศัพท์ที่ง่ายไปยาก คำศัพท์ในชีวิตประจำวัน

หมวดคำกริยา จำนวน 10 คำ ได้แก่ หม่า ไบ ไม ฉี่ อี ขอ เอา กิน ดู ตี โดยผู้วิจัยได้นำคำศัพท์ดังกล่าวมาจากคู่มือการส่งเสริมพัฒนาการการสื่อสารของกรมสุขภาพจิต

4.4 หาคุณภาพของเครื่องมือจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) โดยใช้สูตรของโรวินลลีและแอมเบลตัน (Saiyot & Saiyot, 1996) พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

4.5 ปรับปรุง แก้ไข โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก ให้ถูกต้อง เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4.6 นำโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติกที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกรณีศึกษาที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะออทิสซึม ในศูนย์พัฒนามนุษย์ และบุคคลที่มีความพิการ จำนวน 3 คน ในการทดลองภาคสนาม (Field Try Out) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

4.6.1 ขั้นตอนทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) ก่อนจะทดลองใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน

4.6.2 ขั้นตอนการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก ให้กลุ่มตัวอย่างเรียนเนื้อหาจากโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป วันละ 1 ชั่วโมง รวม 8 สัปดาห์ คำศัพท์ในชีวิตประจำวัน หมวดคำกริยา จำนวน 10 คำ

4.6.3 ขั้นทดสอบหลังเรียน (Post-Test) เมื่อกรณีศึกษาเรียนโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก หลังเรียนคำศัพท์แต่ละคำทุกครั้งจะมีการบันทึกพฤติกรรมและผลการสื่อสารเพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง จากระดับคุณภาพการเรียนรู้ก่อนใช้บทเรียนสำเร็จรูป และหลังใช้บทเรียนสำเร็จรูป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีวิธีการ ดังนี้

1. ยื่นโครงร่างวิจัยเข้าสู่การพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. ผู้ปกครองลงนามแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงร่างการวิจัย (AF05-07) และเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงร่างการวิจัยสำหรับผู้แทนโดยชอบธรรม/ผู้ปกครอง (AF06-07) โดยระยะเวลาในการเข้าร่วมวิจัย คือ ช่วงเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2564
3. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเฉพาะเจาะจง จำนวน 3 คน แล้วทำการชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยให้แก่ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างรับทราบ
4. ผู้วิจัยทำการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กออทิสติก และประเมินทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก ด้วยแบบประเมิน

ความสามารถพื้นฐานของเด็กออทิสติก และแบบประเมินทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติก เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก

5. ผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมและผลการสื่อสารก่อนเริ่มทำการทดลอง ด้วยแบบบันทึกพฤติกรรมและผลการสื่อสาร

6. ดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก โดย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน จะได้รับการฝึกเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ วันละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2เดือน

7. หลังเสร็จสิ้นการฝึกทุกครั้ง ผู้วิจัยทำการบันทึกพฤติกรรมและผลการสื่อสารด้วยแบบบันทึกพฤติกรรมและผลการสื่อสารทุกครั้ง

8. รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ร้อยละ (Percentage)

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างเดือนตุลาคม 2563 ถึงเดือนกันยายน 2564 ระยะเวลา 12 เดือน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก ปรากฏผลเป็นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. การใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็ก

ออทิสติก กระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างมีการสื่อสารเพิ่มขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างมีการตอบสนองและออกเสียงตามเนื้อหาในบทเรียนสำเร็จรูปทั้งในรูปแบบที่ผู้วิจัยกระตุ้นเตือนและเด็กสื่อสารด้วยตนเองในสถานการณ์อื่น ๆ แสดงผลดังแผนภูมิที่ 1 2 และ 3

แผนภูมิที่ 1 ผลการทดสอบระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษา A เมื่อใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร

จากแผนภูมิที่ 1 ผลการทดสอบระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษา A ก่อนและหลังเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร พบว่าระดับคุณภาพการเรียนรู้หลังใช้โปรแกรม

บทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารสูงขึ้นจากระดับ 0 คือ ไม่ตอบสนอง เป็นระดับที่ 1 2 และ 3 คือผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางกายท่าทางและวาจา

แผนภูมิที่ 2 ผลการทดสอบระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษา B เมื่อใช้โปรแกรม
บทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร

จากแผนภูมิที่ 2 ผลการทดสอบระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษา B ก่อนและหลังเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร พบว่าระดับคุณภาพการเรียนรู้หลังใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร สูงขึ้นจากระดับ 0 คือ ไม่ตอบสนอง เป็นระดับที่ 1 3 และ 4 คือผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางกาย ทำทางและวาจา และกรณีศึกษาสามารถสื่อสารได้เองโดยไม่ต้องกระตุ้นเตือนจากแผนภูมิที่ 2 ผลการทดสอบระดับคุณภาพการ

เรียนรู้ของกรณีศึกษา B ก่อนและหลังเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร พบว่า ระดับคุณภาพการเรียนรู้หลังใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร สูงขึ้นจากระดับ 0 คือ ไม่ตอบสนอง เป็นระดับที่ 1 3 และ 4 คือผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางกาย ทำทางและวาจา และกรณีศึกษาสามารถสื่อสารได้เองโดยไม่ต้องกระตุ้นเตือน

แผนภูมิที่ 3 ผลการทดสอบระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษา C เมื่อใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร

จากแผนภูมิที่ 3 ผลการทดสอบระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษา C ก่อนและหลังเรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร พบว่าระดับคุณภาพการเรียนรู้หลังใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารสูงขึ้นจากระดับ 0 คือ ไม่ตอบสนอง เป็นระดับที่ 1 2 3 และ 4 คือผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางกายท่าทางและวาจา และกรณีศึกษาสามารถสื่อสารได้เองโดยไม่ต้องกระตุ้นเตือน

2. ผลการทดสอบระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษาเมื่อใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร พบว่าระดับคุณภาพการเรียนรู้ของกรณีศึกษา A B และ C หลังเรียนมีระดับคุณภาพการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของเด็กออทิสติกก่อนและหลังการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก 6 ครั้ง

กรณีศึกษา	ก่อนการใช้	หลังการใช้	ความก้าวหน้า ร้อยละ	คำอธิบาย
	โปรแกรม บทเรียน สำเร็จรูป	โปรแกรม บทเรียน สำเร็จรูป		
A	0	2	20.00	ก่อนใช้บทเรียนสำเร็จรูป กรณีศึกษา A มีระดับคุณภาพ การเรียนรู้ในระดับ 0 คือ ไม่มี การตอบสนองต่อบทเรียน หลังใช้บทเรียนสำเร็จรูป พบว่า ระดับคุณภาพการ เรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ 2 คือ กรณีศึกษา A มีการ ตอบสนองและพยายาม สื่อสารเมื่อนักวิจัยกระตุ้น เตือนทางท่าทาง และวาจา
ค่าเฉลี่ย	0	2		
B	0	4	40.00	ก่อนใช้บทเรียนสำเร็จรูป กรณีศึกษา B มีระดับคุณภาพ การเรียนรู้ในระดับ 0 คือ ไม่ มีการตอบสนองต่อบทเรียน หลังใช้บทเรียนสำเร็จรูป พบว่า ระดับคุณภาพการ เรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ 4 คือ กรณีศึกษา B มีการ ตอบสนองและพยายาม สื่อสารเองเมื่อจบบทเรียน โดยนักวิจัยไม่ได้กระตุ้นเตือน
ค่าเฉลี่ย	0	4		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กรณีศึกษา	ก่อนการใช้	หลังการใช้	ความก้าวหน้า ร้อยละ	คำอธิบาย
	โปรแกรม บทเรียน สำเร็จรูป	โปรแกรม บทเรียน สำเร็จรูป		
C	0	4	40.00	ก่อนใช้บทเรียนสำเร็จรูป กรณีศึกษา C มีระดับคุณภาพ การเรียนรู้ในระดับ 0 คือ ไม่ มีการตอบสนองต่อบทเรียน หลังใช้บทเรียนสำเร็จรูป พบว่า ระดับคุณภาพการ เรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ 4 คือ กรณีศึกษา C มีการ ตอบสนองและพยายาม สื่อสารเองเมื่อจบบทเรียน โดยนักวิจัยไม่ได้กระตุ้นเตือน
ค่าเฉลี่ย	0	4		

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารของเด็กก้อทิสติกก่อนและหลังการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กก้อทิสติก 6 ครั้ง พบว่า

1. กรณีศึกษา A ก่อนการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป คำศัพท์ 10 คำ มีระดับคุณภาพการเรียนรู้ในระดับ 0 คือ ไม่ตอบสนอง หลังจากการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 คำว่า ฉี และกิน มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 1 คือ กรณีศึกษา มีการตอบสนองและพยายามสื่อสาร เมื่อผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางกาย ท่าทาง และวาจา

1.2 คำว่า หม่า ไม่ อี ขอ ดู และดี มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 2 คือ กรณีศึกษา มีการตอบสนองและพยายามสื่อสาร เมื่อผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางท่าทาง และวาจา

1.3 คำว่า ไป และเอา มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 3 คือ กรณีศึกษา มีการตอบสนองและพยายามสื่อสาร เมื่อผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางวาจา

2. กรณีศึกษา B ก่อนการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป คำศัพท์ 10 คำ มีระดับคุณภาพการเรียนรู้ในระดับ 0 คือ ไม่ตอบสนอง หลังจากการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 คำว่า กิน มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 1 คือ กรณีศึกษา มี

การตอบสนองและพยายามสื่อสาร เมื่อผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางกาย ท่าทาง และวาจา

2.2 คำว่า หม่า ฉี และอี มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 3 คือ กรณีศึกษา มีการตอบสนองและพยายามสื่อสาร เมื่อผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางวาจา

2.3 คำว่า ไป ไม่ ขอ เอา ดู และดี มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 4 คือ กรณีศึกษา มีการตอบสนองและพยายามสื่อสารเองเมื่อจบบทเรียน โดยผู้วิจัยไม่ได้กระตุ้นเตือน

3. กรณีศึกษา C ก่อนการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป คำศัพท์ 10 คำ มีระดับคุณภาพการเรียนรู้ในระดับ 0 คือ ไม่ตอบสนอง หลังจากการใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 คำว่า กิน มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 1 คือ กรณีศึกษา มีการตอบสนองและพยายามสื่อสาร เมื่อผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางกาย ท่าทาง และวาจา

3.2 คำว่า หม่า ไม่ ฉี และดี มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 2 คือ กรณีศึกษา มีการตอบสนองและพยายามสื่อสาร เมื่อผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางท่าทาง และวาจา

3.3 คำว่า ไป อี และขอ มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 3 คือ กรณีศึกษา มีการตอบสนองและพยายามสื่อสาร เมื่อผู้วิจัยกระตุ้นเตือนทางวาจา

3.4 คำว่า เอา และดู มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในระดับที่ 4 คือ กรณีศึกษา

มีการตอบสนองและพยายามสื่อสารเองเมื่อจบ
บทเรียน โดยผู้วิจัยไม่ได้กระตุ้นเตือน

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ เรื่องการใช้
โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะ
การสื่อสารในเด็กออทิสติก กรณีศึกษา 3 คน
เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะออทิส
ซึม อายุ 6 ปี 9 ปี และ 13 ปี ในศูนย์พัฒนา
มนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อค้นพบ
ที่นำมาอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ได้ ดังนี้

1. ผลการใช้โปรแกรมบทเรียน
สำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็ก
ออทิสติก พบว่าระดับคุณภาพการเรียนรู้ของ
กรณีศึกษา A B และ C หลังเรียนมีระดับ
คุณภาพการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน คือ
จากเดิมกลุ่มตัวอย่างไม่มีการตอบสนองหรือให้
ความสนใจต่อบทเรียนแม้นักวิจัยจะกระตุ้น
เตือน หลังจากใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป
ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างมีระดับคุณภาพการ
เรียนรู้ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.00-80.00 คือ เมื่อ
นักวิจัยกระตุ้นเตือนทางกาย ท่าทาง และวาจา
กลุ่มตัวอย่างมีการตอบสนองโดยการออกเสียง
ตามไปจนถึงสามารถออกเสียงได้เองหลังจบ
กิจกรรมโดยนักวิจัยไม่ได้กระตุ้นเตือน ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Itipi, 2016) ได้
เปรียบเทียบพร้อมด้านคณิตศาสตร์ก่อนและ
หลังใช้ชุดการสอนสำหรับเด็กออทิสติก และ
ศึกษาพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กออทิส
ติกในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม พบว่า หลัง
ใช้ชุดการสอนมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 70.00

มีระดับคุณภาพตามการประเมินอยู่ในระดับ ดี
และพบว่าพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติ
กิจกรรม มีพฤติกรรมอยู่ในขั้น พอใช้ คะแนน
ร้อยละ 68.00 จากผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดง
ให้เห็นว่า การใช้โปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป
เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติกที่
ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมและกระตุ้น
ทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติกได้ เนื่องจาก
บทเรียนสำเร็จรูปดังกล่าวมีการจัดทำเนื้อหาที่
มีความเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และ
ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จึงส่งผลให้
กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้และมีการสื่อสารใน
รูปแบบการออกเสียงเพื่อแสดงความต้องการ
ของตนเอง นอกจากนี้หากกลุ่มตัวอย่างเกิด
การพัฒนาการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้
กลุ่มตัวอย่างสามารถเรียน เข้าร่วมกิจกรรมใน
ชุมชน และลดการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึง
ประสงค์ได้

2. ผลการใช้โปรแกรมบทเรียน
สำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็ก
ออทิสติก พบว่าระดับคุณภาพการเรียนรู้ของ
กรณีศึกษา A B และ C หลังเรียนมีระดับ
คุณภาพการเรียนรู้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ดังนี้
กรณีศึกษา A มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่ม
ขึ้นอยู่ในระดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 20.00 คือ
กรณีศึกษา A มีการตอบสนองและพยายาม
สื่อสารเมื่อนักวิจัยกระตุ้นเตือนทางท่าทาง
และวาจา กรณีศึกษา B มีระดับคุณภาพการ
เรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ 3 คิดเป็นร้อยละ
30.00 คือ กรณีศึกษา B มีการตอบสนองและ
พยายามสื่อสารเมื่อนักวิจัยกระตุ้นเตือนทาง

วาจา และกรณีศึกษา C มีระดับคุณภาพการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 40.00 คือ กรณีศึกษา C มีการตอบสนองและพยายามสื่อสารเองเมื่อจบบทเรียน โดยนักวิจัยไม่ได้กระตุ้นเตือน จากผลดังกล่าวแสดงถึงว่ากลุ่มตัวอย่างเกิดความเชื่อมโยงการเรียนรู้หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ธอร์นไคค์ (Edward L Thorndike) (Sukboonphan, 2020) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันกลุ่มพฤติกรรมนิยม กล่าวว่า การจัดสิ่งเร้าที่สร้างสภาพความพึงพอใจให้กับผู้เรียน ก็จะเป็นแรงจูงใจหรือเป็นรางวัลให้กับผู้เรียนได้ตอบสนองอีก และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ซ้ำ ๆ ก็จะได้เรียนรู้มากขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมทักษะการสื่อสารในเด็กออทิสติกควรมีการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนควรมีการจัดทำเนื้อหาที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และความพึงพอใจของเด็ก และนอกจากนี้เมื่อเด็กมีการเชื่อมโยงการเรียนรู้และผู้สอนมีการตอบสนองที่ถูกต้องแล้ว

เอกสารอ้างอิง

Itipi, P. (2016). *The effect of the use of teaching packages to develop mathematics readiness for children with autism*. (Master's Thesis). Phitsanulok: Naresuan University. Retrieved from http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2018_04_19_12_07_14.pdf.

จึงให้เด็กได้ฝึกหัดและกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวรและสามารถนำไปปรับใช้กับสถานการณ์อื่น ๆ ในชีวิตประจำวันต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. ควรมีการเพิ่มคำศัพท์หมวดคำกริยาให้มากขึ้น เช่น ร้อน เย็น หิว เพื่อเป็นพื้นฐานในการสื่อสารสำหรับเด็กออทิสติกต่อไป
2. ควรมีการเลือกเนื้อหา หรือวิดีโอเพลงที่สั้นและใช้คำไม่มาก เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กออทิสติก
3. ควรสร้างรูปแบบกิจกรรมหรือบทเรียนที่หลากหลายให้มากขึ้น คือ อาจเป็นการใช้บทเรียนสำเร็จรูปควบคู่ไปกับการใช้สถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน หรือการใช้คำศัพท์เพื่อแสดงความต้องการ

- Kumazaki, H., Muramatsu, T., Yoshikawa, Y., Haraguchi, H., Sono, T., Matsumoto, Y., Ishiguro, H., Kikuchi, M., Sumiyoshi, T. and Mimura, M (2021). Enhancing Communication Skills of Individuals With Autism Spectrum Disorders While Maintaining Social Distancing Using Two Tele-Operated Robots. *Frontiers in Psychiatry*, 2021(11), 1-9. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.598688>.
- Limsila, P. (2002). *Autism Training and Care Manual for Parents*. Samut Prakan: Yuwapasart Waithayopathum Child Psychiatric Hospital.
- Rukkhawattanakul, W., and Srisukvatnanan, P. (2020). Communicative Ability Development by Picture Exchange Communication System for a Student with Autism Spectrum Disorder and Oral Cavity Impairment Caused by an Accident. *Journal Of Ratchasuda College for Research and Development of Persons With Disabilities*, 16(1), 70–82. Retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RSjournal/article/view/244337>.
- Pasunkhato, S., Simmatan, P., Rujimora, J., and Senajak, J. (2009). Practices of Communication skills in Daily life for Autistic Children though Communicative Billboards. *Rajabhat Sarakham University Journal; RMU.J*, 3(1), 51-58. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/30309>
- Saatthin, A. (2016). *Development of computer assisted instruction on Thai idioms for learning Thai language for sixth grade students according to Skinner's reinforcement concept*. (Master's Thesis). Chaiyaphum: Chaiyaphum Rajabhat University. Retrieved from file:/// C:/Users/ASUS/Downloads. Kanchanasiri%20Anphakdee%20.pdf.
- Saiyot, L and Saiyot, A. (1996). *Learning Outcome Measurement Techniques*. Bangkok: Suwiryasatn.
- Sika-Phichitkul, D. (2002). *Development of therapy for children with autism according to Aunt Doctor Phenkhae's approach*. Bangkok: Good Publisher.

- Sukboonphan, S. (2020). *Psychology of children with special needs. Teaching Documents Course on Child Psychology with Special Needs (Psychological Aspect of children with special needs)*. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University.
- Sukhasan, S. (2004). *The development of ready-made lessons on language and culture for students in Mathayom 4*. (Master's Thesis). Nakhon Pathom: Silpakorn University. Retrieved from <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/bitstream/id/ce28d17d-62fa-45de-8fac-074a342d501f/Fulltext.pdf?attempt=2>.
- Talubthong, A. (2010). *The Development of Programed Instruction on Thai Words Formation for Mathayomsuksa III Students, Klong Pak Lak School, Prawet, Bangkok*. (Master Thesis). Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Trangkasombat, U. (2002). *Helping children with autism: a guide for uncompromising parents*. Bangkok: Family Development Research and Development Center Co., Ltd.

บทความปริทัศน์ เรื่อง เครื่องมือประเมินทางจิตวิทยา ความงอกงามภายหลัง เผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจของผู้พิการ

ฐิติกาญจน์ บุญรักษา อินทาปัจ¹ และสิทธิพร คราฆานนท์²

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล ¹thitikan.b2@gmail.com

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 8 กรกฎาคม 2564

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 21 มีนาคม 2565

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 11 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบมโนทัศน์และเครื่องมือประเมินทางจิตวิทยาความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจของผู้พิการ โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบจากฐานข้อมูลของห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (<http://library.car.chula.ac.th>) ฐานข้อมูลอ้างอิงของสำนักวิทยার্থย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (<http://eds.a.ebscohost.com>) เอกสารฉบับเต็มในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ จากโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (<http://tdc.thailis.or.th>) และฐานข้อมูลจากโปรแกรมค้นหา (<https://scholar.google.co.th>) รวมทั้งแหล่งข้อมูลของหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดคำสำคัญในการสืบค้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ “ผู้พิการ” “แบบวัด” “มาตรวัด” “ความงอกงามภายหลัง” “Disability” “Person” “Posttraumatic Growth” และ “Posttraumatic Growth Inventory” เป็นต้น โดยมีเอกสารที่เกี่ยวข้องและตรงตามเกณฑ์ 187 เรื่อง มีประเด็นสำคัญคือความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจเป็นกระบวนการพยายามปรับตัวเปลี่ยนแปลงทางบวกเมื่อบุคคลประสบกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความสะเทือนใจหรือการบาดเจ็บอย่างรุนแรง สำหรับเครื่องมือประเมินทางจิตวิทยา ได้แก่ มาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ มาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจฉบับสั้น มาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจสำหรับเด็ก ฉบับปรับปรุง มาตรวัดเปลี่ยนแปลงสุขภาวะทางจิตภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ มาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ ฉบับปรับปรุง มาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจทางร่างกาย และมาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจทางพฤติกรรม

คำสำคัญ: ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ, มาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญ
เหตุการณ์สะเทือนใจ, ผู้พิการ, กรอบมโนทัศน์

The psychological measures on Post-Traumatic Growth of the disabled: A systematic review

Thitikan Boonraksa Intapaj¹ and Sittiporn Kramanont²

¹Faculty of Education Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²Behavioral Science Research Institute Srinakharinwirot University

Email: ¹thitikan.b2@gmail.com

Received: July 8,2021

Revised: March 21,2022

Accepted: April 11,2022

Abstract

This article aims to review related papers and research. Conceptual frameworks and tools for assessing psychological well-being following traumatic events of people with disabilities by using a systematic literature review from the Chulalongkorn University Library's database. (<http://library.car.chula.ac.th>), the referential database of Chulalongkorn University's Office of Academic Resources (<http://eds.a.ebscohost.com>), the electronic full articles from Office of the Higher Education Commission's Thai Library Integrated System (<http://tdc.thailis.or.th>) and the data from the search engine (<https://scholar.google.co.th>) including the databases from related institutions and organizations. The keywords, such as "disability", "person", "posttraumatic growth" and "Posttraumatic Growth Inventory" has been applied to the search engines, there were 187 related documents and meet the criteria. The finding revealed that the posttraumatic growth after acquired disability was a process of endeavor to adapt positively when a person facing circumstances causing grievous trauma or injury. There were six assessment tools of the Post-Traumatic Growth: Posttraumatic Growth Inventory (PGI), Posttraumatic Growth Inventory-Short Form (PGI-SF), The Post-Traumatic Growth Inventory for Children-Revised (PTGI-C-R), The Psychological Well-Being, Post-Traumatic Changes Questionnaire (PWB-PTCQ), The Posttraumatic Growth Inventory-Expanded (PTGI-X), Physical Post Traumatic Growth Inventory (P-PTGI) and The Post-Traumatic Growth Inventory of Behaviors (PTGI-B).

Keywords: Posttraumatic Growth, Posttraumatic Growth Inventory, Acquired Disability, Conceptual Framework

ความเป็นมาและความสำคัญ ของปัญหา

การสูญเสียการทำหน้าที่ของอวัยวะในร่างกาย ด้วยสาเหตุจากอุบัติเหตุหรือความเจ็บป่วย ที่ส่งผลให้บุคคลเกิดเป็นความพิการภายหลัง ถือว่าเป็นวิกฤติใหญ่ของชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของบุคคลอย่างมาก ไม่เพียงแต่การสูญเสียอวัยวะหรือสมรรถนะทางกายเท่านั้น แต่ความพิการส่งผลให้สูญเสียตัวตน สูญเสียการทำหน้าที่หรือบทบาทในสังคมด้วย (Westbrook & Viney, 1983) จากผู้ให้กลายเป็นผู้รับ จากที่เคยดำรงชีวิตด้วยตนเอง กลายเป็นผู้พึ่งพิง เกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยค่า ไร้ความสามารถ เห็นคุณค่าของตนเองลดน้อยลง เกิดเป็นปัญหาด้านอารมณ์และสุขภาพจิตได้ นำไปสู่ความยากลำบากในการปรับตัวต่อการดำรงชีวิตประจำวัน (Dunn, Uswatte, & Elliott, 2009) ด้วยชีวิตที่พลิกผันอย่างฉับพลัน ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตทั้งหลายที่เปลี่ยนไป จากความพิการ การก้าวผ่านวิกฤติการณ์นี้เพื่อเริ่มต้นดำเนินชีวิตใหม่กับการสูญเสียอวัยวะนั้นไม่ง่ายเลย หากแต่เป็นวิกฤติการณ์ที่ผู้พิการภายหลังทุกคนต้องเผชิญ เป็นขั้นตอนต่อเนื่องไปตั้งแต่เกิดความช็อค การปฏิเสธไม่ยอมรับ การต่อรองอ่อนวอน การกล่าวโทษตนเองและผู้อื่น จนกระทั่งสามารถยอมรับความจริงที่เป็นอยู่ได้ในที่สุด (Booranamongkol, 2019)

บุคคลที่ ประสบกับเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนทางจิตใจอันเป็นเหตุการณ์สะเทือนใจ (Traumatic Event) เช่น การเจ็บป่วย

เรื้อรัง การเจ็บป่วยจากโรคที่ถึงแก่ชีวิต การสูญเสียคนรัก หรือการสูญเสียสมรรถภาพทางกายเช่นความพิการภายหลังนี้ ต้องอาศัยความพยายาม กำลังใจจากคนรอบข้างและที่สำคัญคือแรงใจภายในของตนเองอย่างมาก ในการก้าวผ่านความยากลำบากของการสูญเสีย นั้น เพื่อให้สามารถปรับตัวดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างมั่นคง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเมื่อบุคคลเผชิญกับปัญหาในชีวิตที่มีผลกระทบต่องจิตใจ เหมือนเป็นแผลเป็นของชีวิตที่ยากจะลบเลือน จะยิ่งทำให้บุคคลมีมุมมองทางลบต่อปัญหาทางจิตใจที่เกิดขึ้นซ้ำเข้าไปอีกไม่รู้จบ เกิดเป็นตราประทับทางลบอยู่ในใจตลอดเวลา นักจิตวิทยามีความเชื่อว่าบุคคลที่เผชิญกับความยากลำบากทางจิตใจนี้ จะมีสุขภาพจิตที่ดีน้อยกว่า บุคคลที่ไม่เคย ประสบความยากลำบาก สะเทือนใจในชีวิต (Taephant, 2019) จึงมีการศึกษาผลทางลบที่เกิดจากเหตุการณ์สะเทือนใจอย่างมากมาย และในช่วง 25 ปีที่ผ่านมา นักจิตวิทยาเริ่มให้ความสนใจมุมมองที่แตกต่างคือการมุ่งสนใจถึงการเปลี่ยนแปลงทางบวกในแง่มุมมองต่าง ๆ ของผู้ที่ ประสบเหตุการณ์สะเทือนใจที่สามารถก้าวข้ามความยากลำบากทางจิตใจนั้นมาได้ เกิดการเปลี่ยนผ่านจากความทุกข์ทรมานจิตใจเกิดการปรับตัวแล้วเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง โดยเรียกภาวะนี้ว่า ความงอกงามภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ (Post-Traumatic Growth) ซึ่งสอดคล้องกับความ เป็นจริงที่ว่ามนุษย์ทุกคนล้วนไม่ปรารถนาพบเจอกับปัญหาทางจิตใจ หากเมื่อต้องเผชิญแล้วสิ่งเดียวที่ทำได้คือการพยายามฟันฝ่า

ปัญหาเหล่านั้นไปให้ได้เพื่อการรักษาสมดุลของชีวิต และความพยายามพินิจไปให้ได้นั้นก็กลายเป็นลักษณะทางบวกที่ทำให้บุคคลงอกงามขึ้นได้ (Peterson, Park, Pole, D'Andrea, & Seligman, 2008) อย่างไรก็ตามการศึกษาความงอกงามภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจของผู้พิการภายหลังในประเทศไทย โดยเฉพาะด้านกรอบมโนทัศน์และการประเมินความงอกงามภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจยังมีไม่มากนัก ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงมีความสนใจในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่น่าเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความงอกงามภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินความงอกงามภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยในเรื่องความงอกงามภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องกรอบมโนทัศน์และเครื่องมือประเมินทางจิตวิทยาความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจของผู้พิการภายหลัง

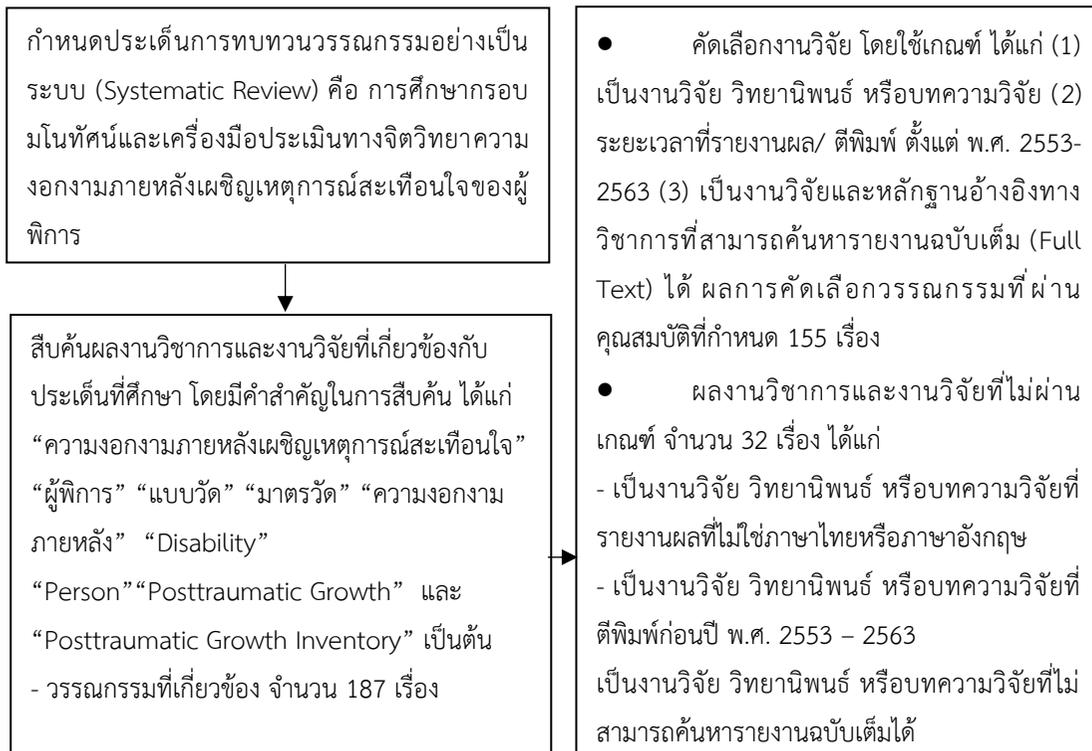
นิยามศัพท์

ผู้พิการภายหลัง (Acquired Disability) หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการทำหน้าที่ของอวัยวะในร่างกาย อันเนื่องมาจากการประสบอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยอย่างฉับพลัน

เหตุการณ์สะเทือนใจ (Traumatic Event) หมายถึง เหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรง เช่น การเจ็บป่วยเรื้อรัง การเจ็บป่วยจากโรคที่ถึงแก่ชีวิต การสูญเสียคนรัก หรือการสูญเสียสมรรถภาพทางกายเช่นความพิการภายหลัง

ความงอกงามภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ (Post-Traumatic Growth) หมายถึง กระบวนการการพยายามเปลี่ยนแปลงทางบวกในจิตใจของผู้พิการภายหลังต่อภาวะวิกฤติที่สำคัญในชีวิตที่ประสบเหตุการณ์สะเทือนใจที่ทำให้สูญเสียการทำหน้าที่ของอวัยวะ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการทบทวน วรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Review) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสืบค้นงานวิจัยและหลักฐาน อ้างอิงทางวิชาการเพื่อการทบทวน ประกอบด้วย

1.1 แหล่งข้อมูลงานวิจัยแหล่งข้อมูล ที่ใช้ในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ มาจาก วัสดุตีพิมพ์ผลงานวิจัยในประเทศไทย โดยการ สืบค้นงานวิจัยและหลักฐานอ้างอิงทางวิชาการ ดังกล่าวมาจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดย ฐานข้อมูลที่เลือกใช้มีดังนี้

(1) สืบค้นงานวิจัยและหลักฐานทาง วิชาการจาก งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความ ทางวิชาการจากฐานข้อมูลของห้องสมุด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (<http://library.car.chula.ac.th>) เอกสารฉบับเต็มในรูปแบบ อิเล็กทรอนิกส์ (<http://tdc.thailis.or.th>) รวมทั้ง แหล่งข้อมูลของหน่วยงานหรือสถาบัน ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น

(2) สืบค้นงานวิจัยและหลักฐาน อ้างอิงทางวิชาการ โดยการค้นคว้าด้วยตนเอง จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัย

(3) สืบค้นจากบรรณานุกรมท้ายบท
ของงานวิจัยแต่ละเรื่องแล้วนำไปสืบค้น
งานวิจัยต้นฉบับต่อไป

1.2 กำหนดคำสำคัญในการสืบค้น
(Key Word) คำ ได้แก่ “ผู้พิการ” “แบบวัด”
“มาตรวัด” “ความงอแงภายหลัง” รูปแบบ
ภาษาอังกฤษที่ใช้คำสืบค้น คือ “Disability”
และ “Person” “Posttraumatic Growth”
“Posttraumatic Growth Inventory” เป็น
ต้น

1.3 เกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัย ใช้
เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกงานวิจัย ดังนี้

(1) ชนิดหรือประเภทของงาน เป็น
งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือบทความวิจัยที่
ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะทางพฤติกรรมใน
การปรึกษาเชิงจิตวิทยา

(2) ระยะเวลาที่รายงานผล/ ตีพิมพ์
เป็นงานวิจัยและหลักฐานอ้างอิงทางวิชาการ
จากแหล่งข้อมูลที่รายงานผล/ ตีพิมพ์ ตั้งแต่
พ.ศ. 2553-2563

(3) ความสามารถในการเข้าถึง
แหล่งข้อมูล เป็นงานวิจัยและหลักฐานอ้างอิง

ทางวิชาการที่สามารถค้นหารายงานฉบับเต็ม
(Full Text) ได้

2. ผลการสืบค้นตามข้อ 1 พบ
เอกสารต่าง ๆ และมีคุณสมบัติตามแนวทางที่
กำหนดไว้ในข้อ 1.3 ข้างต้น จำนวน 187 เรื่อง
และมีเรื่องที่ผ่านมาคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในข้อ
1.3 จำนวน 155 เรื่องรายละเอียดดังตาราง
ที่ 1

ตาราง 1 ผลการสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสมรรถนะทางพฤติกรรมในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

ฐานข้อมูล	คำสำคัญในการสืบค้น	จำนวนงานวิจัย ที่สืบค้นได้	จำนวนงานวิจัยที่ ตรงตามเกณฑ์
Shttp://library.car.chula.ac.th	“ผู้พิการ”, “ความงอกงาม ภายหลัง”	0	0
	“มาตรวัด” “แบบวัด” “ความงอกงามภายหลัง”	0	0
	“Posttraumatic Growth” “Disability” “Person”	0	0
	“Posttraumatic Growth Inventory”	5	2
	“Posttraumatic Growth Scale” “Posttraumatic Growth Assessment”		
https://eds.b.ebscohost.com/	“ผู้พิการ” “ความงอกงาม ภายหลัง”	0	0
	“มาตรวัด” “แบบวัด” “ความงอกงามภายหลัง”	0	0
	“Posttraumatic Growth” “Disability” “Person”	39	18
	“Posttraumatic Growth Inventory”	96	94
	“Posttraumatic Growth Scale” “Posttraumatic Growth Assessment”		

ตาราง 1 (ต่อ)

ฐานข้อมูล	คำสำคัญในการสืบค้น	จำนวนงานวิจัยที่สืบค้นได้	จำนวนงานวิจัยที่ตรงตามเกณฑ์
http://tdc.thailis.or.th	“ผู้พิการ” “ความงอกงามภายหลัง”	0	0
	“มาตรวัด” “แบบวัด” “ความงอกงามภายหลัง”	0	0
	“Posttraumatic Growth” “Disability” “Person”	0	0
	“Posttraumatic Growth Inventory”	1	0
	“Posttraumatic Growth Scale” “Posttraumatic Growth Assessment”		
https://scholar.google.com/	“ผู้พิการ” “ความงอกงามภายหลัง”	0	0
	“มาตรวัด” “แบบวัด” “ความงอกงามภายหลัง”	0	0
	“Posttraumatic Growth” “Disability” “Person”	15	12
	“Posttraumatic Growth Inventory”	31	29
	“Posttraumatic Growth Scale” “Posttraumatic Growth Assessment”		
รวม		187	155

ผลการวิจัย

1. นิยามและขอบเขต

เมื่อบุคคลเผชิญกับเหตุการณ์สะเทือนใจ (Traumatic Events) อันเป็นเหตุการณ์ที่สะเทือนขวัญมีภัยอันตรายคุกคามต่อชีวิตของบุคคล หรือก่อให้เกิดการบาดเจ็บอย่างรุนแรง เช่น สูญเสียอวัยวะสำคัญในร่างกายกลายเป็นผู้พิการภายหลัง ซึ่งทำให้บุคคลนั้นได้รับผลกระทบทางจิตใจจากเหตุการณ์เกิดเป็นภาวะเครียดหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ (Post-Traumatic Stress Disorder: PTSD) (APA, 1994) ซึ่งแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวกที่เชื่อว่าโดยทั่วไปแล้วบุคคลจะมีกระบวนการทางจิตวิทยาในการปรับตัวต่อความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ โดยการเปลี่ยนโครงสร้างทางความคิดใหม่ให้ดีกว่าเดิม เป็นการพยายามเปลี่ยนแปลงทางบวก ซึ่งกระบวนการนี้เรียกว่า ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ (Posttraumatic Growth) หรือ PTG เป็นการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลต่อสู้กับภาวะวิกฤติที่สำคัญในชีวิตและประสบการณ์ที่เจ็บปวด (Soongkhong & Arin, 2014; Tedeshi & Calhoun, 1995) ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจนี้เป็นประสบการณ์ที่เกิดในปัจเจกบุคคล ผลลัพธ์ของกระบวนการที่แต่ละบุคคลพยายามเรียนรู้จากเหตุการณ์นั้นและก้าวผ่านด้วยตนเองจะมีรายละเอียดแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจจัดเป็นกระบวนการพัฒนาในตนเองเชิงจิตวิทยา (Zoellner & Maercker, 2006)

โดยคำว่าความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจนี้ ปรากฏครั้งแรกในการศึกษาของ Tedeshi and Calhoun (1995) ซึ่งก่อนหน้านั้นการศึกษาส่วนใหญ่ล้วนมุ่งความสนใจไปยังผลสืบเนื่องทางลบของเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดเท่านั้น และจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่ามีคำอื่น ๆ อีกหลายคำที่ใช้อ้างถึงความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ อาทิ คำว่า “Finding Benefits”, “Stress-Related Growth”, “Thriving”, “Positive Psychological Change”, “Adversial Growth”, “Personal Growth”, “Positive Perceptions”, “Positive Experience”, “Transformation” เป็นต้น (Kimura & Taku, 2016; Zoellner & Maercker, 2006; Hasting & Taunt, 2002; King & Patterson, 2000) ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นคำที่ใช้สื่อความหมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางบวกของบุคคลต่อเหตุการณ์ความทุกข์ทั้งสิ้น

2. องค์ประกอบของความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ

ยุคแรกของการศึกษาความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจถูกกล่าวถึงในการศึกษาของ Aron (1994) ที่กล่าวถึงความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจว่าประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 3 มิติคือ มิติแรกเป็นความสามารถในการปรับตัวเชิงบวกของบุคคลที่นำไปสู่การพัฒนาตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันในการรับมือกับเหตุการณ์ความเครียดที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต มิติที่สองคือ ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจทำให้

บุคคลมองเห็นคุณค่าและสร้างสัมพันธภาพที่มีกับผู้อื่นได้อย่างมั่นคงและเข้มแข็งมากขึ้น และมีมิติที่สามคือความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจมักนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายชีวิต และปรัชญาในการดำเนินชีวิต (Counselman-Carpenter, 2016)

ต่อมา Tedeshi and Calhoun (1996) ใช้คำว่า “ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ หรือ PTG” และได้พัฒนาเป็นมาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ (Posttraumatic Growth Inventory: PG) โดยอธิบายถึงความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจซึ่งมีความสอดคล้องกับ Aron (1994) ว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงทางใจของบุคคลในทิศทางที่ดีขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบจาก 3 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้ ด้านที่หนึ่ง การเปลี่ยนมุมมองการรับรู้ของตนเอง (Perceived Changes in Self) แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบย่อย คือ การค้นพบความเข้มแข็งในตนเอง (Personal Strength) หมายถึงมีความรู้สึกว่าคุณสามารถจัดการและก้าวข้ามปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้ เห็นว่าคุณมีความสามารถมากกว่าที่คิดไว้ และการค้นพบโอกาสใหม่ (New Possibilities) หมายถึงมีความรู้สึกว่าคุณสามารถนำตนเองสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิมได้ ด้านที่สอง การเปลี่ยนการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (A Changed Sense of Relationships with Others) มีเพียง 1 องค์ประกอบคือ การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Relating to Others) หมายถึงมีความรู้สึกว่าคุณพร้อมปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่เก็บตัวอยู่ลำพัง

และด้านสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงในแง่ของปรัชญาชีวิต (A Changed Philosophy of Life) แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ คือ การชื่นชมยินดีในชีวิต (Appreciation of Life) หมายถึงมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตประจำวันของตนเอง ตระหนักว่าชีวิตมีความหมาย พร้อมช่วยเหลือผู้อื่น และการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณ (Spiritual Change) หมายถึงมีความรู้สึกว่าคุณค้นพบกับศาสนาและปรัชญาในการดำเนินชีวิต ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ได้กลายมาเป็นโมเดลหลักของความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ (The Main Model of PTG) ต่อมาในปี ค.ศ. 2004 Tedeshi and Calhoun (2004) ได้ทำการปรับปรุงโมเดล PTG อีกครั้ง ด้วยการเพิ่มเติมรายละเอียดมิติของกระบวนการเติบโตบางประการ แต่ยังคงมี 5 องค์ประกอบดั้งเดิม โดยให้ชื่อโมเดลนี้ใหม่ว่า “Functional-Descriptive Model of PTG” ซึ่งอธิบาย PTG ในลักษณะของตัวแปรตาม ซึ่งองค์ประกอบแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น อายุ สังคมและสภาพจิตใจ (Meyerson, Grant, Carter, & Kilmer, 2011)

ในขณะเดียวกันในปี ค.ศ. 2004 ได้มีโมเดลที่อธิบายกระบวนการทางการรู้คิดในการเกิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ โดย Janoff-Bulman (2004) ที่อธิบายโมเดล PTG เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่หนึ่ง คือความเข้มแข็งผ่านความทุกข์ (Strength through Suffering) หมายถึงความเข้มแข็งของบุคคลจากประสบการณ์ที่บั่น

ทอนให้เกิดความเจ็บปวดและความทุกข์ใจจากเหตุการณ์ ที่บุคคลปรับตัวก้าวผ่านมาได้เกิดเป็นการค้นพบโอกาสใหม่ในตนเอง และตระหนักมากขึ้นถึงความเข้มแข็งในตนเองที่ไม่เคยรู้มาก่อน โดยเทียบเท่ากับองค์ประกอบ ด้านการค้นพบความเข้มแข็งในตนเองและการค้นพบโอกาสใหม่ในโมเดล PTG ของ Tedeschi and Calhoun (1996) องค์ประกอบที่สอง คือ ความพร้อมทางจิตใจ (Psychological Preparedness) หมายถึงความพร้อมในตนเองที่จะอยู่รอดด้วยการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการมีความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้นจากความท้าทายและการเปลี่ยนแปลง ยอมรับทุกสภาวะตามความเป็นจริง หรือที่เรียกว่าการทำใจ (Mills, Wong-Anuchit, & Poogpan, 2017) และองค์ประกอบที่สามคือ การประเมินการดำรงชีวิตใหม่ (Existential Reevaluation) หมายถึงบุคคลมีการยินดีชื่นชมในชีวิตโดยรับรู้ว่าการได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและมีความหมายทางจิตวิญญาณ เทียบเคียงกับ 3 องค์ประกอบในโมเดล PTG ของ Tedeschi and Calhoun (1996) ได้แก่ ด้านการชื่นชมยินดีในชีวิต ด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น และด้านการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณ

3. เครื่องมือประเมินความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ ดังนี้

3.1 มาตรการวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ (Posttraumatic Growth Inventory: PG) พัฒนาโดย Tedeschi and

Calhoun (1996) เพื่อใช้ประเมินความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจซึ่งเป็นการวัดสภาวะการเปลี่ยนแปลงในทางบวกของจิตใจแม้จะตกอยู่ภายใต้เหตุการณ์วิกฤติ ประกอบด้วยประเด็นของการเปลี่ยนแปลง 5 มิติ ได้แก่ (1) การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Relating to Others: RO) (2) การค้นพบโอกาสใหม่ (New Possibilities: NP) (3) การค้นพบความเข้มแข็งในตนเอง (Personal Strength: PS) (4) การเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณ (Spiritual Change: SC) และ (5) การชื่นชมยินดีในชีวิต (Appreciation of Life: AL) จำนวน 21 ข้อ เป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ (0= ฉันไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากเหตุการณ์สะเทือนใจเลย, 5= ฉันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากเหตุการณ์สะเทือนใจมากที่สุด) โดยใช้วัดนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของประเทศอเมริกาตอนใต้ จำนวน 604 คน (เพศชาย 199 คน และเพศหญิง 405 คน) อายุระหว่าง 17-25 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่รายงานว่าเคยมีเหตุการณ์วิกฤติเกิดขึ้นในชีวิตช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยรายงานค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคระหว่าง 0.67-0.89 และค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับ 0.90

3.2 มาตรการวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจฉบับสั้น (Posttraumatic Growth Inventory-Short Form: PGI-SF) พัฒนาโดยเป็น Cann, Calhoun, Tedeschi, and

Solomon, (2010) จำนวน 10 ข้อ เพื่อวิเคราะห์เชิงองค์ประกอบและความตรงตามสภาพ 5 องค์ประกอบเช่นเดียวกับ PTGI (Tedeschi & Calhoun, 1996) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือผู้ใหญ่ อายุระหว่าง 19-70 ปี จำนวน 1,351 คน (เพศชาย 337 คน และเพศหญิง 972 คน) ที่มีคะแนนสูงจากการทำมาตรวัด PTGI และค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.89 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าได้มีการนำมามาตรวัด PTGI และ PTGI-SF นี้ไปใช้ในแวดวงวิชาการกันอย่างแพร่หลายและต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน ด้วยการนำไปประเมินความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มต่าง ๆ อาทิ นักศึกษาที่มีปัญหาด้านการปรับตัว ผู้ป่วยมะเร็ง ผู้ป่วยโรคไขข้อกระดูก ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้ป่วยโรคไขสันหลังเสื่อม เด็กและวัยรุ่นที่หายจากโรคมะเร็งมารดาหลังคลอดบุตร ผู้ปกครองที่มีบุตรเป็นผู้พิการหรือบกพร่องทางสติปัญญา มารดาที่มีรายได้น้อย ทหารที่ยังประจำการในสงครามทหารผ่านศึก ทหารยาม นักสังคมสงเคราะห์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความขัดแย้ง และ ผู้ที่เคยมีประวัติถูกล่วงละเมิดทางเพศในวัยเด็ก เป็นต้น

นอกจากนี้ มีการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ อีกหลายภาษา เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักอีกด้วย เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน ภาษาบราซิล ภาษาอิตาลี ภาษาฮังการี ภาษาจอร์เจีย ภาษาโปรตุเกส ภาษาโปลิช ภาษาอาราบิก ภาษาอิหร่าน ภาษาเปอร์เซีย ภาษาอูรดู (ภาษา

ปากีสถาน-อินเดีย) ภาษาจีน และ ภาษามลายู เป็นต้น อีกทั้งพัฒนาเป็นฉบับภาษาต่าง ๆ สำหรับใช้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในประเทศนั้น โดยเฉพาะอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

3.2.1 มาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจฉบับภาษาเกาหลี (The Korean Version of the Posttraumatic Growth Inventory: K-PTGI) 4 องค์ประกอบ จำนวน 16 ข้อ พัฒนาโดย Lee, Seng-Yu, and Kim (2019) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็งในประเทศเกาหลี

3.2.2 มาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจฉบับภาษาตุรกี (The Turkish Version of the PTGI) พัฒนาเพื่อใช้กับประชาชนทั่วไปในประเทศตุรกี โดย Kağan, Güleç, Boysan, and Çavuş (2012) 3 องค์ประกอบ (การเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ตนเอง การเปลี่ยนแปลงในปรัชญาของชีวิต และการเปลี่ยนแปลงในสัมพันธภาพ) จำนวน 21 ข้อ กลุ่มตัวอย่างคือ อาสาสมัครจากโรงเรียนมัธยมจำนวน 235 คน อายุเฉลี่ย 20.19 ปี ค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.92

3.2.3 มาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจฉบับภาษาจีน (The Chinese Version of the Posttraumatic Growth Inventory: PTGI-C) พัฒนาโดย Ho et al. (2013) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ จำนวน 15 ข้อ พัฒนาขึ้นมาสำหรับใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ป่วยที่หายจากมะเร็งในประเทศฮ่องกง จำนวน 217 คนและ

ได้หวั่น 223 คน การทดสอบความกลมกลืนของโมเดล 4 องค์ประกอบ $\chi^2(180) = 372.36$

3.2.4 มาตรการวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจฉบับภาษาจีนสำหรับเด็ก (The Chinese Version of the Revised Posttraumatic Growth Inventory for Children: PTGI-CR) พัฒนาโดย Lau et al. (2013) จำนวน 10 ข้อ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กและวัยรุ่น ในมณฑลเฉิงตู ประเทศจีน หลังจากเกิดแผ่นดินไหวเสฉวน ปี ค.ศ.2008 จำนวน 3,256 คน ค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.86

3.2.5 มาตรการวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจฉบับภาษาจอร์เจียน (The Georgian Version of Posttraumatic Growth Inventory: PTGI-Geo) พัฒนาโดย Khechuashvili (2016) 4 องค์ประกอบ (การเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณ การมีจุดแข็งในตนเอง การสัมพันธ์กับผู้อื่น และการเป็นไปได้ใหม่ ๆ) จำนวน 21 ข้อ กลุ่มตัวอย่างคือ ชาวพื้นเมืองจอร์เจียน จำนวน 300 คน (เพศชาย 182 คน เพศหญิง 218 คน) อายุเฉลี่ย 37.80 ปี ค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.92

3.2.6 มาตรการวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจฉบับภาษาบราซิลเลียน (The Brazilian Version of the Posttraumatic Growth Inventory) พัฒนาโดย Silva et al. (2018) 5 องค์ประกอบ จำนวน 21 ข้อ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 300 คน (เพศชาย 104

คน เพศหญิง 196 คน) อายุเฉลี่ย 23.90 ปี จากมหาวิทยาลัยในรัฐรีโอกรันดีโดซูล ประเทศบราซิล ที่มีประวัติเหตุการณ์สะเทือนใจ ค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.91 โดยในประเทศไทยนั้น ได้มีการพัฒนามาตรการวัด PTGI-SF เป็นฉบับภาษาไทยขึ้นเพียงฉบับเดียว Prapaithong (2015) ด้วยการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จากนั้นแปลย้อนกลับจากภาษาไทยกลับเป็นภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญทางภาษา และผู้เชี่ยวชาญอีกท่านทำการเปรียบเทียบมาตรการวัดชุดเดิมและมาตรการวัดที่แปลย้อนกลับอีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของภาษา จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นมาตรการวัดให้ผู้ตอบประเมินตนเองด้วยมาตรประมาณค่า 6 ระดับ แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์สะเทือนใจ จำนวน 100 คน มีค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.84

3.3 มาตรการวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจสำหรับเด็กฉบับปรับปรุง (The Post-Traumatic Growth Inventory for Children-Revised: PTGI-C-R) พัฒนาโดย Kilmer et al. (2008) เพื่อประเมินการรับรู้การเปลี่ยนแปลงทั้งในตนเองและชีวิตของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากพายุเฮอริเคนแคทรินา จำนวน 10 ข้อ ด้วยการประเมิน 5 องค์ประกอบของความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ เป็นมาตรประมาณค่า 4 ระดับ (0= ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย 3=มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก) มาตรการฉบับนี้มี 2

ฉบับคือ T1 และ T2 โดยมีค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคฉบับ T1 เท่ากับ 1.77 และ T2 เท่ากับ 0.81 (Tedeschi & Calhoun, 1996)

3.4 มาตรการวัดเปลี่ยนแปลงสุขภาวะทางจิตภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ (The Psychological Well-being Post-Traumatic Changes Questionnaire: PWB-PTCQ) พัฒนาโดย Joseph, Murhpy, and Regal (2012) จำนวน 18 ข้อ เป็นมาตรวัดแบบรายงานตนเองเพื่อประเมินการรับรู้การเปลี่ยนแปลงสุขภาวะทางจิตภายหลังเหตุการณ์สะเทือนใจ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม คือ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรทั่วไปจากสถานที่ทำงาน โบสถ์ และชุมชนทั่วประเทศอังกฤษ จำนวน 214 คน (เพศชาย 98 คน เพศหญิง 116 คน) อายุเฉลี่ย 33.54 ปี และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่สะเทือนใจจากเหตุการณ์ในชีวิต จำนวน 254 คน (เพศชาย 30 คน เพศหญิง 224 คน) อายุเฉลี่ย 31.40 ปี มีค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

3.5 มาตรการวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ ฉบับปรับปรุง (The Posttraumatic Growth Inventory-Expanded: PTGI-X) พัฒนาโดย Tedeschi, Cann, Taku, Senol-Durek and Calhoun (2017) ซึ่งเป็นมาตรวัดที่มีการเพิ่มเติมข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อ ที่เป็นข้อคำถามที่พัฒนาขึ้นด้านการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณและการคงอยู่ ซึ่งขยายจากมาตรวัด

PTGI เดิมในปีค.ศ. 1996 ทำให้มาตรวัดฉบับนี้มีจำนวน 25 ข้อ โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจาก 3 ประเทศ คือ ประเทศอเมริกา จำนวน 250 คน ประเทศตุรกี จำนวน 502 คน และประเทศญี่ปุ่น จำนวน 314 คน

3.6 มาตรการวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจทางร่างกาย (Physical Post Traumatic Growth Inventory; P-PTGI) พัฒนาโดย Walsh, Groarke, Durkan, Rogers and Sullivan (2018) พัฒนาสำหรับใช้ประเมินความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจทางร่างกายของผู้ป่วยมะเร็งต่อมลูกหมาก จำนวน 693 คน อายุเฉลี่ย 66.18 ปี มาตรวัดฉบับนี้มีจำนวน 20 ข้อ เป็นมาตรประมาณค่า 5 (-2= ลดลงมากที่สุด +2= เพิ่มขึ้นมากที่สุด ระดับ ด้วย 2 องค์ประกอบ คือ เอกสิทธิ์ทางสุขภาพ (Health Autonomy) และการตระหนักรู้ในสุขภาพ (Health Awareness) โดยคะแนนจากมาตรวัดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีสติและคุณภาพชีวิต และมีความสัมพันธ์ทางลบกับความซึมเศร้าและความวิตกกังวล มีค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

3.7 มาตรการวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจทางพฤติกรรม (The Post-Traumatic Growth Inventory of Behaviors: PTGI-B) พัฒนาโดย Mattei (2019) เพื่อใช้สำหรับมุ่งสนใจประเมินขอบเขตของพฤติกรรมที่แสดงถึงความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจจำนวน 29 ข้อ 5 องค์ประกอบ

เช่นเดียวกับมาตรวัด PTGI (Tedeschi & Calhoun, 1996) เป็นมาตรประมาณค่า 6 ระดับ (0= ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย 5=มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก) กับกลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่ชาวอเมริกัน จำนวน 199 คน อายุเฉลี่ย 36 ปี โดยมาตรวัดฉบับนี้มีค่าความสอดคล้องภายในแบบแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.95

อภิปรายผล

นิยามขอบเขตที่ศึกษา องค์ประกอบของความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ รวมทั้งเครื่องมือประเมินที่ศึกษา โดยนักวิชาการและนักจิตวิทยาพบว่าในต่างประเทศมีการศึกษาเรื่องนี้มาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 โดยปรากฏครั้งแรกเมื่อราว 25 ปีก่อน ซึ่งแนวคิดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจมีโมเดลหลักที่ได้รับความนิยมและเป็นแนวคิดหลักที่ใช้ในการศึกษาและพัฒนาเครื่องมือประเมินต่อมาอีกมากมายคือ โมเดลความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ 5 องค์ประกอบของ Tedeschi and Calhoun (2004) และ Tedeschi and Calhoun (1996) ซึ่งเป็นโมเดลที่ยังคงได้รับการอ้างอิงในการศึกษาต่อมาอย่างต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน ส่วนเครื่องมือประเมินความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจก็มีการพัฒนาสร้างขึ้นอีกหลายฉบับเพื่อปรับปรุงใหม่ทั้งฉบับยาวและฉบับสั้นให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายในการศึกษา อีกทั้งยังได้รับการแปลเป็นฉบับภาษาต่าง ๆ หลายภาษา เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักด้วย

ในขณะที่การศึกษาเรื่องความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจในประเทศไทย ยังไม่ค่อยถูกพูดถึงในวงกว้างมากนัก โดยเครื่องมือประเมินฉบับภาษาไทยฉบับแรกถูกแปลขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2558 และมีเพียงฉบับเดียวที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยที่มีความจำกัดเนื่องจากการศึกษาวิจัยในประเทศไทยทำในกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ได้แก่ ทหารผ่านศึกนอกประจำการ สตรีภายหลังจากการรักษา มะเร็งเต้านม บุคลากรสาธารณสุขผู้ที่ปฏิบัติงานในสามจังหวัดชายแดนใต้ และผู้รอดชีวิตจากสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ เป็นต้น ซึ่งการจะศึกษาและนำมาตรวัดความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจมาใช้ในผู้พิการไทย ควรจะได้รับการศึกษาและพัฒนาเพิ่มเติมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ (Posttraumatic Growth) หรือ PTG คือการพยายามเปลี่ยนแปลงทางบวกเมื่อบุคคลต่อสู้กับภาวะวิกฤติที่สำคัญหรือเผชิญกับเหตุการณ์สะเทือนใจในชีวิต ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นปัจเจกบุคคลแต่ละบุคคลพยายามเรียนรู้จากเหตุการณ์นั้นและก้าวผ่านด้วยตนเองได้ในที่สุด ถือเป็นกระบวนการพัฒนาในตนเองเชิงจิตวิทยา

ดังนั้นการประยุกต์ใช้แนวคิดหลักและเครื่องมือประเมินความงอกงามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจ ที่มีอยู่เป็นต้นแบบสำหรับใช้ทำความเข้าใจ ประเมินความงอก

งามภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจของผู้
พิการภายหลังที่ เป็นผู้เผชิญกับวิกฤติใหญ่ของ
ชีวิต มีความยากลำบากในการปรับตัวต่อการ
ดำรงชีวิตประจำวันเกิดขึ้น เสี่ยงต่อการเกิด

ปัญหาด้านอารมณ์และสุขภาพจิตและให้ความ
ช่วยเหลือก่อนที่จะมีปัญหสุขภาพจิตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- American Psychiatric Association (APA) (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). Washington DC: American Psychiatric Association.
- Aron, E., & Aron, A. (1997). Sensory-processing sensitivity and its relation to introversion and emotionality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(2), 345–368.
- Booranamongkol, P. (2019). When you open your eyes again found that we were handicapped...set zero. *Academic conference 1st Counseling Psychology Association* (p.18-21). Bangkok: Counseling Psychology Association.
- Cann, A., Calhoun, L. G., Tedeschi, R. G., & Solomon, D T. (2010). Posttraumatic growth and depreciation as independent experiences and predictors of well-being. *Journal of Loss and Trauma*. 15(3), 151-166.
- Counselman-Carpenter, E. (2016). The presence of posttraumatic growth (PTG) in mothers whose children are born unexpectedly with down syndrome. *Journal of Intellectual & Developmental Disability*. 42(4), 1-13.
- Dunn, D. S., Uswatte, G., & Elliott, T. R. (2009). Happiness, resilience, and positive growth following physical disability: Issues for understanding, research, and therapeutic intervention. *Oxford handbook of positive psychology*, 2, 651-664.
- Hasting, R. P., & Taunt, H. M. (2002). Positive perceptions in families of children with developmental disabilities. *American journal of mental retardation: AJMR*. 107(2), 116-127.
- Ho, S. M. Y., Law, L. S. C., Wang, G. L., Shih, S. S., Hsu, S H., & Hou, Y. C. (2013). Psychometric analysis of the Chinese version of the posttraumatic growth inventory with cancer patients in Hong Kong and Taiwan. *Psychooncology*, 22(3), 715-719.
- Janoff-Bulman, R. (2004). Posttraumatic growth: Three explanatory models. *Psychological Inquiry*. 15(1), 30-34.

- Joseph, S., Murhpy, D., & Regel, M. (2012). An affective-cognitive processing model of Post-Traumatic Growth. *Clinical Psychology and Psychotherapy, 19*, 316–325.
- Kağan, M., Güleç, M., Boysan, M., & Çavuş, H. (2012). Hierarchical factor structure of the Turkish version of the posttraumatic growth inventory in a normal population. *TAF Preventive Medicine Bulletin, 11*, 617–624.
- Kilmer, R. P., Gil-Rivas, V., Tedeschi, R. G., Cann, A., Calhoun, L. G., Buchanan, T., & Taku, K. (2008). *Use of the revised posttraumatic growth inventory for children (PTGI-C-R) to assess positive changes post-Hurricane Katrina*. Manuscript under revision.
- Kimura, T., & Taku, K. (2016). A Review of Posttraumatic Growth and Help-Seeking Behavior in Cancer Survivors: Effects of Distal and Proximate Culture. *Japanese Psychological Research, 58*(1), 142-162.
- Khechuashvili, L. (2016). Investigation of psychometric properties of the Georgian version of posttraumatic growth inventory. *Journal of Loss and Trauma, 21*(6), 522-532.
- King, L. A., & Patterson, C. (2000). Reconstructing life goals after the birth of a child with down syndrome: Finding happiness and growing. *International Journal of Rehabilitation and Health, 5*(1), 17-30.
- Lau, J. T. F., Yeung, N., Yu, N. X., & Zhang, J. (2013). Psychometric properties of the Chinese version of the revised posttraumatic growth inventory for children (PTGI-C-R), *27*(2), 1-11.
- Lee, D., Seng-Yu, E., & Kim, N. H. (2019). Resilience as a mediator in the relationship between posttraumatic growth among adult accident or crime victims: the moderated mediating effect of childhood trauma. *European Journal of Psychotraumatology, 11*(1), 1-8.
- Mattei, G. M. (2019). *Improving construct validity and measurement of post-traumatic growth*. (Doctoral Dissertation). Bowling Green State University, United States.
- Meyerson, D. A., Grant, K. E., Smith Carter, J., & Kilmer, R. P. (2011). Posttraumatic growth among children and adolescents: A systematic review. *Clinical Psychology Review, 31*, 949 –964.

- Mills, A. C., Wong-Anuchit, C., & Poogpan, J. (2017). The meaning of acceptance (Thum-jai) in Thai people: Letting it go...so life goes on. *International Journal of Mental Health Nursing, 28*(4), 879-887.
- Peterson, C., Park, N., Pole, N., & D'Andrea, W. (2008). Strengths of character and posttraumatic growth. *Journal of Traumatic Stress, 21*(2), 214-217.
- Prapaithong, T. (2015). *Effect of personal growth group with photo-elicitation on posttraumatic growth and psychological well-being among women with post breast cancer treatment*. (Master's Thesis). Chulalongorn University, Bangkok.
- Silva, T. L. G., Ramos, V. G., Donat, J. C., Oliveira, F. R., Gauer, G., & Kristensen, C. H. (2018). Psychometric properties of the posttraumatic growth inventory in a sample of Brazilian university students. *Trends Psychiatry Psychother, 40*(4), 292-299.
- Soongkhang, I., & Arin, N. (2014). A confirmatory factor analysis of the posttraumatic growth from unrest situations among health workers in three Southern Border provinces. *Journal of Health Science, 23*(6), 967-974.
- Taephant, N. (2019). Going through mental hardships. *Academic conference 1st Counseling Psychology Association* (p.18-21). Bangkok: Counseling Psychology Association.
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (1995). *Trauma and Transformation: Growing in the Aftermath of Suffering*, CA: Sage.
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (1996). The posttraumatic growth inventory: Measuring the positive legacy of trauma. *Journal of Traumatic Stress, 9*(3), 345-471.
- Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (2004). Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence. *Psychological Inquiry, 15*(1), 1-18.
- Tedeschi, R. G., Cann, A., Taku, K., Senol-Durek, E., & Calhoun, L. G. (2017). The posttraumatic growth inventory: A revision integrating existential and spiritual change. *Journal of Traumatic Stress, 30*, 11-18.

- Walsh, D.M. J., Groarke, A. N., Morison, T. G., Durkan, G., Rogers, E., & Sullivan, F. J. (2018). Measuring a new facet of post traumatic growth: Development of a scale of physical post traumatic growth in men with prostate cancer. *PLOS ONE*, 13(4), 1-17.
- Westbrook MT, & Viney LL. (1983) Age and sex differences in patients' reactions to illness. *J Health Soc Behav*, 24(4), 313– 324.
- Zoellner, T., & Maercker, A. (2006). Posttraumatic growth in clinical psychology — A critical review and introduction of a two component model. *Clinical Psychology Review*, 26(5), 626-653.

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงาน (Publication Ethics)

วารสารวิทยาลัยราชสุดาเห็นควรให้มีการกำหนดจริยธรรมในการเผยแพร่ผลงาน โดยกล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์ บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการ และผู้ประเมินบทความ ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่า ผลงานที่ส่งเป็นผลงานใหม่ที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ระหว่างการส่งให้วารสารอื่นพิจารณา
2. ผู้นิพนธ์ต้องรายงานผลการวิจัยตามความเป็นจริงเท่านั้น
3. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่นให้ถูกต้องตามหลักการอ้างอิง ทั้งในส่วนของรายการอ้างอิงและการอ้างอิงในเนื้อหา
4. ผู้นิพนธ์ต้องระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้ครบถ้วน ได้แก่ แหล่งทุน (ถ้ามี) ผู้ร่วมนิพนธ์ (ที่ร่วมดำเนินการจริง) รวมถึงกรณีที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการวิจัยหรือเผยแพร่ผลงาน
5. ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามข้อมูลที่ระบุใน “คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ” อย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและหัวหน้ากองบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในช่วงการประเมินบทความ
2. บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการต้องคัดเลือกบทความที่ผ่านการประเมินแล้วมาตีพิมพ์ โดยพิจารณาตามความสอดคล้องกับนโยบายของวารสาร ความใหม่ ความสำคัญ ตลอดจนความเชื่อมโยงกับบทความอื่น ๆ ในฉบับเดียวกัน
3. บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ และผู้ประเมิน ไม่ว่า จะกรณีใด ๆ
4. บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการต้องพิจารณาคุณภาพบทความ โดยเฉพาะการคัดลอกผลงาน โดยต้องขอให้ผู้นิพนธ์หลักชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาตีพิมพ์บทความนั้น

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงาน (Publication Ethics)

บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินต้องไม่เปิดเผยข้อมูลในบทความที่รับประเมินแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในช่วงการประเมินบทความนั้น
2. ผู้ประเมินต้องแจ้งบรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการให้ทราบถึงผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี) กับงานวิจัยหรือผู้สนับสนุน เพื่อให้บรรณาธิการฯ พิจารณา หรือขอปฏิเสธการประเมินบทความ
3. ผู้ประเมินต้องประเมินบทความตามหลักวิชาการ โดยใช้ความเชี่ยวชาญที่มีในการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับบทความ และไม่ควรรับประเมินบทความที่ตนเองขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ
4. หากผู้ประเมินตรวจพบความเหมือนหรือความซ้ำซ้อนของบทความที่กำลังประเมินกับผลงานวิชาการอื่นจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการทราบทันที

ข้อกำหนดการตีพิมพ์

1.. ประเภทบทความที่รับตีพิมพ์

- 1.1 บทความวิจัย
- 1.2 บทความวิชาการ
- 1.3 บทวิจารณ์หนังสือ
- 1.4 บทความปริทัศน์
- 1.5 บทความแปล

2. ขอบเขตเนื้อหาบทความ

บทความที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารนี้ ต้องเป็นบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมฟื้นฟู บำบัด รักษา การให้การศึกษา การฝึกอาชีพ หรือการวิจัยในบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 คนพิการ 9 ประเภท ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 ได้แก่

2.1.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

- คนตาบอด
- คนตาบอดบางส่วน หรือคนที่มีการเห็นเลือนราง

2.1.2 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

- คนหูหนวก
- คนหูตึง

2.1.3 บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.1.4 บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ

- บกพร่องทางระบบประสาท
- บกพร่องทางกล้ามเนื้อและกระดูก
- ไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด
- สภาพความบกพร่องทางร่างกาย และสุขภาพอื่น ๆ เช่น ผู้ป่วยโรคต่าง ๆ

2.1.5 บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

2.1.6 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา

ข้อกำหนดการตีพิมพ์

- 2.1.7 บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์
- 2.1.8 บุคคลออทิสติก
- 2.1.9 บุคคลพิการซ้อน
- 2.2 บุคคลกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่
 - 2.2.1 ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางสุขภาพ
 - 2.2.2 ผู้ด้อยโอกาส/ผู้ถูกทอดทิ้ง
 - 2.2.3 ผู้ถูกทารุณกรรม
 - 2.2.4 ทารกคลอดก่อนกำหนด

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ใช้กระดาษขนาด A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษ 1 นิ้ว ทั้งสี่ด้าน พิมพ์หน้าเดียว ใส่เลขหน้าที่มุมบนขวา จำนวนหน้าของเนื้อหาบรรณานุกรมและรูปภาพไม่ต่ำกว่า 10 หน้า แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้า

2. ส่วนต้นของบทความ ประกอบด้วย 1) ชื่อเรื่องใช้ตัวหนา 2) ชื่อผู้เขียน หน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) และ e-mail address ใช้ตัวอักษรปกติ โดยระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ที่ส่วนต้นของบทความย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. ตัวอักษรในบทความ

บทความที่เป็นภาษาไทย และบทความภาษาอังกฤษ ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พ้อยท์ ระยะห่าง 1 บรรทัด ตลอดบทความ ตัวเลขให้ใช้เลขอารบิก และศัพท์ที่เป็นภาษาอังกฤษและบทความย่อภาษาอังกฤษ ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พ้อยท์เช่นเดียวกัน

4. ส่วนของบทความ

4.1 ส่วนของบทความย่อภาษาไทย ประกอบด้วยคำว่า “บทคัดย่อ” กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และเนื้อหาของบทคัดย่อความยาวประมาณ 250 คำ หรือไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ และคำสำคัญภาษาไทย 3-5 คำ

4.2 ส่วนของบทความย่อภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยคำว่า “Abstract” กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และเนื้อหาของบทความย่อภาษาอังกฤษ ความยาวประมาณ 250 คำ หรือไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ และคำสำคัญภาษาอังกฤษ 3-5 คำ โดยบทความย่อภาษาอังกฤษควรมีเนื้อหาตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย

5. ส่วนของเนื้อหา

5.1 สำหรับบทความวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อหลักต่อไปนี้

1) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Background and Significance of the Study)

2) วัตถุประสงค์ (Purpose of the Study)

3) นิยามศัพท์ (Definition of Terms)

4) กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Conceptual Framework)

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

5) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง หรือผู้เข้าร่วมวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

6) ผลการวิจัย (Results)

7) อภิปรายและขอเสนอแนะ (Discussion and Recommendation)

8) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgment) (ถ้ามี)

9) เอกสารอ้างอิง (References)

5.2 สำหรับบทความวิชาการ ประกอบด้วยหัวข้อหลักต่อไปนี้

1) บทนำ (Introduction)

2) เนื้อเรื่อง (Body) โดยอาจแบ่งเป็นประเด็นหรือหัวข้อย่อยตามความเหมาะสม

3) บทสรุป (Conclusion)

4) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgment) (ถ้ามี)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

6. การอ้างอิงในเนื้อหาและรายการอ้างอิงท้ายบทความเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด โดยใช้การอ้างอิงรูปแบบ APA 6th Edition (American Psychological Association style 6th Edition)

7. กรณีที่มีตาราง กำหนดหมายเลขตารางและชื่อตารางไว้ด้านบนตารางขีดขอบซ้าย และให้มีเฉพาะเส้นตารางแนวนอนเท่านั้น

8. กรณีที่มีภาพ กำหนดหมายเลขภาพและชื่อภาพไว้ใต้ภาพ โดยจัดภาพกึ่งกลางหน้ากระดาษ

9. บทความที่จะส่งเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาเผยแพร่

10. ในกรณีที่บทความแปล ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยการขออนุญาตให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมสากล

11. ข้อความ เนื้อหา รูปภาพ และตาราง ที่ตีพิมพ์ในวารสาร เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ แต่เพียงผู้เดียว มิใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยราชสุดา กองจัดการ และวิทยาลัยราชสุดา

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

12. การตรวจแก้ไขต้นฉบับ บรรณาธิการวารสารฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขและตีพิมพ์ตามลำดับ ก่อนหลังตามความเหมาะสม

13. เมื่อบทความวิจัยหรือบทความวิชาการได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ลงตีพิมพ์ ผู้เขียนบทความจะต้องสมัครเป็นสมาชิกวารสารก่อนการตีพิมพ์

การส่งบทความ ส่งได้ตลอดปี ตามวิธีต่อไปนี้

1. จัดทำบทความต้นฉบับตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ
2. กรอกแบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ โดยชำระเงินค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ พร้อมทั้งเก็บหลักฐานการชำระเงิน
3. ดาวน์โหลดแบบเสนอบทความตีพิมพ์ และส่งแบบเสนอบทความตีพิมพ์และไฟล์บทความอิเล็กทรอนิกส์ต้นฉบับในรูปแบบ doc/docx และ pdf file ได้ที่

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RSjournal/about/submissions>

ค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ

ค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ

4,500 บาท (สี่พันห้าร้อยบาทถ้วน) สำหรับบทความภาษาไทยและบทความภาษาอังกฤษ
ผู้สนใจส่งบทความเข้ารับการตีพิมพ์ของวารสารวิทยาลัยราชสุดาเพื่อการวิจัยและพัฒนาคน
พิการ สามารถดาวน์โหลดแบบเสนอบทความตีพิมพ์ และส่งแบบเสนอบทความตีพิมพ์และไฟล์บทความ
อิเล็กทรอนิกส์ต้นฉบับในรูปแบบ doc/docx และ pdf file ได้ที่
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RSjournal/about/submissions>

การชำระเงินค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ

1. โอนเงินผ่าน QR code ชื่อบัญชี วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล Biller ID:099400015837816 รหัสอ้างอิง 100016001001 และกรุณาส่งหลักฐานการโอนเงิน พร้อมแบบ
เสนอบทความตีพิมพ์ ไปยัง Submission form ที่
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RSjournal/about/submissions>
หรือส่งมายังอีเมลวารสาร rs-journal@hotmail.com

2. กรณีที่ท่านเปลี่ยนแปลงที่อยู่ กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 เดือน ก่อนกำหนดวารสารออก
3. กำหนดออกวารสารฯ ปีละ 2 ฉบับ (ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นไป)

ข่าวประชาสัมพันธ์

ปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหุนวศึกษา

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

วิชาเอกการออกแบบเชิงพาณิชย์

- ผู้ประกอบการด้านงานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเซรามิก ไม้ และผ้า
- ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเซรามิก ไม้ และผ้า

วิชาเอกล่ามภาษาไทย

- นักวิชาชีพล่ามภาษาไทย
- นักวิชาการศึกษา (ปฏิบัติงานล่ามภาษาไทย)

ปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาของคนหูหนวก

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ครูที่จัดการเรียนรู้สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับขั้นปฐมวัยและประถมศึกษา
- นักวิชาการทางการศึกษาด้านการศึกษาศึกษาของคนหูหนวกระดับขั้นปฐมวัยและประถมศึกษา

ปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

- นักวิชาการ นักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- ผู้บริหารงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- บุคลากรทางการศึกษาที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ

(ภาคพิเศษ)

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

- นักวิชาการทางการศึกษาพิเศษและการศึกษาแบบเรียนรวม
- ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา

ปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ภาคพิเศษ)

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

- นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- นักวิจัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- ที่ปรึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ งานบริการการศึกษาและกิจการนักศึกษา วิทยาลัยราชสุดา

โทรศัพท์ 0 2889 5315-9 ต่อ 1234 – 1237, โทรสาร 0 2889 5308

Mahidol University
Ratchasuda College

111 Moo 6 Phuttamonthon 4 Road,
Salaya, Nakhon Pathom 73170

Tel. (66) 2889 5315-9

Fax. (66) 2889 5308

www.rs.mahidol.ac.th